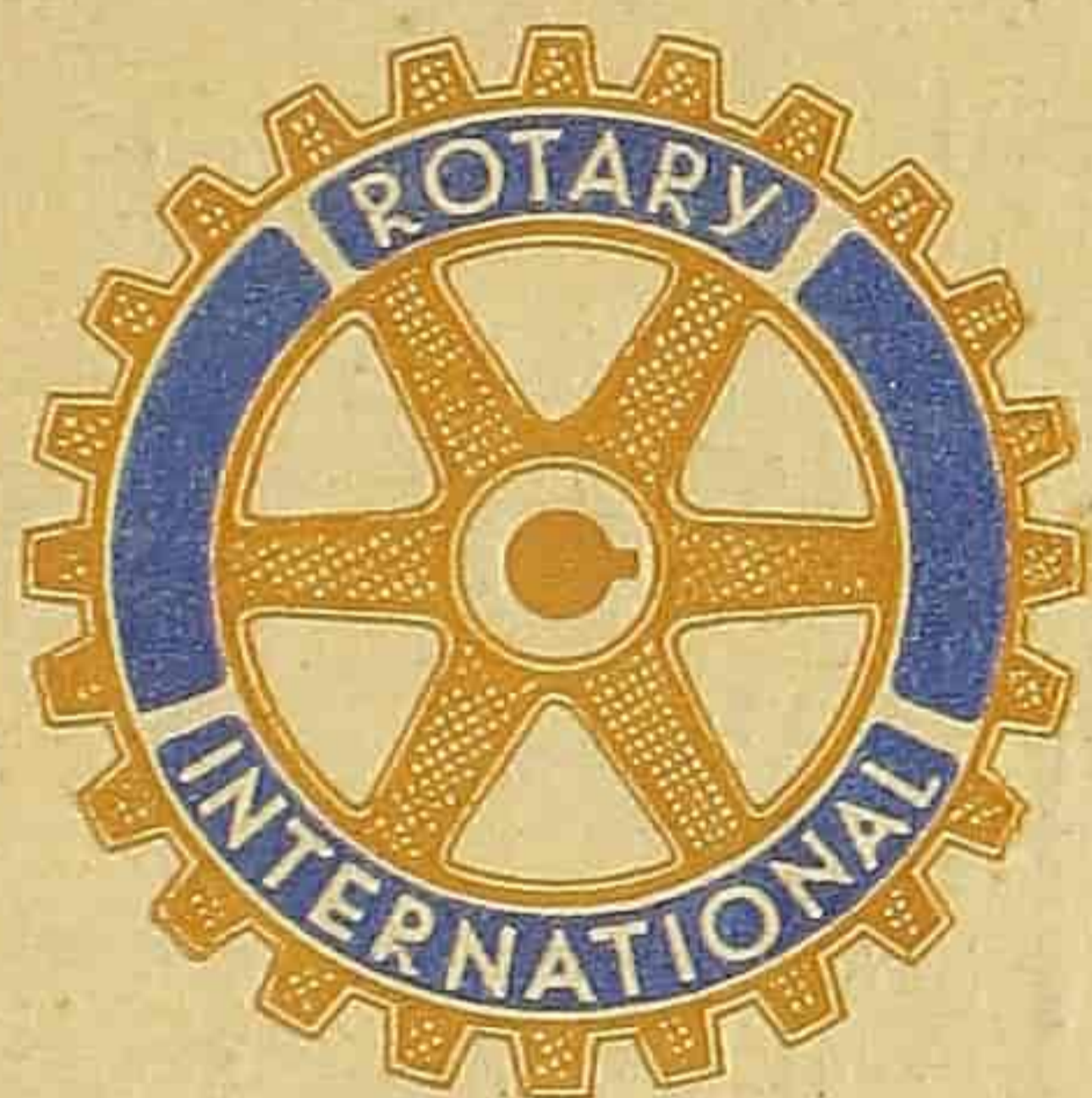

Poštarina plaćena u gotovom.

Cijena ovog specijalnog dvobroja Din 18

11-12

JUGOSLOVENSKI ROTAR

SUŠAK MAJ-JUNI 1936

IZVEŠTAJ O IV. DISTRIKTNOJ KONFERENCIJI
U DUBROVNIKU 2-3 MAJA 1936

IZVEŠTAJ O SASTANKU PRETSEDNIKA I TAJNIKA
77 DISTRIKTA R. I. U DUBROVNIKU 1 MAJA 1936

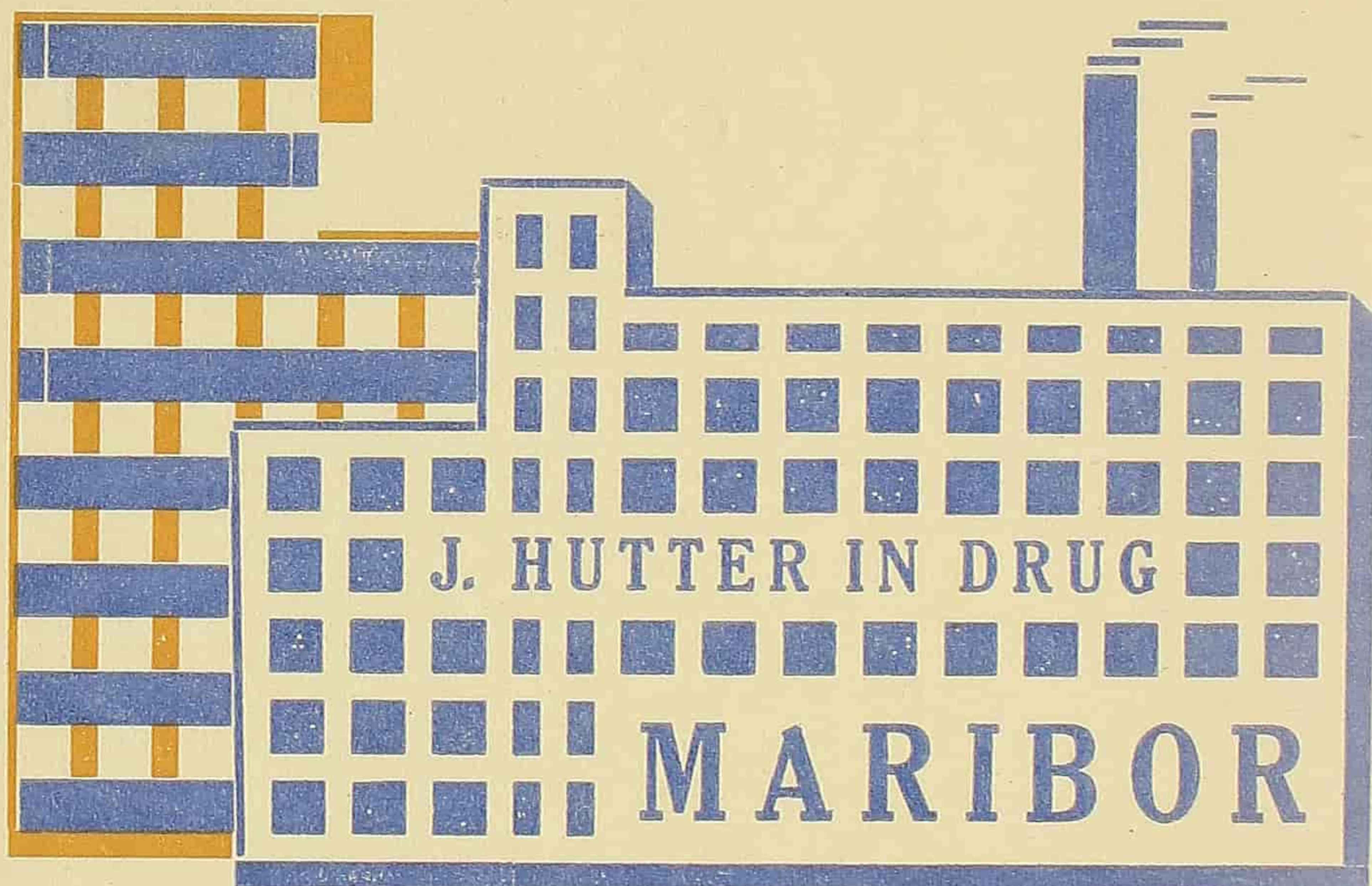
Sa ovim dvobrojem „Jugoslovenski Rotar“ završava svoje izlaženje u Sušaku, pod redakcijom Dr. Viktora Ružića, guvernera 77 distrikta R. I.

Broj 1 „Jugoslovenskog Rotara“ za rotarsku godinu 1936/37 izaći će u Novom Sadu, pod redakcijom Dr. Vlade Belajčića, novog guvernera 77 distrikta.

J. HUTTER IN DRUG

Prva domaća tvornica klotov in silkov in tvornica hlačevine

**PREKOMORSKA
PLOVIDBA D. D.
SUŠAK**

Brz.: Prekomorska
Telefon broj 1-54
Tomislavova 1

Saobraćaj prvoklasnih
teretnih parobroda
na sve strane svijeta

JUGOSLOVENSKI ROTAR

GOD. IV

15 VI 1936

BR.

11 i 12

UREDNIK: Dr. VIKTOR RUŽIĆ
GUVERNER 77. DISTRIKTA
SUŠAK, STROSSMAYEROVA ULICA
BROJ 12 I. - - TELEFON BROJ 90
ČEKOVNI RAČUN KOD FILIJALE POŠT. ŠTE-
DIONICE U ZAGREBU BR. 39.552. — IZLAZI
SVAKOG 15-OG U MJESECU - CIJENA 60 DIN.
GOD. - OVAJ SPECIJALAN DVOBROJ DIN. 18.-

11 i 12 M E S E Č N O P I S M O

Draga braćo rotari!

29 aprila o. g. usledilo je moje imenovanje za Bana Savske banovine. Na mnogobrojne čestitke prijatelja i znanaca iz rotarskih klubova želim i ovim putem da svakom pojedinom najsrdačnije zahvalim.

Znadem da ćete uvažiti Vama poznate razloge, koji su prouzročili, da ovaj broj izadje delomično sa zadocnenjem, a ujedno i kao dvobroj za mesec maj i juni o. g.

U ova dva meseca od izlaska zadnjeg broja našeg glasila imademo da zabeležimo nekoliko događaja u našem rotarskom distriktu:

1. Četvrta distriktna konferenca u Dubrovniku.

Neobično žalim da mi nije bilo sudjeno, da lično prisustvujem konferenci i da Vam kao učesnik kažem nešto o svojim utiscima, nego se moram poslužiti dobivenim izvještajima, iz kojih ali sa radošću i velikim zadovoljstvom crpim, da je naša distriktna konferenca iznad svakog očekivanja uspela i na koju možemo svi skupa biti ponosni.

Naročito veliku hvalu dugujem pastguverneru našeg distrikta, Dr. Viljemu Krejči, koji me je zastupao pri vršenju guvernerske dužnosti. Blгодарim pretsedniku Dr. Mirku Mladinov i članovima R. C. Dubrovnik, kao domaćinskom klubu, koji nisu žalili ni truda ni rada, samo da obezbede besprikoran ishod i puni uspeh konference, u čemu su potpuno uspeli. Čestitam!

Hvala sekretaru R. C. Zagreb, Draganu Tomljenović, koji je požrtvovno rukovodio tehničkim poslovima konference, a zahvaljujem i II tajniku R. C. Sušak, Teddy-u Gjivović, na potpori koju mi je pružio pri organizaciji i provedbi puta posebnim parobrodom S/S „Prestolonaslednik Petar“.

Imali smo čast videti u našoj sredini našeg starog prijatelja i znanca, člana E. A. C., pastguvernera čehoslovačkog (66) distrikta, Prof. Dr. Karela Neuwirt, koji je došao medju nas kao zastupnik Centralne uprave Rotary International, u pratnji svoje gospodje. Svuda je sačekan sa velikim simpatijama i izrazima prijateljstva.

Odlično je bio zastupan bratski československi (66) distrikt na čelu sa svojim uvaženim guvernerom Dr. Ferdinandom Hyža, a ne manje odlično bio je zastupan R. C. Graz, na čelu sa potpretsednikom Ing. Karlom Janiczek, koji je ujedno fungirao kao delegat njemačko-austrijskog (73) distrikta R. I.

Na konferenci učestvovali su: 150 jugoslovenskih rotara, 84 dama, ukupno 234; od stranih klubova 18 rotara i 12 dama, ukupno 30. Prema tome prisustvovali su konferenci 168 rotara i 96 dama, svega 264 osobe. Od jugoslovenskih rotara bilo je prema tome na konferenci oko 25% celokupnog članstva 77 distrikta.

O samom radu konference, te o donesenim zaključcima govori izveštaj otštampan u našem oficijelnom glasilu.

Nagradu za najbolje učestvovanje na distriktnoj konferenci dobio je R. C. Slavonski Brod, a trofeju za najbolju frekvencu u rotarskoj godini 1935/36, R. C. Vukovar. Čestitam!

2. Sastanak predsednika i tajnika 77 distrikta R. I.

održan je 1 maja o. g. na parobrodu „Prestolonaslednik Petar“ u Dubrovniku. Usled moje zaprečenosti predsedovao je tom sastanku pastgouverner distrikta, Dr. Viljem Krejči. Sâ m izveštaj otštampan je u našem glasilu. Tom sastanku prisustvovali su 14 predsednika, 16 tajnika i 15 ostalih rotara, svega 45 rotara. Budući gouverner odrediće verovatno još jedan sastanak predsednika i tajnika u toku naredne rotarske godine.

3. Za rotarsku godinu 1936/37, prigodom distriktne konference u Dubrovniku, izabrani su za:

gouvernerskog kandidata predsednik R. C. Novi Sad, Dr. Vlada Belajčić, člana E. A. C. pastgouverner Edo Marković (R. C. Beograd), a za zamenika člana E. A. C. Stevan Pavlović (R. C. Beograd).

Molim da i ovim putem prime moje najsrdačnije čestitke.

Ugodna mi je dužnost objaviti, da će gouvernerski kandidat Dr. Belajčić poći na Godišnji kongres u Atlantic City. Kako svaki Rotary Club treba da je na godišnjem kongresu zastupan, to sam mišljenja, da je najpodesnije ako povere svoje zastupanje predsedniku Dr. Belajčiću. Za tu svrhu potrebno je da klubovi, iz Zürichâ primljene punomoći i iskaznice, odmah ispune i pošalju izabranom gouvernerskom kandidatu.

4. Charter-slava.

R. C. Bitolj primio je dne 31 o. m. svoj charter. Predaju izvršio je u mom zastupanju pastgouverner našeg distrikta, Dr. Viljem Krejči.

Bratskom Bitoljskom klubu srdačno čestitam!

5. Ekstenzija.

Pred sam kraj rotarske godine dobiva naš distrikt novog člana: R. C. Niš. Ovo je velika zasluga R. C. Leskovac, kojem srdačno zahvaljujem.

Inauguracija R. C. Niš izvršena je dne 3 juna o. g., po mom zameniku, pastgouverneru Dr. Viljemu Krejči.

6. Salzburg.

16 do 17 maja o. g. održana je distriktna konferenca 73 distrikta (Njemačka i Austrija) u Salzburgu.

Naš distrikt zastupao je predsednik R. C. Maribor, Anton Krejči, praćen od rotara Dr. Frana Stamol i Josifa Loos (oba R. C. Maribor). Učesnici na toj konferenci bili su najlepše primljeni, a izveštaj o samom radu objaviće se u posebnom članku u julskom broju našeg glasila.

Hvala rotaru Krejči-u i Mariborskim rotarima na ovom delu.

7. Teplic-Šanov.

30 i 31 maja o. g. održana je u Teplic-Šanovu distriktna konferenca 66 distrikta (čehoslovačkog).

Naš distrikt zastupao je pri ovoj svečanosti past-prenešjednik R. C. Zagreb, Radovan Alaupović, koji je i ovog puta veoma srdačno primljen i svuda praćen toplom ljubavlju i prijateljstvom, koje nas veže uz bratski čehoslovački distrikt. I njegov izveštaj o samom radu konference biće otštampan u julskom broju „Jugoslovenskog Rotara“.

Hvala rotaru Alaupoviću na požrtvovnosti.

8. Madžarsko-jugoslovenski „mali komitet“.

Dne 19 aprila o. g. održan je u Zagrebu u klupskoj sobi zagrebačkog kluba sastanak „malog komiteta“ madžarsko-jugoslovenskog.

Sastanku su prisustvovali od strane 82 distrikta (madžarskog), guverner Dr. Bela von Enz i član R. C. Budapest, rotar Paul barun Forster; od strane našeg distrikta bili su prisutni: pastguverneri Edo Marković i Dr. Viljem Krejči i ja.

Utvrđen je rad tog komiteta.

9. Godišnji kongres u Londonu.

God. 1937 održaće se Godišnji kongres R. I. u Londonu.

U koliko bi koji klub već sada imao neke predloge za taj kongres, molim da ih uputi novoizabranom guverneru, tako, da te predloge novi guverner uzmogne dostaviti E. A. C. još početkom septembra o. g., jer će se u tom mesecu sastati E. A. C. na dogovor.

10. Najbolju frekvencu

iskazuje u mesecu aprilu 100% i u mesecu maju 95.31% R. C. Slavonski Brod
Čestitam!

11. Ovo je draga braćo zadnje moje mesečno pismo, kojim se opraštam od Vas, mojih saradnika na rotarskom polju.

Hvala Vam na pomoći u mom radu!

Dr. Viktor Ružić,
guverner 77 distrikta R. I.

Sušak, sedište guvernera za rotarsku godinu 1935/36.

ČEHOSLOVAČKA — 66 DISTRIKT R. I.

Naše veze sa 73 distriktom. Naši prijateljski odnosi, koji nas vežu s rotarima susjednih zemalja, izrazili su se najbolje prilikom kratkog posjeta guvernera Kroegera u Pragu i izletu naših rotara na međudistriktni sastanak u Badenu i Beču dne 4 aprila. Od nas je stiglo svega 48 rotara i članova njihovih porodica iz pet klubova. Brnjenski i bratislavski klub natjecali su se velikim sudjelovanjem. Još su prisustvovali klubovi Mor. Ostrava, Praha i najistočniji naš klub iz Užhoroda. Iz Austrije prisustvovali su pored Badena i Beča, još i klub Bečko Novo Mjesto. Svi su govori bili prožeti dobrom voljom i rotarskim prijateljstvom. Program je sastanka završen duhovitim i opsežnim predavanjem rot. Ing. Kappa (Bratislava): »Žena u viru sadašnjice«. Govorili su od Austrijanaca: pretsjednik badenskog kluba rot. Schoute, biv. guv. rot. Prinzhorn, počasni opunomoćenik rot. Gerbl, pretsjednik bečkog kluba rot. Müller-Adamy i potpretsjednik kluba Bečko Novo Mjesto rot. Dimmel, a s naše je strane govorio guverner dr. Hýža, biv. guv. dr. Neuwirt, pretsjednik malog odbora čehoslovačko-njemačko-austrijskog dr. Kruliš-Randa i pretsj. kluba Bratislava dr. Zámečnik.

Posjet prezidenta R. I. rot. Johnsona Čehoslovačkoj. To bijaše najznatniji i najradosniji događaj aprila mjeseca. Prezident Johnson, u pratnji svoje žene, kćeri i sina, te evropskog sekretara rot. dr. Aleksa O. Pottera iz Züricha, prispio je u Prag 13 aprila, a 14 aprila održana je u njegovu počast svečana sjednica kluba Praha. Na sjednici bilo je zastupano 16 klubova sa 85 rotara i 6 gostiju, od kojih je najznamenitiji čehoslov. ministar spoljnih poslova g. dr. Kamil Krofta. Na pozdravne govore osnivača kluba Prag i njegovog počasnog člana dr. Suma, te našega guv. dra Hýže, odgovorio je prez. Johnson poduljim govorom, u kojem je izrazio svoju iskrenu radost na srdačnom dočeku, na odličnom rotarskom radu u našem distriktu, pa je naglasio da je Rotary praktičan, ali da se njegov rad ne osniva na tom što će uraditi cjelina, nego što će izvršiti posredništvom svakog pojedinog svog člana. Tu vrijedi rad svakog pojedinca za drugoga. To je doduše teži put, ali samo tim je putem omogućeno postignuće cilja. A prezident Johnson čvrsto vjeruje, da će tim radom pojedinaca poći za rukom da stvorimo atmosferu, u kojoj će naši državnici lakše postići ono što svi mi želimo — dobru volju, međunarodni sporazum i mir. Govor prezidenta Johnsona bio je nagrađen dugim i srdačnim pljeskanjem. Prez. Johnson bio je dirnut i obradovan poklonima: pokalom iz čistog kristala s urezanim slikom Hradčina od praškog kluba i drvenom posudom za pivo od plzenjskog kluba s prigodnom posvetom. Iz Praga otputovao je prez. Johnson sa svojom pratnjom i s našim guvernerom drom Hýžom na konferenciju distrikta u Varšavu.

Međuklupski posjeti: Klub Ledec nad Sazavom posjetio je klub Časlav, klub Roudnice n/Lab. posjetio je klub Přerov i klub Ústí n/Orl. klub Česká Třebová.

Ekstenzni rad: Ponovno bilježim da klubovi Časlav i Ledec nad Saz. rade na osnutku kluba u Njem. Brodu.

Zanimljiva predavanja u našim klubovima: Bratislava: rot. Švanda o nakladničkoj politici i književnoj produkciji u SSSR. — Česká Třebová: rot. Kotecký o bračnom pravu u SSSR. — České Budějovice: Kako žive kovine (rot. Šuehman). — Hradec Králové: rot. Novák (Zemun) o sadanjim prilikama u Jugoslaviji. — Kutná Hora: rot. Krátký »Primjeri iz povijesti češke alhemije«. — Morianské Lázně: rot. Richtermoc »Rat i politika«. — Mladá Boleslav: rot. Brzorád o raznim smjerovima zemljorad. gospodarstva« i rot. Rudl »Srebrna godišnjica rotarske štampe«. — Moravská Ostrava: rot. Rubý »O modernom stanovanju«. — Nová Bydžov: rot. Kudrnač »O narkomaniji«. — Olomouc: rot. Čížinský »Kako da se oživi čehoslovačko gospodarstvo?« — Pelhřimov: rot. Zinner (Bratislava) »O proizvodnji cigareta«. — Plzeň: rot. Polák »O proizvodu tiskarskih i brončanih boja«. — Praha: rot. Pertold »Budizam i Rotary«, i rot. Hübschman »Promjena lica Praga u XX stolj.«. — Turč. Sv. Martin: rot. Dudek »O najnižim životima«. — Ústí nad Orli.: rot. Pick »O alkoholu i alkoholizmu«.

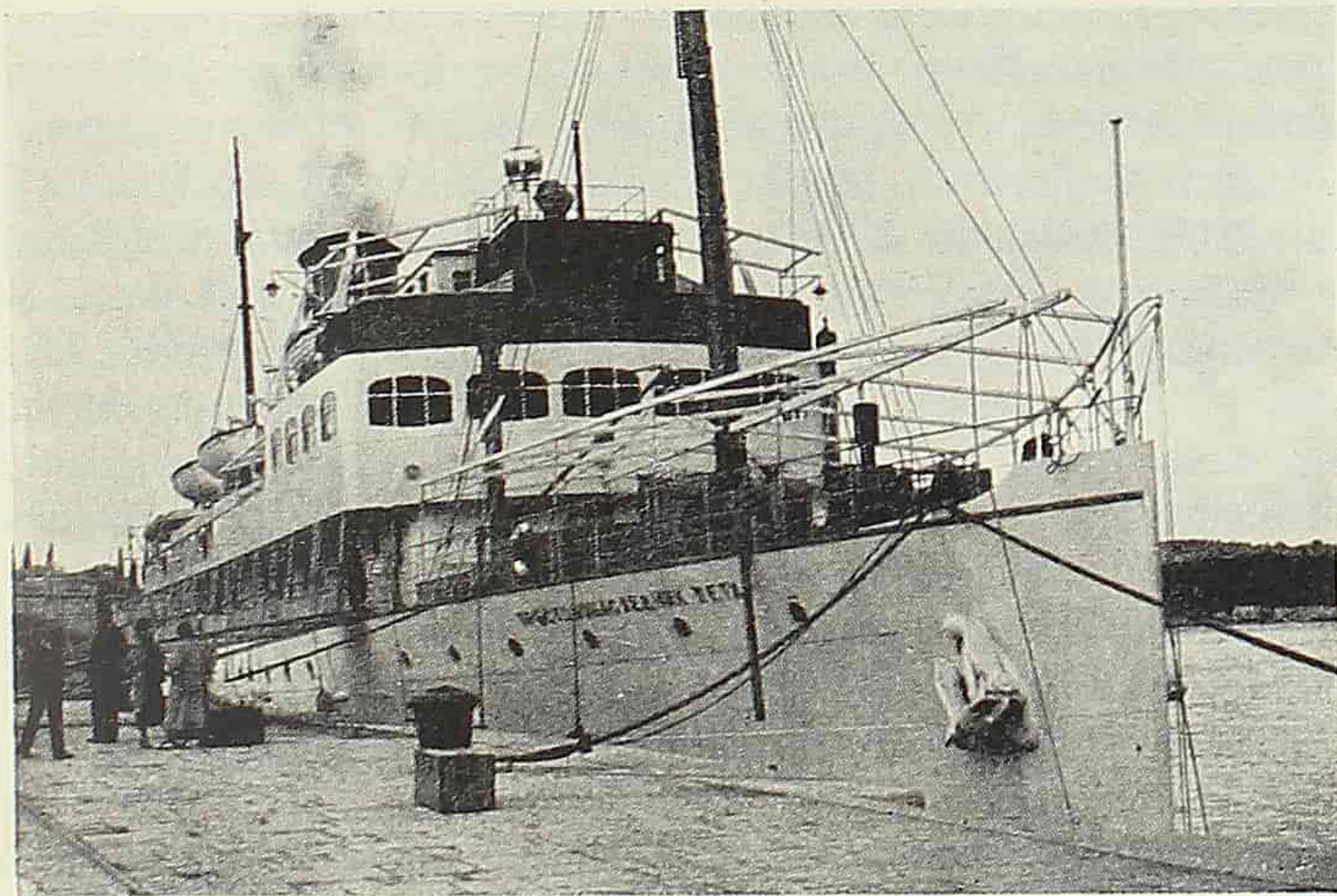
U mjesecu aprilu provedeni su u svim klubovima izbori novih upravnih odbora.

Najveće sudjelovanje na sedmičnim sastancima pokazuje za mjesec mart klub Tábor 96,85%, a iza njega dolazi Plzeň sa 96,48%. U ovom mjesecu pokazali su 100% prisustvovanje klubovi: Banská Bystrica 1, Chrudim 2, Kolín 1, Mělník 1, Plzeň 2, Sušice 1, Tábor 1 i Ustí nad Orbici 1.

Pišući ovaj izvještaj u duhu sam s Vama na Vašoj konferenciji distrikta, kojoj želim najbolji uspjeh; neka se u duši svih prisutnih raspale nove sile za daljnji rotarski rad i za prijateljsko druželjublje.

Draga braćo jugoslavenski rotari, ne zaboravite da nas posjetite prilikom konferencije našeg distrikta u banjama Teplice—Šanov. Uvjeravam Vas da ćete biti najprijateljskije dočekani.

Václav Rudl.

s/s „Prestolonaslednik Petar“ u luci Dubrovnik-2

»PRESTOLONASLEDNIKOM PETROM« NA DISTRIKTNU KONFERENCU

»Da li će se popraviti vreme?« — bio je redovan upit svakog brata kod dolaska na brod. Pa kako i ne bi! Tolik put, čak iz najistočnijih i najjužnijih naših krajeva, pa da morska bolest kruniše taj napor...

Kiša koja se napadala dan pred tim, i oblaci koji su se naglo razređivali dali su nade da će biti dobro. Jugovinom malo zatalasano more, stišavalo se. Domaći su imali mnogo nade jer je, uz barometar, i najpouzdanija Učka svojim čistim vrhovima ukazivala na lepo vreme.

»Prestolonaslednik Petar« već celo popodne strpljivo očekuje na Brajdici svoje drage goste. Oni stizavaju vrlo raznoliko: bilo ih je koji su stigli još ujutro, no većina popodnevnim i večernjim vozovima. Uveče je rasvetljeni brod pružao naročito lepu sliku — bio je čak i za domaće atrakcija pa su mnogi produžili svoj korzo do brajdičke obale, nenavikli, u to doba, na tom mestu vide ponos svoje luke.

Nakon dolaska poslednjeg noćnog brzog voza, osećala se na brodu neka užurbanost. Aranžeri imaju pune ruke posla: primanje gostiju, izdavanje kabina, razni upiti, upute, a možda i žalbe — skraćuju i zadnje trenutke u Sušaku.

U baru je kanda suviše veselo... Tamo je rotiranje. Zasad rotiraju i pratioci, koji će za koji trenutak ostaviti brod. Nije im ravnodušno, ali služenje u zvanju im ne dopušta drugo. Ima i naročito odvažnih koji obećavaju u nedelju naknadni dolazak u Dubrovnik, da se s nama zajedno vrata. Znak zvona ubrzao je tempo međusobnog čavrljanja, povika i dobacivanja, i za tren oka nečujni rad golemih mašina udaljio nas je od grupe čije su se konture naglo gubile. Još nekoliko povika — i brod se uputio svojim pravcem: noćni mir na pramcu prekidalo je ritmičko šuštanje valova izazvanih brodskom brzinom od 16 milja po satu. Na krmu u baru je još veselije — nitko ni ne pomišlja više na pitanje vremena jer ga zvezdana i mirna kvarnerska noć čini neaktuelnim. Svačiji pogled privlači velebna amfiteatralna rasveta Sušaka i Rijeke.

Već je zapravo »drugi dan« putovanja, a kabine su još prazne. Evo i komandanta broda. Svi upiru oči u energičnu i otmenu pojavu jednog od najboljih pretstavnika naših čuvenih pomoraca sa Hrvatskog Primorja; svi gledaju onog kome je poverena sudbina ove stotine veselih putnika. Šteta što nema danjeg svetla, pa da nam pokaže stenovitu i lepu obalu svog rodnog mesta koje se nalazi jedva na par kilometara od Sušaka. To je Kostrena koja sa Bakrom i Kraljevicom čini onaj predeo našeg severnog primorja koji je vekovima davao generacije naših najboljih pomoraca. To je za Hrvatsko Primorje ono što je u južnom Jadranu Pelješac, Dubrovnik i Boka. Naš je kapetan odmah primetio da je suviše brzo došlo do dobrog raspoloženja što inače, kod skupnih izleta, nastaje tek iza nekoliko dana zajedničkog boravka na brodu. Dakle, rotarska familija i tu je služila dobrim primerom »služenju zajednici«.

Svitanje našlo je brod u potpunoj tišini, no prvi traci sunca privukli su obožavatelje prirode na palubu da se dive krasnoj, tipičnoj kanalskoj obali između Zadra i Splita. Kasnije, nešto naoblačeno nebo po-

kvarilo je potpuni užitek u posmatranju te interesantne krševite obale koja u sunčevom osvetlenju pruža pravu svoju sliku, punu oštrih senka i raznolikih nijansa boja. Tako je došlo i vreme doručka. Raskošni salon prvog razreda pomalo se punio; stolovi su već zauzeti, a među braćom nastaje živ razgovor. Umesto dobrodošlice, svaka dama dobiva lepu kiticu cveća. Neočekivana, tiha proletnja kiša kao da je želela da bolje upoznamo i unutrašnji luksusni uređaj našeg lepog i modernog broda, naročito salon za dame, salon za gospodu i verandu, koji se nalaze na glavnoj palubi iznad salona I razreda. Praćeni kišom, ušli smo u 10 i po u splitsku luku. Svako se tešio da će na povratku imati više vremena da razgleda Split, a sad je bilo potrebno da se dočekaju domaći, kao i oni koji su stigli u Split, da se našem izletu priključe. Sat vremena brzo je protekao u dobrodošlicama, upoznavanju i obnavljanju starih prijateljstava. Odmah po odlasku iz Splita trebalo je servirati ručak. Radi povećanog broja gostiju neće dostajati velika blagovaona, treba preći i u salon druge klase. To je međutim mali problem, jer salon druge klase pretstavlja pravu kancelariju distriktne konferencije: dve činovnice neprestano rade na pisaćim mašinama, uz jedan sto sedi vođa puta i uvek nešto beleži, uz drugi pak brat past-guvernora sa neumornim bratom tajnikom zagrebačkog kluba koji su u velikom poslu jer treba da zamene guvernera na konferenci. Svi žale neočekivano odsustvo toliko simpatičnog brata guvernera koji je ipak stigao da je posle podne, pre odlaska sa Sušaka, posetio naš brod. Svima će nam ostati u nezaboravnoj i dragoj uspomeni onaj veličanstveni i spontani ispraćaj što mu ga je priredilo sušačko građanstvo u trenutku njegovog odlaska na novu dužnost visokog državnog funkcionera, a par sati pre našeg polaska sa Sušaka u Dubrovnik. Blagovaona pruža svečani izgled iako ručak protiče u vrlo intimnom raspoloženju: sve naliči na jednu veliku porodicu. Mesta na srednjim stolovima zauzeli su: domaćin, komandant broda g. kap. Mate Tonković, izaslanik R. I. g. Dr. K. Neuwirt sa gospođom, zamjenik guvernera, past-guvernora g. Dr. V. Krejči sa gospođom, gospođa guvernera Dra V. Ružića sa kćerkom, češki guvernora g. Dr. F. Hyža, opunomoćeni delegat njemačko-austrijskog distrikta, potpredsednik R. C. Graz, rotar ing. K. Janiczek i ostali odlični i dragi gosti, pa konačno braća iz skoro svih naših domaćih klubova. Graz je vrlo lepo zastupan a ima i oveci broj braće iz Češke; od naših stolova osobito se primećuju Ljubljanci i Mariborčani. Za vreme ručka sve je pozdravio i dao razna uputstva brat Dragan Tomljenović, duša cele ove organizacije. U lepom raspoloženju proteklo je nekoliko sati, pa smo neprimetno stigli u Korčulu nešto iza 3 popodne. Vreme od jednog sata proteklo je u razgledavanju ovog interesantnog mesta. Lepi motivi dali su dosta posla brojnim i marljivim foto-amaterima. U dobrom raspoloženju provelo se put iz Korčule do Gruža; sunčano vreme, lagani i prijatni povetarac, pa divna obala ovog dela Jadrana uticali su na nas toliko da je to raspoloženje neprestano raslo: nisu izostale ni šale, ni glazba, ni pesma. Stoga nije čudo što se taj štimung sačuvao i u Dubrovniku. Naročito kad su nas pred brodom dočekali predstavnici dubrovačkog domaćinskog kluba sa bratom predsednikom Mladinovom na čelu, a s njima i razni drugi učesnici konference među kojima i zaslužni naš prvi guverner Dr. Edo Marković.

Iza drugarske večere u Hotelu Petki u Gružu i posle završene sednice pretседnika i tajnika sviju klubova, koja se je — kako je poznato — održala na našem brodu u gruškoj luci, iako je bilo već deset sati, sva su braća nestala sa broda da u većim i manjim grupama obiđu i noćne atrakcije lepog Dubrovnika. Da su za to imali dovoljno interesa moglo bi svedočiti dežurno brodsko osoblje koje je konstatovalo da je vraćanje iz grada započelo nekako oko četiri ujutro. Onda je razumljivo da je doručak trajao od 8 do 11 sati pre podne, a bilo je i takvih koji su jedva stigli na distriktnu konferencu u Bondin teatar. Ne smemo biti zlobni i posumnjati da je neko prespao i taj termin.

Kako je protekla distriktna konferenca naći će se na drugom mestu ove sveske, a ja ću samo spomenuti da smo se svi zajedno našli u vedrom i svečanom raspoloženju na ručku u Hotelu Imperialu. Kiša nam nije dopustila da se prošetamo gosparskim štrahunom do Pila, već smo morali da raznim saobraćajnim sredstvima zaobiđemo gradske zidine. U Imperialu se krug naših poznanstava još mnogo više proširio, naročito smo se dobro proveli sa dragim Dubrovčanima koji su nam, sa svojim uvek ljubaznim i simpatičnim nastupom, učinili taj boravak još prijatnijim. Ovaj je lep sastanak ranije završen jer je bilo potrebno da na vreme stignemo na naš brod koji je imao — već u tri sata — da sve učesnike ove konference proveze do Cavtata. Ko pozna Dubrovnik i njegove prirodne lepote, taj tek može da se uživi u raspoloženje koje je bilo na brodu. Svi su bili obuzeti posmatranjem najlepše evropske rivijere koja se stere od prolaza između Dubrovnika i Lokruna pa uzduž Konavlja do tihog Cavtata.

U Cavtatu razgledanje mesta, šetnja obalom i poset veličajnog Meštrovićevog mauzoleja porodice Račić čija se arhitektonika potpuno usklađuje sa svečanom tišinom starog groblja dubrovačkih gospara i pomoraca. Mauzolej se nalazi na brežuljku koji nadvisuje mirni Cavtatski zaton i pruža nezaboravni prizor mora, ostrva i čempresa u pitomoj župi. Momenat pun pijeteta, sjete i zanosa ...

Na povratku vlada na brodu opet pravo rotarsko raspoloženje: veličanstvena priroda, beskrajno more obasjano poslednjim tracima sunca na zalazu pod kojima se naziru silhuete dubrovačkih grebena »Petini«, daje pravi dekor iskrenom drugarstvu izletnika.

Za sutona stižemo u Gruž. Užurbane pripreme za polazak na ples u Imperial.

Taj banket i ples u Imperialu! Naši dragi Dubrovčani učinili su sve što su mogli da sebi osvetlaju lice, a nama pruže što dublje utiske pravog rotarskog drugarstva. Lepe dvorane Imperiala odzvanjale su zvukovima glazbe i razdraganim glasovima plesača kao i onih koji su sa strane uživali posmatrajući ukusne i skladne toalete naših milih rotarskih sestrica i gošća. Uza sav svečani karakter priredbe koji je do kraja održan, intimno rotarsko drugarstvo probilo je put i došlo do punog izražaja. To drugarstvo preneseno je naravno i na brod, pa je još dugo nakon svršetka plesa u Imperialu nastavljena zabava u brodskom salonu. Čini se da niko na brodu te noći nije bio smetan pri spavanju.

U nedelju ujutro dok su braća prisustvovala svečanoj konferenci, vršile su se na brodu pripreme za banket na kom su učestvovali svi učesnici konference. Jadranska plovidba se iskazala. Iako su brodski saloni

udešeni za istovremeno posluženje od 170 ljudi, marljiva brodska posada uspela je da toga dana primi i besprikorno posluži 240 osoba. To treba tim više istaknuti, kad se uzme u obzir da je trebalo raditi žurno da bi posetnici, ovog izleta do Šipana i Lopuda, mogli što potpunije uživati u lepotama gruškog arhipelaga kome doista nema premca. U tom prekrasnom kraju brod je usporio i vožnju da taj užitak što duže potraje i da impresije budu što celovitije. U Lopudu priredio je dubrovački klub ukusnu domaću zakusku, koja je doprinela uspehu izleta. O raspoloženju na brodu suvišna je svaka reč.

Ulaz u grušku luku bilo je jedno posebno iznenađenje: povodom proslave mesnog patrona, Gruž je plivao u moru svetla, vatrometa, zastava, a sve praćeno veselim zvucima muzika i hihotom razdraganog mnoštva koje je ispunjavalo celu obalu. A čekalo nas je i drugo iznenađenje: naš dragi Icek održao je reč, pa je naknadno za nama stigao u Dubrovnik i dočekaio nas na gruškom gatu. Međutim se bliži čas odlaska. Brod je još prazan jer su se svi razbegli da iskoriste još zadnje trenutke boravka u Dubrovniku, da sve još jednom vide i da u krasnoj Gradskoj kavani, koja je bila pravi friendship-house ove konference, pozdrave i oprostite se od mnogobrojnih starih i novih znanaca i znanica... U nekim slučajevima je za oproštaj bilo zaista prekratko vreme pa je vođa puta sa zebnjom u srcu očekivao uz brod poslednje auto-takse. U momentu odlaska slegla se na sva srca svečana i bolna tišina rastanka, a srdačan ispraćaj Dubrovčana unio je u taj ugođaj i notu nostalgije. Ali pravo rotarstvo je veselo! I zato nije nikakvo čudo što je malo zatim svečana tišina bila prekinuta planinskim osebnim pozdravom brata past-guvernera Krejčija, koji je bio kao signal za provalu urnebesnog klicanja i dovikivanja sa broda na obalu i obratno. Velebna noćna tišina gruške luke — bila je ponoć — bila je narušena, ali je visoki Srđ još dugo odjekivao veselim rotarskim pozdravima.

Ujutro oko 8 sati pozdravio nas je već veseli žamor rive sunčanog Splita u kome smo proveli pet prekrasnih sati. Brat rotar Dr. Abramić, direktor splitskog muzeja, zadužio nas je sve upoznavajući nas — zajedno sa svojim vrednim saradnikom — sa starinama Splita i lepotama Dioklecijanove palače. Ostalo vreme upotrebilo se za razne izlete na Marjan, Sofin itd. te za šetnju kroz napučeni i uvek veseli Split.

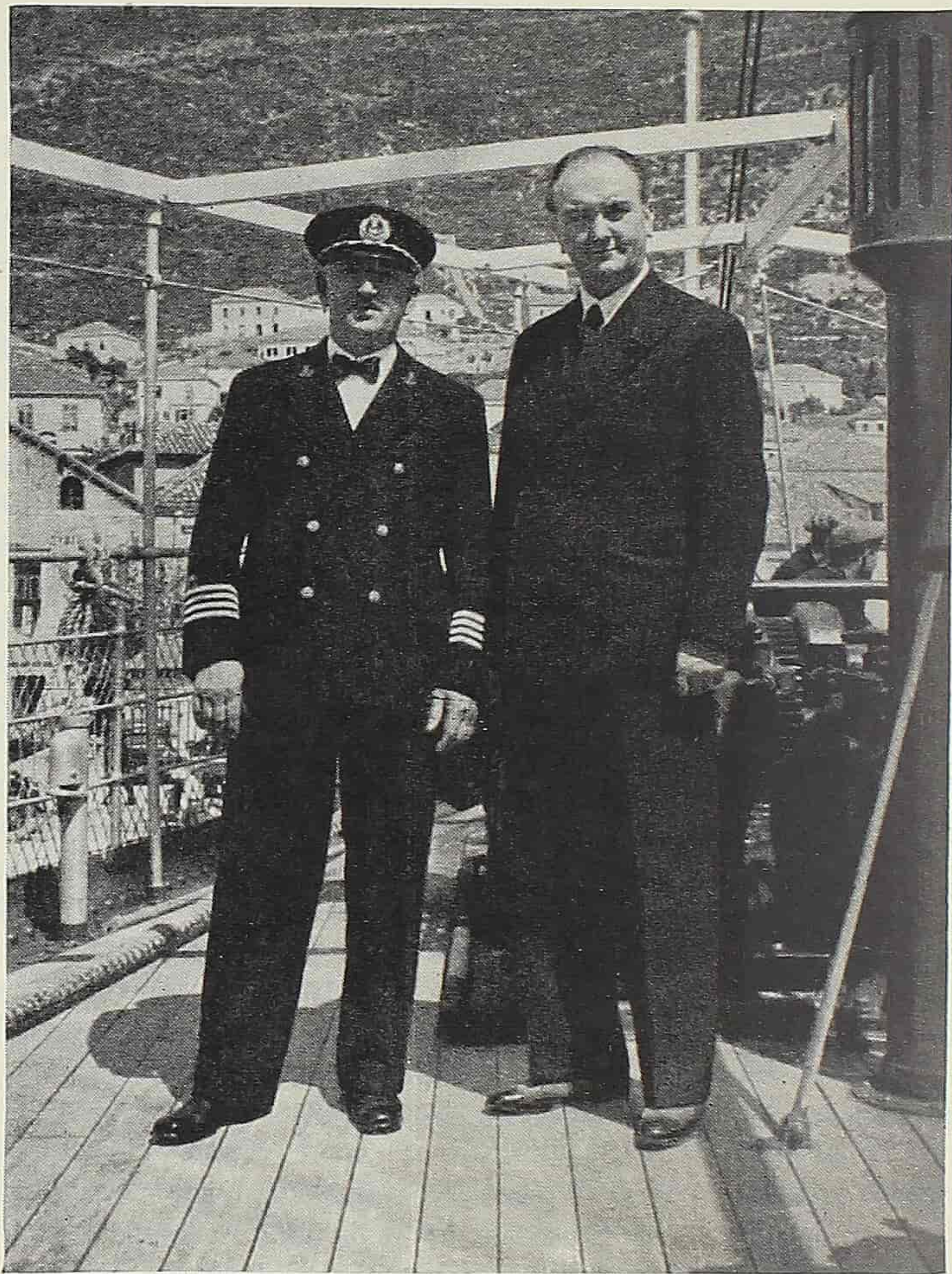
U Splitu smo se oprostili sa splitskom braćom, a tu nas je ostavio i novi guverner, brat Dr. Belajčić koji je već u brodskoj kancelariji dao dokaza svoje vanredne marljivosti i predanosti rotarskom delu. Ostavio nas je ovde i dragi požrtvovni brat Tomljenović kojemu pripada velik deo zasluge, koliko za uspeh konference, toliko i za uvek dobro raspoloženje na brodu.

Krećemo dalje za Šibenik gde nas na obali dočekuju šibenska braća i sestre koje sve naše suputnice daruju ukusnim kitama cveća. Ovde se odmah, njihovom saradnjom, organizuju izleti na slapove Krke koji su u svakom pogledu odlično uspeli. Posle razgledavanja šibenske katedrale, jednog od najlepših naših umetničkih spomenika na Jadranu, održan je sa šibenskim klubom ugodan sastanak u Hotelu Krki.

Večera na brodu koja je sledila odmah po odlasku iz Šibenika već je nagoveštala skori svršetak ovog lepog puta. Za večerom brat past-guverner Krejči nazdravio je toplim rečima sve one koji su vidno dopri-

neli uspehu putovanja, u prvom redu pravom organizatoru odsutnom bratu guverneru Dru Ružiću, njegovoj gospođi, zatim komandantu broda, pa gostima iz Češke i iz Graza te vođi puta.

A onda je imao slediti kraj... koji su svi hteli izbeći ili produžiti ga bar što duže: svi saloni bili su do kasno u noć puni, negde radio, negde klavir, negde pesma, a negde ples zadržavali su sve od polaska na počinak. Svemu je prednjačio bar gde su se stolovi sve više suzivali u

»Dva kapetana«

*Komandant s's »Prestolonaslednik Petar« kapetan Tonković
i tajnik R. C. Zagreb, brat Dragan Tomljenović*

krug, dok se sve nije pretvorilo u jedno jedinstveno društvo na čelu sa dragim komandantom. Neda se opisati raspoloženje koje je tu vladalo, a ne sme se zaboraviti da je to bila već peta od neprospavanih noći. Neke sestrice i braća dočekali su u baru i rani povratak na Sušak i sastanak s onima koji su ih željno očekivali a nisu imali sreće da s njima dele sve ugodnosti ovog uspelog puta. T.

IZVJEŠTAJ

O SASTANKU PRETSJEDNIKA I TAJNIKA 77 DISTRIKTA R. I. ODRŽANOM DNE 1 V 1936 NA PAROBRODU »PRESTOLO-NASLEDNIK PETAR« U DUBROVNIKU POD PRETSEDANJEM Dr. VILJEMA KREJČI-A, PASTGUVERNERA 77 DISTRIKTA R. I.

Točno u 21.30 h otvara sastanak pastguverner Dr. Viljem Krejči. Saopćuje, da je, kako je prisutnim već poznato, guverner našeg distrikta morao hitno primiti dužnost bana Savske Banovine, te mu nažalost nije moguće prisustvovati ovom sastanku, što on veoma žali. A i nama je veoma žao, da ga nemožemo pozdraviti u našoj sredini. Brat guverner Dr. Ružić šalje svima najsrdačnije pozdrave i želi, da naš rad svrši sa mnogo uspjeha.

Draga Braćo!

Prelazimo odmah na dnevni red. Svake godine imade svaki distrikt svoju distriktnu konferenciju, koju ću otvoriti sutra. Guverner, Dr. Ružić, predao je referat za današnju sjednicu tajniku Rotary kluba Zagreb, bratu Draganu Tomljenoviću, pa ga molim, da uzme riječ. Prije nego to učini potrebno je, da konstatujemo, tko je sve prisutan; radi toga predlažem roll-call.

Prisutni su:

Bačka Topola:	Beniš Šime, Dimitrijević Nenad.
Banja Luka:	Fischer Pavao.
Beograd:	Harazim Lujo, Stevan G. Koen, Edo Marković.
Bitolj:	Tasić Tasa, Jeftić Nićifor.
Dubrovnik:	Čurlin Andrija, Hrozniček Bogumil.
Karlovac:	Ing. Jamnicky Fedor, Ing. Naumović Milorad.
Leskovac:	Dr. Dušan Radaković, Dr. Velizar Pijade.
Ljubljana:	Mirko Božić, Anton Agnola.
Maribor:	Florijan Zupanc, Josip Loos.
Novi Sad:	Dr. Mirko Balabušić.
Osijek:	Rudolf Knežević.
Pančevo:	Djordje Darvas, Dr. Pavković-Bugarski.
Sarajevo:	Ivo Vranić, Dr. Moric Papo.
Skoplje:	Dr. Čohadžić.
Slav. Brod:	Eugen Šrepel, Makso Bosnić.
Split:	Dr. Petar Rismondo, Dr. Josip Barbieri.
Subotica:	Vilim Jakobčić-Conen, Viktor Grimm.
Sušak:	Bogumil Antić, Teddy Gjivović.
Šibenik:	Ing. Josip Ljubičić.
Varaždin:	Dr. Alfred Leitner, Dr. Velimir Kalafatić.
Vršac:	Dr. Makso Rosenberg.
Vukovar:	Manfred Wachslar, Ivan Depolo.
Zagreb:	Dragan Tomljenović.
Zemun:	Dr. Petar Marković, Dr. Gjorić.

Zatim slijedi referat rotara **Dragana Tomljenovića** (R. C. Zagreb):

DUŽNOSTI PRETSJEDNIKA I TAJNIKA JEDNOG ROTARY KLUBA

»Draga braćo! Svrha je našem današnjem sastanku, da svaki pojedini od nas, koji povjerenjem svog kluba dolazi na mjesto pretsjednika ili tajnika, dobije u najkrupnijim crtama uputstva o svojim dužnostima na tom odgovornom mjestu.

Na prošlogodišnjem sastanku pretsjednika i tajnika, održanom pod predsjedanjem tadanjeg guvernera 77. distrikta, brata dra. Viljema Krejčija, a pod čijim predsjedanjem se i današnji sastanak održava, bilo je nekoliko referata, koji mogu poslužiti svakom novom pretsjedniku i tajniku kao najbolji uvod u njegov budući rad, a ujedno ga upoznavaju u tančine sa našom velikom organizacijom.

Slobodan sam, draga braćo, da dadem svakom bratu jedan primjerak **izvještaja prošlogodišnjeg sastanka**, u kojem su sadržani svi referati. Vidjet ćete na prvi pogled, da će ovaj izvještaj biti najbolji priručnik u Vašem radu. Referati obuhvaćaju:

- 1) opštu organizaciju Rotary International,
- 2) unutrašnje ustrojstvo Rotary klubova,
- 3) princip služenja u R. I.,
- 4) članstvo u R. I.,
- 5) administrativni rad u klubu,
- 6) frekvenciju u klubu.

Kada je sve ovo tako temeljito obrađeno, onda je faktično suvišno da Vam se nešto još govori o radu Rotary kluba.

Do dana nastupa dužnosti imade još dosta vremena da se upoznate sa sadržinom pojedinih referata, a uostalom imali ste prilike da vidite kako i na koji način se odvija rad u klubu. A tu je još i evropski sekretarijat, koji će Vam također dostaviti razne upute.

Dozvolite mi da Vam ipak kažem nešto o dužnostima pretsjednika i tajnika, kako su iznesene u uputama Rotary International.

Pretsjednik i tajnik su »polovi« oko kojih se okreće uprava jednog kluba. Oni moraju da rade ruku u ruku. Uspjeh obojice uslovljen je međusobnim radom. Bezuvjetno je potrebno da pretsjednik i tajnik poznaju statute i propise, jer bez poznavanja istih nemoguće je vodstvo kluba.

Pretsjednik kluba, privolom upravnog odbora, nadzire rad ostalih odbora. Sastavlja odbore da mogu nesmetano i uspješno raditi. (Šematski prikaz odbora naći ćete u štampanom izvještaju).

Pretsjednik vodi sve sjednice upravnog odbora. Sastajanje odbora različito je u pojedinim klubovima, ali najmanje jedamput u mjesecu mora se **upravni odbor** sastati na sjednicu.

Pretsjednik sazivlje odmah na početku nove rotarske godine **klupsko vijeće**, koje se sastoji od članova upravnog odbora i pročelnika svih odbora u svrhu saopćenja informacija dobivenih na distriktnoj konferenciji i utvrđivanja radnog plana na temelju sugestija pretsjednika.

Redovitim sastancima pretsjedava pretsjednik i on ih vodi, dočim izvještaji, objave itd. spadaju u djelokrug tajnika. Treba paziti da sastanci počnu i svrše u točno vrijeme.

Što se tiče same sjednice, njenog vođenja, prijema gostiju, sjedenja članova za stolom, trajanja referata i predavanja, zabava, u to ne mogu ulaziti, jer će to svaki pretsjednik onako urediti, kako njegovom klubu bude najbolje odgovaralo.

Dužnosti tajnika su vrlo velike. Predaleko bi vodilo da Vam ovde o tome govorim, nego molim braću tajnike, od kojih 2/3 dolaze prvi put na to mjesto, da u štampanom izvještaju pročitaju referat »**administrativni rad u klubu**«.

Na koncu hoću da ovu izvanrednu priliku — kada su svi pretsjednici i tajnici na okupu — upotrebim i da iznesem nešto, što u zadnje vrijeme ugrožava kontakt između većeg dijela naših klubova, a to je **obustava izmjene nedjeljnih izvještaja**. Ima više od 1½ godinu dana da je priličan broj naših klubova jednostavno obustavio dostavljanje nedjeljnih izvještaja drugim klubovima.

Ja mislim da se svi slažemo u tome, da kao članovi jedne velike organizacije želimo znati ne samo što se u vlastitom, nego i u drugim klubovima događa. To možemo ali polučiti samo izmjenom nedjeljnih izvještaja.

Na dobroj volji nije nikada ni u jednom klubu našeg distrikta manjkalo te se nadamo da će se i ova stvar ispraviti.

Apeliram na Vas draga braćo, naročito molim one klubove koji ne šalju izvještaje drugim klubovima, da uspostave ponovno vezu, da ne trebamo čekati po mjesec dana do izlaska Jugoslovenskog Rotara, u kojem možemo onda da čitamo samo nešto malo jedan o drugomu.

Još nešto o prevodima zvaničnih brošura. Svima su Vam poznate teškoće sa kojima se moraju boriti klubovi u pomanjkanju zvaničnih brošura na našem jeziku. Rotary klub Zagreb je prošle rotarske godine za vrijeme pretsjednikovanja brata Pavla Ostovića preveo ponovno 5 glavnih brošura:

Nacrt o ciljevima i zadacima,
Služenje u klubu,
Služenje u zvanju,
Služenje zajednici,
Međunarodno služenje.

Prevodi su poslali bratu guverneru i možemo se nadati da ćemo još u prvoj polovici nove rotarske godine dobiti brošure na našem jeziku. Uvjeren sam draga braćo, da ćemo svi mi sa istom ljubavlju kao i naši pretšasnici prihvatiti se teškog ali časnog posla i doprinijeti isto nešto za procvat naših klubova.

Po želji brata guvernera, Dr. Ružića, imao bi konačno da Vas draga braćo u njegovo ime zamolim, da pri obavljanju klubskog rada nastojite učiniti sve, kako bi posao tekao hitno i bez zatezanja. Neophodno je potrebno, da se na pisma, upite i slično, ne samo pojedinih centralnih ustanova naše zajednice, već i svakog pojedinog kluba i njegovog tajništva odmah odgovori. Nažalost se je moralo utvrditi, da u tom pogledu postoje opravdane žalbe pojedinaca. Brat guverner zamolio me je, da Vam kao primjer i ovom prilikom iznesem poteškoće, koje su se ponovile već 3 godine pri sastavljanju **imenika naših klubova** i njihovih članova, t. j. **rotarskog almanaha**. Rotary klub Zagreb, koji je

sa velikom požrtvovnošću obavljao taj posao, a to ćete mu sigurno priznati, nije mogao isti dovršiti na vrijeme, a da nije dopisivao i pospješivao odgovore u više navrata, čime se je izgubilo 3 mjeseca vremena i zakasnilo sa izdanjem. Nekoliko klubova se je moralo dapače i brzojavno moliti da odgovore i da dostave podatke za almanah. U koliko će i ovoga puta biti Rotary-klubu Zagreb povjereno izdanje tog imenika, o čemu će odlučiti distriktna konferencija, to Vas draga braćo već sada molim, i ako smijem reći, zaklinjem, učinite već koncem juna nadopune i ispravke sadašnjeg popisa, priredite taj materijal prema uputama, koje ste toliko puta dobili, a budući brat guverner, kao i svi naši klubovi, a na posljetku i naša centrala u Chikagu radovaće se, ako jugoslavenski almanah bude jedan od prvih, koji će izaći iz štampe.

Na Vašem trudu i potpori u tom predmetu neka Vam je danas već unapred izrečena velika hvala.«

Po završetku svoga referata brat Dragan Tomljenović primjećuje, da u koliko bi bila neka pitanja od strane prisutnih, da će brat guverner biti sa predavačem iste misli, da se ta pitanja odmah sada rasprave i da je prilika za to najpodesnija.

Ustaje Dr. Krejči i najprije se zahvaljuje najsrdačnije bratu Tomljenoviću za lijep i iscrpan referat, kojega je sastavio na molbu i želju brata guvernera, Dr. Ružića. Napominje, da se je danas pružila prilika, da raspravljamo o pitanjima, koja su od interesa i važna za pretsjednike i tajnike i moli prisutne, da bi se govornici javili ili onaj, koji želi kakovo razjašnjenje.

Riječ dobiva prvi Dr. Petar Rismondo (R. C. Split), te upozorava na pojavu, da su u Splitu izgubili nekoliko članova jedino iz ekonomskih razloga i to baš one članove, koji su mnogo žrtvovali za klub, ali nisu mogli dalje da rade, jer nisu mogli udovoljiti financijalnim obvezama i snositi troškove. Predlaže, da se pretrese pitanje, kako bi se mogla stvoriti neka mogućnost, da ostaju takovi članovi u klubu.

U diskusiji, koja slijedi učestvuje brat Ivo Vranić (R. C. Sarajevo), te kaže, da je takovo pitanje postojalo i u njihovom klubu, te da su oni uveli tri vrsti članarine u visini od Din 100, 150 i 200 i to tako, da je klub izdatke za večeru dopunio i da se mjesečno plaća Din 15.—. Naravski, da se takav običaj mora vrlo diskretno provadati, a da o tome znade samo dotični član i pretsjednik kluba. Preporučio bi i drugim klubovima, da se i kod njih provede 3 kategorije članstva, da se omogući i slabije stojećim članovima, da ostanu dalje u klubu.

Dr. Radaković (R. C. Leskovac), saopćuje, da su kod njih iste poteškoće i oni su riješili stvar tako, da su uveli 3 kategorije članstva. Njihov klub imade kao člana i jednog manuelnog radnika, malih činovnika i oni su na taj način riješili vrlo dobro ovo pitanje i nisu poslje toga izgubili nijednog člana.

Prilikom ekstenzije bilo je dobrih ljudi, ali se svaki malo trzao radi visoke članarine, ali kada se to pitanje riješilo, onda su došli u normalan tok rada.

Nadalje iznašaju prilike u svojim klubovima brat Šrepel (R. C. Slav. Brod), brat Jakobčić-Conen (R. C. Subotica) i brat Rudolf Knežević

(R. C. Osijek), koji zadnji napominje, da su klubovi autonomni, te da svakom pristoji pravo, da riješi to pitanje najbolje kako hoće.

Brat Tomljenović napominje, da mu se čini, da je brat Dr. Rismondo htjeo naročito istaknuti, da je naš doprinos per capita tax previsok. Kako do sada nema mogućnosti, da se ta stavka snizi, nebi bilo podesno, da se u tom predmetu nešto poduzme, i ako nas na to sile ekonomske prilike, koje vladaju.

To gledište zastupa i brat Dr. Leitner (R. C. Varaždin), potsjetivši, da su u tom pogledu ranije poduzeti koraci ostali bez uspjeha.

Pastguverner Dr. Krejči napominje, da pošto će ove godine izabrani kandidat za guvernera vjerovatno poći na sastanak u Atlantic City, može o tom pitanju tamo da se porazgovori. Mi ga već sada molimo, da nas onda u jednom mjesečnom pismu obavijesti, kako stvar stoji.

Što se tiče predloga radi ubiranja članarine, to je Dr. Krejči mišljenja:

1) u koliko se članarina diferira, to mora na takav način da uslijedi, da nitko nesmiije imati osjećaj razlike. To bi u klubu smio znati, osim dotičnog člana, samo pretsjednik i blagajnik;

2) da su za sve članove pristojbe u istoj visini, ali onda da se sve ono što nedostaje nadopuni sa dobrovoljnim prilozima. Mi nemožemo zaključiti u tim pitanjima ništa i svaki klub je samostalan, a volja članstva to je naš najviši postulat, pored naših ciljeva.

Brat Darvas (R. C. Pančevo), nabacuje pitanje trajanja vremena predavanja, te se upućuje, da o tome odlučuje svaki klub za sebe.

Brat Bosnić (R. C. Slav. Brod), stavlja pitanje raznih brošura, uputa i lektire na dnevni red. Taj materijal dobivamo iz Chikaga većinom na engleskom jeziku, pa se prema tome nemogu svi klubovi koristiti. Na pitanje, što bi mogao u tom predmetu učiniti Chikago, pastguverner Dr. Krejči odgovara da imade i njemačkih izdanja od New letters, koji izlaze u skraćenom obliku, a on je mišljenja kao i Dr. Belajčić (R. C. Novi Sad), da će se početi sa izdavanjem glavnih brošura i uputa i na njemačkom jeziku. Sav materijal, koji je do sada spremljen na našem jeziku, biti će kasnije objavljen.

Slijedio je razgovor o prilikama u nekim R. C. u drugim zemljama; u debati učestvuje Dr. Rismondo (R. C. Split), Dr. Belajčić (R. C. Novi Sad) i Edo Marković (R. C. Beograd).

Brat pastguverner Dr. Krejči zaključuje debatu sa mišljenjem, da je najbolje zamoliti brata budućeg guvernera, koji će putovati u Ameriku, da se isti kod Generalnog Sekretarijata R. I. u Chikagu informira o prilikama i pitanjima, koja su ovdje nabačena, pa da onda prvom zgodom informira zainteresovane klubove.

Pošto je predviđeni dnevni red iscrpljen, to brat pastguverner brat Dr. Krejči zahvaljuje svim učesnicima na njihovom radu i interesu, te želi svim klubovima pod novom upravom najuspješniji rad u novoj rotarskoj godini.

Sa usklikom: »Do viđenja na sutrašnjoj distriktnoj konferenciji« bio je ovaj sastanak završen.

Sastanku pretsjednika i tajnika prisustvovalo je 14 pretsjednika, 16 tajnika, 15 ostalih članova, ukupno 45, a bio je prisutan i član E. A. C. brat Edo Marković.

PRVI DAN ČETVIRTE DISTRIKTNE KONFERENCIJE

A. SASTANAK I DOGOVOR IZVRŠNOG ODBORA KONFERENCIJE I PRETSTAVNIKA OSTALIH ODBORA

U subotu, dne 2 maja 1936 u 8.30 h prije podne u starodrevnom gradu Dubrovniku našli su se na sastanku i dogovoru izvršni odbor konferencije i pretstavnici ostalih odbora pod pretsjedanjem past-guvernera našeg distrikta, Dr. Viljema Krejči-a.

Sam sastanak održan je u velikoj dvorani gradske vijećnice, gdje je sačuvan original reljefa Blaženopočivšeg Kralja Petra I. Oslobodioca, djelo našeg brata, profesora Ivana Meštrovića. Tu je pohranjen i pepeo blaženopočivšeg Frana Supila, pored njegove slike.

Sastanak otvara Dr. Viljem Krejči, te pozdravlja učesnike na ovom sastanku, a raduje se, što je i prisutan član evropskog savjetodavnog odbora, rotar Edo Marković. Svi klubovi 77 distrikta poslali su svoje delegate, koji su predali ispravno ispunjene i potpisane punomoći za izbor predloženika za distriktnog guvernera.

Dr. Viljem Krejči utvrđuje program ovog sastanka, te izjavljuje:

1. da je sastavio **odbor, koji će odrediti, kojem klubu pripada trofeja za najbolju frekvenciju u minuloj rotarskoj godini, a kojem klubu nagrada za najveći broj učesnika prigodom IV distriktne konferencije.** U taj odbor ulaze rotar Rudolf Knežević (R. C. Osijek), Ika Panić (R. C. Beograd), Makso Bosnić (R. C. Slav. Brod).

2. Predlaganja kandidata za distriktnog guvernera.

Dr. Viljem Krejči izjavljuje, da su postavljena dva kandidata, i to rotar Dr. Slokar (R. C. Ljubljana) i rotar Dr. Belajčić (R. C. Novi Sad). Kako je Dr. Slokar svoju kandidaturu povukao, to imamo samo jednog kandidata za distriktnog guvernera u ličnosti Dr. Belajčića. Izbor ima da se izvrši sutra. Kako je samo jedan kandidat, neće biti potrebno, da se bira tajnim glasanjem, već će izbor moći uslijediti per acclamationem. Prisutni primaju sa odobravanjem tu obavijest do znanja.

3. Dogovor o mjestu naredne distriktne konferencije.

Postoji jedan predlog, da se naredna distriktna konferencija održi u Sarajevu, vodeći računa o mogućnosti, da bi veliki broj učesnika mogao stanovati u kupalištu Ilidža u neposrednoj blizini Sarajeva. Rotar Patrnogić (R. C. Skoplje) moli da se iduća distriktna konferencija održi u Skoplju, pošto 1937 godine slavi Vardarska Banovina 25-godišnjicu oslobođenja Južne Srbije, a tom prilikom održavaće se u Skoplju razne svečanosti u toj jubilarnoj godini.

Rotar Vranić (R. C. Sarajevo) mišljenja je, da bi bilo umjesno, da se konferencija održi u Skoplju, a rotar Gračanin (R. C. Novi Sad) izjavljuje, da akoprem je postojala velika želja, da naredna konferencija bude u Novom Sadu, ipak je mišljenja, da bi bilo poželjno, da se taj

rotarski godišnji sastanak našeg distrikta održi u Skoplju, te je konačno po ponovnom predlogu Dr. Viljema Krejči-a jednoglasno zaključeno, da se predloži distriktnoj konferenciji na odobrenje, da se naredna distriktna konferencija održi u carskom Skoplju, što prisutni primaju sa velikim oduševljenjem i pljeskom do znanja.

4. Izbor člana E. A. C. i njegovog zamjenika.

Pastguverner, Dr. Viljem Krejči, izjavljuje, da je mnogo raspravljano tko treba da bude predstavnik našeg distrikta u E. A. C. Zadnji predlog je bio, da ostane kako je bilo prošle godine, i to članovi rotar Edo Marković (R. C. Beograd), njegov zamjenik Stevan Pavlović (R. C. Beograd), a ne kako je pogrešno u lanjskom izvještaju navedeno Dr. Vladimir Leustek (R. C. Zagreb). Saslušavši razlaganje rotara Ede Markovića, prisutni su jednoglasno primili predlog, da se izabere za člana E. A. C. Edo Marković (R. C. Beograd), a kao njegov zamjenik Stevan Pavlović (R. C. Beograd).

5. Distriktno vijeće i distriktna kasa.

Saslušavši referat guvernera Dr. Viktora Ružića, kojega je rotar Dragan Tomljenović pročitao, prisutni su jednodušno primili taj predlog kao svoj i zamolili, da se isti iznese distriktnoj konferenciji, kako bi ga primila:

a) **D i s t r i k t n a k a s a.** Da se namire troškovi putovanja na godišnje skupštine predstavnika i tajnika klubova, kao izvanredni izdatci distrikta, koji se ne namiruju iz budžeta guvernera, osniva se distriktna kasa sa danom 1 VII 1936. Prihodi distriktne kase sastoje se iz viška, koji će odbacivati distriktno glasilo »Jugosl. Rotar«, a cijene se povisuju po broju od Din 5.— na Din 8.—.

b) **D i s t r i k t n o v i j e ć e** za 77 distrikt R. I. obrazovaće se odmah. Članovi toga vijeća jesu: aktivni distriktni guverner, i uz njega još 3 past-guvernera minulih triju godina.

6. Distriktni organ i publikacije.

Kao izvjestilac nastupa rotar Dr. Vladimir Belajčić (R. C. Novi Sad). U uvodu svog iscrpnog izvještaja navađa:

»O našem distriktnom organu i o potrebi posebnih rotarskih publikacija kod nas bilo je često govora na sastancima naših klubova, a o tome se raspravljalo i na prošlogodišnjoj distriktnoj konferenciji u Ljubljani. To je potpuno razumljivo, kad se ima u vidu značaj štampe za svaki društveni pokret i organizovanu akciju, i kad se imaju pred očima oni razlozi sa kojima je uvaženi naš pastguverner, brat Edo Marković u svome članku »Svijetu na vidjelo!« bio pozdravio pojavu prvog broja našeg »Jugoslovenskog Rotara«.

Međutim, iako u osnovnim gledanjima na problem naše rotarske štampe nije bilo bitnih razmimoilaženja, u pojedinim praktičnim pitanjima nije pošlo za rukom izjednačiti shvatanja, pa se, evo, i na ovogodišnjem sastanku nalazimo pri njihovom rješavanju.

Zadatak je ovog referata da to pitanje ponovo raspravi u bitnim i najaktuelnijim njihovim tačkama i da pokuša da dade izvesne kon-

kretne sugestije i predloge, koji bi mogli biti od koristi za daljni razvoj naših rotarskih edicija, kako distriktnog organa tako i drugih publikacija.«

Izvjestilac je dotakao pitanje distriktnog organa, spomenuo je program i zadatak lista, međunarodno služenje u listu, sliku rada naših klubova u organu, nadalje obavještavanje nerotarske javnosti, uređivanje lista, pismo i jezik, oblik i obim lista i saradivanje u listu.

U drugom odlomku svog izvještaja dotakao se izvjestilac rotarskih publikacija.

U diskusiji, koja je po ovom pitanju nastala učestvovali su braća Edo Marković (R. C. Beograd), Dr. Gjorić (R. C. Zemun), sam izvjestilac i pastguverner Dr. Viljem Krejči.

Konačno je zaključeno, da se distriktnoj konferenciji predloži, da glede distriktnog organa i publikacija budući guverner učini ono, što je prema njegovom shvaćanju najpodesnije, uvažujući predloge i sugestije rotara, koji su u ovoj diskusiji učestvovali. Sve te želje mogu se uvažiti samo u granicama financijalne mogućnosti. Rad guvernera je slobodan, a članovi nemaju prava da njegov rad ograničuju. Jedino, financijalno opterećenje nesmiije da pređe Din 4.— mjesečno po svakom članu.

7. Arhiv distrikta.

Rotar Dragan Tomljenović podnosi obrazloženi predlog:

- a) da se distriktni arhiv osnuje;
- b) da cjelokupni rad oko sređivanja arhiva i prikupljivanja materijala vrši tajništvo onog kluba, pri kojem će arhiva biti osnovana, a rad da se vrši prema uputama guvernera;
- c) da se troškovi imaju pokriti iz doprinosa članova distrikta ili makar iz guvernerskog fonda, u koliko će se takav fond osnovati.

Kao doprinos za rotarsku godinu 1936/37 predlaže se jednokratni doprinos po članu od Din 15.—, koji se imade platiti na početku rotarske godine. Doprinos će se deponirati kod blagajne određenog kluba. Izvještaj o arhivi i o utrošku doprinosa treba svake godine podnijeti distriktnoj konferenciji. Doprinos za iduću rotarsku godinu ima da utvrdi naredna distriktna konferencija.

U diskusiji u ovom predmetu učestvovao je pored pastguvernera Dr. Viljema Krejči-a i Dr. Vladimir Belajčić, koji predlaže, da se arhiva osnuje pri tajništvu R. C. Zagreb, a da se inače predlog brata Dragana Tomljenovića u cijelosti primi, s tim da se troškovi osnivanja i uzdržavanja arhive plaćaju iz guvernerskog fonda, po uputama guvernera, a prema mogućnostima koje bude distriktna kasa pružala.

Predviđeno je bilo još da se raspravlja o pitanju rotiranja sjedišta pojedinih internacionalnih konvencija R. I., ali je rasprava o tom pitanju otpala, te je taj predmet povučen sa dnevnog reda.

U 10.30 h zaključena je konferencija delegata klubova.

B. DISTRIKTNA KONFERENCIJA U BONDINOM TEATRU

Već za vrijeme zasjedanja konferencije izvršnog odbora i predstavnika ostalih odbora sakupili su se pred Bondinim teatrom skoro svi učesnici na konferenciji sa svojim familijama, njih 240 na broju, sa gostima iz inostranstva, dragom braćom Česima i odličnim članovima R. C. Graz i Kalkutta.

Trg pred crkvom Sv. Blaža, kao i široku ulicu pred Kneževim Dvorom i vijećnicom preplavili su učesnici na konferenciji. Dame odjevene u proljetnim toaletama po najsavršenijoj pariškoj modi, a gospoda većinom u ljetnom odijelu osvježili su sliku. Bio je mnogo života, a sunce je zagrijalo toplo — vedrina juga popratila je pohod na otvorenje konferencije.

Nekoliko časova prije 11 h ušli su učesnici u Bondino kazalište. Prizor bio je divan, sve lože dupkom pune, parket do zadnjeg mjesta zauzet, a na pozornici iskićeni stol sa državnim, rotarskim zastavama i znakovima. Pri stolu sjede **pretsjedatelj konferencije, Dr. Viljem Krejči**, a uz njega predstavnik domaćinskog kluba, Dr. Mirko Mladinov, s jedne strane, a s druge strane rukovoditelj tehničkog posla konferencije, rotar Dragan Tomljenović.

Izaslanik R. I. Dr. Karel Neuwirt figurirao je sada samo kao gost i posmatrač a sjedio je na pretsjedničkom stolu, uz njega član E. A. C., Edo Marković.

Bondino kazalište, sagrađeno 1862 god. pružalo je uistinu krasnu sliku.

Točno u određeno vrijeme, 11 h prije podne, otvara pastgouverner, Dr. Viljem Krejči, konferenciju, te izjavljuje, da guverner našeg distrikta, Dr. Viktor Ružić, nije mogao doći, jer je 29 IV 1936 imenovan za Bana Savske Banovine, te ima čast, da u ime njegovo danas otvori ovu konferenciju, četvrtu od postanka 77 (jugoslavenskog) distrikta R. I. Moli brata Dragana Tomljenovića, da pročita poslanicu Dr. Viktora Ružića.

Rotar Dragan Tomljenović čita:

»Draga braćo rotari!

Distriktna konferenca znači za guvernera završetak njegovog glavnog rada, znači oproštaj od svojih iskrenih saradnika.

Kako se naš uvaženi pastgouverner Dr. Krejči prošle godine od Vas opraštao nazvao me svojim najboljim prijateljem, jer mu odnašam teški guvernerski lanac — lanac sa kojim je vezan toliki posao i napor.

Neka mi oprost, ako posumnjam da je onaj čas bio posve iskren. Čovjek koji je sa toliko ideala i predatnosti radio kao on na našem rotarstvu nije mogao laka srca da ostavlja svoje mjesto, tim više ne kad je to mjesto vezano dužnošću koja sama sobom donša upoznavanje velikog broja vrijednih i valjanih ljudi širom naše domovine.

Ja sam iskreniji i priznajem, da se teško rastajem sa tog mjesta, jer mi je dalo prigode, da upoznam rad naših klubova, da dadem i ako ne mnogo a to ono što sam mogao dati za razvitak našeg rotarstva

i da mi je moj položaj dao prigode, da sklopim tolika iskrena prijateljstva — a baš ovo potonje najljepša je nagrada guverneru za njegov doista ne laki posao kroz godinu dana njegovog zvanja.

Prilike mi ne dozvoljavaju, da danas budem među Vama, da se lično draga braćo od Vas oprostim, pa zato dozvolite da Vama saradnicima na mom ne lakom poslu kažem ovim putem jedno iskreno »hvala«.

Dr. Viktor Ružić«.

Zatim pretsjedajući **Dr. Krejči** predlaže konferenciji, da prihvati tekstove pozdravnih depeša, koje se imadu uputiti i koje glase:

»Njegovo Veličanstvo Kralj Petar II — Beograd.

Na svojoj četvrtoj distriktnoj konferenciji sakupljeni u Dubrovniku jugoslavenski rotari podnose Vašem Veličanstvu izraze duboke odanosti i vjernosti.

Pretsjednik konferencije: Dr. Viljem Krejči«.

»Njegovo Kraljevsko Visočanstvo Knez Namesnik Pavle — Beograd.

Jugoslavenski rotari sakupljeni na svojoj četvrtoj distriktnoj konferenciji u Dubrovniku mole Vaše Kraljevsko Visočanstvo da izvoli primiti izraz duboke odanosti.

Pretsjednik konferencije: Dr. Viljem Krejči«.

»Dr. Viktor Ružić, ban Savske banovine — Zagreb.

Jugoslovenski rotari sakupljeni na svojoj četvrtoj distriktnoj konferenciji žale što Vas u svojoj sredini nisu mogli pozdraviti i žele Vam na odgovornom mjestu služenja zajednici koje Vam je povjereno svaki uspjeh.

Pretsjednik konferencije: Dr. Viljem Krejči«.

Konferencija prihvaća odašiljanje brzojava. Uz burno klicanje Njegovom Veličanstvu Kralju i Kraljevskom Domu saslušano je čitanje stojeći.

Brat **Dragan Tomljenović** nadalje čita poslanicu **Dr. Milana Stojadinovića**, pastdirektora R. I. i pastguvernera 77 distrikta, koja glasi:

»Dragi brate guvernerere!

Po drugi put već nisam u mogućnosti da uzmem učešća u najvećem godišnjem događaju jugoslovenskog rotarstva — distriktnoj konferenciji, a ove godine mi je to naročito žao jer se konferencija održava u našem divnom Dubrovniku čije prirodne lepote i romantična arhitektura pretstavljaju jedinstveni okvir za rad konferencije. I ovogodišnji domaćinski klub mi je ostao u prijatnoj uspomeni još sa one svečanosti maja 1934 god., kada sam u poslednjem času vršenja guvernerske dužnosti, predao ovom Klubu povelju, pred sam moj odlazak na rotarski kongres u Detroitu.

Visoka dužnost koju sam pozvan da vršim na žalost ne ostavlja mi vremena za odlazak u Dubrovnik, ali se tešim ubeđenjem da sam se posvetio ostvarenju plemenitog rotarskog načela »služenja zajednici«, posvećujući sve svoje napore, sposobnosti, energiju i vreme službi jugoslovenskog naroda.

Neobično žalim, dragi brate guvernere, što zbog razloga velike važnosti ne mogu i ovog puta da dođem u rotarsku sredinu, u kojoj se uvek tako lepo osećam, i da bratski stisnem ruku mojim mnogobrojnim prijateljima — rotarima, koje inače odavno nisam imao prilike da vidim.

Izvolite isporučiti svim delegatima, stranim i jugoslovenskim, moje najsrdačnije pozdrave i najlepše želje za uspeh konferencije.

Sa iskrenim rotarskim pozdravom!

Dr. Milan Stojadinović«.

Prisutni primaju sadržaj toga pisma sa velikim odobravanjem do znanja. Dr. Milanu Stojadinoviću upućen je nato brzojav slijedećeg sadržaja:

»Pretsednik ministarskog saveta Dr. Milan Stojadinović — Beograd.

Blagodareći na Vašim željama pozdravljamo Vas najsrdačnije sa četvrte distriktne konferencije.

Pretsjednik konferencije: Dr. Viljem Krejči«.

Ustaje predsjednik domaćinskog kluba, **Dr. Mirko Mladinov**, koji pozdravlja učesnike i goste ovako:

»Draga braćo Rotari, milostive gospođe i mili gosti!

Dozvolite mi, da Vam, kao kućedomaćin, razdragan neopisivim veseljem i zadovoljstvom, što ste nas u ovako impozantnom broju počastili svojom posjetom, uputim srdačan pozdrav i tople želje, u ime svoje i u ime sve braće Dubrovačkog Rotary Kluba, kojem imam čast predsjedavati. Pozdravljam sa ovog mjesta i prisutne prestavnike domaće štampe.

U tijesnom kontaktu, i ako vrlo kratkom, sa životom naše velike i disciplinirane organizacije, naši će dragi gosti, kojima mi svakom zgodom, posvećujemo najveću pažnju, biti ipak u stanju, da upoznaju i ocijene bez predrasuda, njene korisne napore, i neizmjernu dobru volju, koja pokreće 160.000 njenih članova, diljem čitavog svijeta, a koji su udruženi duhovnom sponom idealom služenja.

Grad, u kojem se održava, ova četvrta rotarska konferencija 77 distrikta, nije nepoznat u svijetu. Premda malen opsegom i brojem stanovnika, on je u knjizi historije, zapremio više svijetlih stranica, kojima se ponosi cijeli Jugoslavenski narod.

Danas pak, kad je minulo već 130 godina od ukidanja njegove stoljećima održane, državne samostalnosti, zaprema Dubrovnik posebno mjesto, u đerdanu naših lijepih gradova.

Zahvaljujući bogatim darovima prirode, a ne manje i tvorevinama uma i ruku svojih velikih sinova, on jest i ostatak će bisergrad našeg plavog Jadrana.

Živeći vjekovima, svojim zasebnim slobodnim životom, prateći nestalan i krivudav tok historije, gledajući zle udese drugih država i gradova oko sebe, Dubrovnik je naučio da cijeni slobodu, kao vrhovno blago, te je, svakom zgodom nastojao da ju usčuva pod svaku cijenu!

U tim prilikama, razvio se, do maksimuma, kod njegovih sinova smisao služenja zajednici, ljubav prema miru i međunarodnoj saradnji; poštovala se je i čuvala sloboda duha i stvaranja; — čast, ugled i moral u zvanju bili su ideali svakog dubrovačkog građanina.

Iz ovih, samo nekoliko nabrojanih vrlina starih Dubrovčana, vidimo draga braćo i mili gosti, da su u toj našoj kulturnoj oazi, baš za vrijeme krvavih invazija i stradavanja, nikla i gajana ona načela, koja mi danas propovijedamo, a koje je Rotarstvo postavilo na vrh tablice svojih ideala.

Onaj lapidarni natpis nad ulazom u dvornicu Maloga Vijeća: »Obliti privatorum, publica curate!« slaže se sasvim sa našom rotarskom lozinkom: »Service above self« (Služenje iznad sebe).

Pa kad je tome tako, da je stari Dubrovnik gojio i propovjedao a u mnogočem uspješno provodio u praksi mnoga današnja naša Rotarska načela, zar nam onda, Rotarstvo pruža nešto novo? Zar se rotarski ciljevi ne dadu postići i bez Rotarstva?

Treba svakako priznati, da Rotarstvo doista ne pruža ništa novo, jer pod suncem nema ništa nova!, ali ima ideja, ima nastojanja, ima istina koje su vječne, koje nikad ne prestaju biti aktuelne.

Imade opet epoha, u kojima te ideje, ta nastojanja, te istine bivaju dijelom napuštene, dijelom zaboravljene, da ih brzo zatim, neka jaka ličnost ili novi pokret, iznova popularizuje.

I Rotarstvo, eto, iznosi baš stare istine na novi način i preko svojih služenja, klubu, zvanju, zajednici i međunarodnom služenju, popularizuje ideje koje su stare koliko i čovječji rod, ideje, koje su prelazile iz epohe u epohu, iz naroda u narod, iz jedne religije u drugu, da se na koncu iskristaliziraju u nauci Kristovoj.

Kao što činjenje dobra ne prestaje biti aktuelno, tako ni propagiranje dobra ne prestaje biti potrebno.

Ali prednosti Rotarstva, nisu samo u intenzivnosti rada na širenju ljubavi, snošljivosti i dobre volje, nego naročito u ekstenzivnosti toga rada: u njegovu plemenitom nastojanju, da cijeli svijet poveže vezama bratstva i ljubavi, po ugledu na one rijetke oaze kulture, mira i služenja, kao što je bio stari Dubrovnik.

Eto, ta široka baza, na kojoj se razvija Rotarski rad kroz Rotary International, daje našoj organizaciji onu veliku važnost, značenje i ugled, koje danas uživa u svijetu, te opravdava njezino postojanje.

Draga braćo, kad Vam je prvi put pao pogled na naš Dubrovnik, neosporno su Vas impresionirale veličanstvene dubrovačke tvrđave, njegove impozantne gradske zidine i njegov jedinstveni položaj.

I ako ste bili upućeni u historiju Dubrovnika, vjerojatno Vam je ipak u tom času fantazija dočarala mnoštvo teških i krvavih okršaja, koji su se zbili oko tih silnih zidina?

Pa ipak, kako god to zvučilo paradoksalno, može se reći, da sa tih silnih zidina nije ispaljen ni jedan top — na neprijatelja!

Gradske utvrde imale su samo defenzivni karakter i trebale su da posluže u slučaju krajnje nužde. Dubrovnik je volio pacifistička rješenja od svih drugih načina izgladjenja sporova, držeći se zlatnog pravila, da je mir ipak bolji i od dobivenog rata.

Vješta dubrovačka diplomacija našla je uvijek mogućnosti, da otkloni od grada ratnu sablast, koja mu je prijetila više puta.

Danas je ideal svim narodima, da se međunarodni sporovi rješavaju za zelenim stolom. Taj ideal postigao je bio naš mali Dubrovnik, pa baš tome imamo zahvaliti, što i danas gledamo sačuvane njegove najstarije kulturne spomenike, što ga gledamo čitavog i ponosnog, kako se zrcali na ovom plavom našem moru.

Međutim, stari Dubrovnik nije samo prednjačio u pacifizmu i međunarodnom sporazumjevanju, već njegova historija obiluje primjerima, koji nam dokazuju, da su Dubrovčani bili pravi pioniri u radu na humanitarnom polju.

Oni su bez predrasuda, ne osvrćući se na držanja drugih gradova i država, uveli za ono doba jednu novotariju, zabranivši već god. 1416 trgovinu robovima, koja je svuda još cvjetala, i odbacivala velike zarade. Koliko je poznato, bila je to prva zabrana takove trgovine u svijetu!

Velika briga dubrovačke republike oko bolesnika, bijednika i ostalih nevoljnika svjedoči o visokom socijalnom shvaćanju njezinih upravljača.

Današnji Dubrovnik se s pravom ponosi, što je i do danas sačuvao jednu od prvih apoteka u Europi, što je imao jedan od prvih zavoda za nezbrinutu djecu, što je već u 13 vijeku imao nekoliko gradskih bolnica (Hospitale magnum, Hospitale della Misericordia, Domus Christi), lazarete za zarazne bolesti i t. d.

Kao karakteristiku visokog etičkog shvaćanja spomenut ću, da se je »Društvo za otkupljivanje robova« ubrajalo među razne dobrotvorne ustanove.

Sve te ustanove, kao i pojedince, ili obitelji, materijalno je potpomagao Senat dubrovački, dokazujući u svakoj prilici dubok osjećaj za patnje i nevolje svojih sugrađana.

Eto razloga, draga braćo Rotari, zašto da se ovdje, u ovom starom gradu, koji nas je pretekao u rotarskom radu, osjećamo kao kod kuće.

Iz ovog kamenja, koje Vam govori jezikom vjekova, pozdravljaju Vas djela davnih pokoljenja, koja su stremila istim ciljevima, koja su služila istim principima, kojima i mi danas služimo.

Radeći tako, ona su, evo vidite, sačuvala ovaj grad, ovaj kameni okvir svoga života, svoga vremena i svojih djela, isto tako, kao što ćemo i mi sačuvati kroz buru i oluju našega vremena, ime, napore i djela naše generacije, budemo li se samo konsekvantno rukovodili visokim etičkim principima, koji su ispisani u malobrojnim ali sadržajnim ciljevima Rotarstva.

U Vašem radu nek Vas rukovodi, draga braćo, sve ono dobro, koje je u bivšoj dubrovačkoj republici uspješno provedeno, jer samo takvim radom možemo da se pokažemo pred čitavim Rotarskim svijetom, da smo mi po broju malena nacija, ali po kvalitetama neslomiva karika, koja povezuje naš veliki kulturni rotarski lanac, baš na granici između Istoka i Zapada. — Živjeli!!!

Prelazeći na dnevni red, brat pastguverner **Dr. Viljem Krejči** moli rotara **Dragana Tomljenovića**, da pročita izvještaj distriktnog guvernera, **Dr. Viktora Ružića**:

IZVJEŠTAJ GUVERNERA 77 DISTRIKTA R. I. O RADU DISTRIKTA U ROTARSKOJ GODINI 1935/1936

Prigodom zasjedanja treće distriktne konferencije u Ljubljani, dne 27 i 28 aprila 1935 god., podneo je pastguverner, brat Dr. Viljem Krejči, izvještaj o radu našeg distrikta i to za razdoblje do uključivo konac mjeseca marta 1925 god.

Ja ću danas u skraćenom obliku podnijeti izvještaj o najvažnijim događajima u našem distriktu i izvjestiti Vas o radu naših klubova za vrijeme od 1 aprila 1935 do 30 aprila 1936 god., dočim će o radu našeg distrikta u mjesecu maju i junu o. god., izvjestiti Vas prigodom iduće distr. konferencije moj nasljednik, to znači budući guverner, kojeg ćemo danas birati.

Koncem aprila 1935 god. bilo je stanje slijedeće:

Imali smo 19 klubova sa prosječnim brojem članova 497, koncem marta 1936 imao je naš distrikt 24 kluba sa 616 članova.

Moram na ovom mjestu priznati, da je taj ogroman porast članstva i osnivanje novih klubova isključivo velika zasluga rada mog pretšastnika, pastguvernera, brata Dr. Viljem Krejči, koji je još pri kraju svoje djelatnosti osnovao 4 nova kluba i to: Bačka Topola, Bitolj, Leskovac, Vršac, a učinio sve predradnje za osnivanje Rotary-kluba Slav. Brod, koji je osnovan tek u sadašnjoj rotarskoj godini. Molim brata Dr. Krejči, da i sa ovog mjesta i za ova djela primi najtopliju hvalu i blagodarnost moju i svih članova našeg distrikta.

U nastojanju, da se ekstenzija i time u vezi broj klubova i broj članstva distrikta poveća, učinjene su razne predradnje, no nažalost nije rezultat bio takav, kojeg sam očekivao. U punoj sam nadi, da će moj nasljednik u idućoj rotarskoj godini moći zabilježiti znatan porast članstva pojedinih klubova našeg distrikta, a pored toga i povećati broj samih klubova. Na tom polju rada ja mu već sada želim najbolji uspjeh.

Draga braćo! Rad naših klubova bio je većinom obilatan i prožet rotarskim duhom. Sastanci održani su redovno, a predmeti raspravljanja u klupskim odborim te predavanja bili su od velikog interesa za naše članove u zemlji, a često puta zabilježili su i strani klubovi važnija i interesantnija predavanja pojedinih naših članova.

Čvrsto sm uvjeren, da su članovi naše velike organizacije učinili sve što je njihovim silama bilo moguće, da se duh rotarstva još više učvrsti u našim redovima i da sve ono, što su dosadašnji guverneri našeg distrikta, braća Edo Marković, Dr. Milan Stojadinović, Dr. Viljem Krejči učinili i pripremili urodi sjajnim uspjehom.

Naišao sam svagde i u svako doba na susretljivost i saradnju, a dužnost mi je, da danas ovde Vama svima, draga braćo, od srca zahvalim na Vašoj požrtvovnosti, dobroj volji i iskrenom i bratskom rotarskom drugarstvu. To drugarstvo treba i nadalje da nas veže u radu i nastojanju za sretan i uspješan procvat klubova našeg jugoslovenskog distrikta. Ja sam za vrijeme mog upravljanja distriktom posjetio sve klubove, osim jednog — Banja Luku, njih 23 na broju. Upoznao sam

lično skoro sve članove našeg distrikta i s time stekao sam veliki broj novih dobrih prijatelja i saradnika.

Predaleko bi me vodilo, kada bi danas ovdje pred Vas izneo iscrpan izvještaj o radu svakog pojedinog kluba. Smatram, da to nije potrebno, jer je taj rad zabilježen u glasilu našeg distrikta, »Jugosl. Rotaru«. Ja ću kasnije spomenuti samo najvažnije činjenice i najvažnija djela, koja općenitost interesuju.

Statističke podatke o prisustvovanju članova kod pojedinih sastanaka, o posjetama stranih klubova, te o prosječnom procentu prisutnih članova kod sastanaka, te sve drugo što se može statistikom da obuhvati, sabrat ću i srediti koncem juna o. god., tako, da će taj materijal biti objavljen u broju »Jugosl. Rotara« za mjesec juli o. god.

Ipak želim spomenuti, da je prosječni mjesečni procenat prisustvovanja članova na sastancima klubova u cijelom distriktu bio u zadnjim mjesecima o. god. 75%, ne brojeći mjesec juli i august pr. god., kada je taj procenat pao na 60 i ispod toga, a to radi školskih ferija.

Poželjno bi bilo, da se prosječni procenat popne na znatno veći broj. U maju lanjske godine, i to 10 i 12 održana je distriktna konferencija 66 (čehosl.) distrikta. Kao zastupnik R. I. na toj konferenciji bio je određen tadanji direktor R. I. i pastguverner našeg distrikta, Dr. Milan Stojadinović. Kako on, a ni po R. I. određeni njegov zamjenik, član E. A. C., pastguverner, Edo Marković, nisu mogli prisustvovati tom zasjedanju, to je pastpredsjednik zagrebačkog kluba, Radovan Alaupović, izvršio tu dužnost, a naš distrikt zastupao je kod te prilike pastpredsjednik Zagrebačkog kluba, Pavle Ostović.

Poznato Vam je, da sam ja lično krenuo u mjesecu maju pr. god. preko Engleske i U. S. A. za Mexico City, da uzmognem prisustvovati svijetskom kongresu rotarske zajednice. Utiske sa ovoga puta objavio sam u »Jugosl. Rotaru« za mjesec august pr. god.

Inauguracije novih klubova bile su ovim redom:

- 15 juna 1935 Leskovac,
- 17 juna 1935 Bitolj,
- 19 juna 1935 Vršac,
- 29 juna 1935 Bačka Topola,
- 9 decembra 1935 Slav. Brod.

Predaja chartera uslijedila je R. C.:

- Karlovac 11 maja 1935,
- Banja Luka 18 maja 1935,
- Vršac 7 decembra 1935,
- Bačka Topola 14 decembra 1935,
- Slav. Brod 15 februara 1936,
- Leskovac 28 marta 1936,

dočim će predaja chartera Rotary-kluba Bitolj biti o Duhovima.

Kod svih ovih svečanosti učestvovao je veliki broj Rotara iz cijelog distrikta i kod te prilike došlo je iskreno rotarsko prijateljstvo do vidnog izražaja.

Rad u klubovima odvijao se ovako:

Rotary-klub Bačka Topola. 17 članova, za nevoljne sabrano ukupno Din 3.507.50.

Rotary-klub Banja Luka. 15 članova. Članovi prisustvovali su međugradskom sastanku klubova Sarajevo, Split, Šibenik i Banja Luka, koji je održan u Drvaru mjeseca oktobra pr. godine. Klub izdržava jednog učenika trgovačke škole; u dobrotvorne svrhe doprineo je u toku godine Din 2.300.

Rotary-klub Beograd. Klub ima sada 54 člana. Klub iz svojih sredstava ukazao je pomoć postradalim radnicima prilikom nesreće u rudniku Rtanj, postradalima od poplave u Skoplju, menzi studenata medicinara. Osim toga pridonešeni su veći iznosi u dobrotvorne svrhe; svaki član prilaže mesečno Din 15 do 25 za nevoljne.

Značajno za rad ovoga kluba je održavanje bliskih veza sa Rotary-klubovima u našoj zemlji sa stranim klubovima, a pored toga valja spomenuti, da klub vrlo često bilježi posjetu gostiju ne-rotara. Kod zadnjih 40 sastanaka klub je posjetilo 108 gostiju rotara i 234 gosta ne-rotara. Od toga bilo je gostiju rotara iz inostranstva 34 iz 15 klubova, a iz 12 raznih država.

Rotary-klub Bitolj. Broj članova porastao je od 18 na 22. Sakupljeno je među članovima Din 2.000 za koju sumu napravljeno je 34 pari cipela, koje su razdjeljene siromašnoj djeci osnovnih škola.

Klub nastoji pribaviti razne zabavne i poučne filmove za omladinu.

Rotary-klub Dubrovnik. Klub je imao posjetu od 4 grupe rotara engleskih, francuskih i švicarskih, koji su polazili ili se vraćali sa regionalne konferencije u Veneciji. Broj članstva porastao je za 3. Dali su siromašnoj djeci božićnicu Din 2.500.—.

Od početka ove godine vršio je klub pripreme za ovu distriktnu konferenciju.

Rotary-klub Karlovac. Klub broji danas 19 članova. Za Božić obukao je klub 12 pitomaca gradskog obdaništa. Mjesečni doprinos za nevoljne prosječno Din 120.—.

Rotary-klub Leskovac. Vodi brigu i radi na osnivanju Rotary-kluba Niš. Za božićnu pomoć nevoljnima sabrano Din 1.790.—, a pored toga izdato sirotinji gotovine Din 700.— i sukna veća količina. Klub potpomaže mjesečno 2 đaka tamošnje gimnazije.

Rotary-klub Ljubljana. Klub ima sada 42 člana, te je po broju članova treći najjači klub u distriktu. Mjeseca oktobra 1935 za zimsku pomoć nezaposlenim u koloniji Sibirija u Trnovskom kraju doprineseno Din 1.000.—. U mjesecu decembru 1935 za marljivog siromašnog đaka tromjesečnu opskrbu u Marijanišću, Din 900.—. Doprinos društvu za Dječji Dom i skrb za mladež u Ljubljani Din 800.—. Ljubljanskoj kaznionici za popravilište mladoljetnika Din 150.—. Klub je votirao svotu od Din 1.500.— kao nagradu za najbolje djelo slušatelja Ljubljanskog juridičnog fakulteta o socijalnim ili pravnim odnošajima i pojavama, koje su u vezi sa ciljevima rotarstva ili njemu srodnim. Nagrada će se isplatiti godine 1937 na obletnicu osnivanja Ljubljanskog kluba, a izbor i ocjenu teme vršiće poseban klupski odbor u sporazumu sa Ljubljanskim juridičkim fakultetom.

Rotary-klub Maribor. Klub doprinyaša mjesečno Din 1.200.— prosječno kao doprinos za nevoljne. Klub je uveo »mlečnu akciju«, koja je tokom zimskih mjeseci pružila revnim učenicima njih 106 na broju na školama u radničkom predgrađu Studenci kod Maribora dnevno vrč po

$\frac{1}{4}$ lit. toploga mlijeka. Podijeljena je jednokratna novčana potpora jednom svojem štíćeniku đaku visoke umjetničke obrtne škole u Pragu. U mjesecu decembru klub je pridoneo Din 2.000.— akciji za pomoć sirotinji Mariborske općine.

Deputacija kluba je upriličila spomen-svečanost na vojničkom groblju u Lebringu kod Graza i položila na skupni spomenik vijenac sa državnim zastavama. Na tom groblju leži pokopana većina vojnika Jugoslavena (Bosanca) žrtve svijetskoga rata. Tu spomen-svečanost organizovao je, kao svake godine Rotary-Klub Graz, koji vodi brigu za održavanje toga groblja, o kojem ranije nije nitko vodio računa. 11. decembra 1935 posjetilo je 19 članova Rotary-Klub Graz, a 4. marta o. g. pošlo je 16 članova ovog kluba u Graz na Inter-City-Meeting. Tamo je toga dana ustanovljen »mali komitet« za 63 i 77 distrikt. Rad Mariborskog kluba primjieran je u svemu naročito što se tiče međunarodnog zblíženja.

Rotary-klub Novi Sad. Klub broji danas 34 člana. Radi na osnivanju R. C. Sombor, Vel. Kikinda i Mali Bečej. Za nevoljne sabrano je u klubu mjesečno Din 560.— prosječno. O prazniku »Vrbice« o klubskom trošku odjeveno je 10-ero siromašne djece, učenika novosadskih osnovnih škola. Za pomoć poplavljenim u Skoplju doprineseno je Din 500.—.

Rotary-klub Osijek. Broj članova 28. 9. IX. 1935. sudjeluju članovi na međugradskom sastanku sa B. C. Vukovar i Sl. Brod. Klub ubire prosječno mjesečno Din 650.— za nevoljne. Prigodom božićnih praznika nadareno je 63 djece svih osječkih pučkih škola, već samo po potrebi sa zimskom odjećom i rubljem, te slatkišima na svečani način u prisutnosti cijelog članstva i porodica.

Rotary-klub Pančevo. Radi oko osnivanja B. C. u Petrovgradu, postoji nada, da će taj rad za 3—4 mjeseca uspješno završiti. Broj članova je sada 26. Članovi kluba rade odnosno vode propagandu za uređenje i uljepšanje grada i poboljšanje higijenskih prilika, potpomaže nezaposlene i radi na suzbijanju prosjačenja. Uzeli su učešća u ishrani siromašne školske djece, te su potpomagali 7 đačkih kuhinja kroz 4 zimska mjeseca. O Božiću nadareno je 10-ero djece sa haljinama. Za sve ove svrhe izdali su oko Din 5.000.—. Za lečenje jednog sakatog djeteta daju mjesečno Din 150.—.

Rotary-klub Sarajevo. Klub broji danas 22 člana. Dali su Din 1000.— za siromašne bolesnike, koji po ozdravljenju napuste bolnicu, a nemaju sredstava, da se vrate domu ili za prve potrebe. Klub je odlučio, da plati za dve transfuzije krvi siromašnim bolesnicima, kojima to bude potrebno. Za školsku kuhinju u Dovličima na Trebeviću data je pomoć od Din 100.—. Prigodom smrti brata Gjurića namjesto vijenca na odar, dat je prilog đačkoj trpezi od Din 250.—. Za postradale od poplave u Skoplju poslali su prilog od Din 300.—, za postradale rudare u rudniku Rtanj iznos od Din 500.—. Prigodom božićnih blagdana je klub Sarajevo, namjesto dijeljenja pomoći osnovao fond za potpomaganje sakate djece sa osnovnom svotom od Din 2.000.—, a društvu »Sirotinjski hljeb« dali su prilog od Din 500.—.

Rotary-klub Skoplje. Broj članova 27. Za poplavljene sugrađane doprineo je klub Din 500.— i sudjelovao u akciji sabiranja u tu svrhu.

Đačkoj kuhinji osnovne škole Njegoš izdata je pomoć od 150 kg hleba u iznosu od Din 375.—. Torba za nevoljne sabrala je u toku godine Din 3.047.50. Članovi kluba sudjeluju u raznim humanim, socijalnim i sličnim društvima i uzimaju aktivnog učešća u javnoj djelatnosti na polju privrede, prosvete i slično.

Rotary-klub Slavonski Brod. Ovaj naš najmlađi klub iskazuje najbolju frekvenciju i broji danas 16 članova.

Prigodom Božića 1935 klub je obdario iz vlastitih sredstava 84 siromašne djece toplom obućom i odjećom

Rotary-klub Split. Broji danas 17 članova. Klub je preuzeo brigu oko uzdržavanja male 4 godišnje Ecije Lokica, a jedan član preuzeo je patronat. Osim toga se mnogo bavio problemom zapuštene mladeži i malodobnih prosjaka, a podupirao je šegrte i školsku mladež i vršio razna karitativna djela. U oktobru pr. g. je klub učestvovao na međugradskom sastanku uz klubove Šibenik, Banja Luka i Sarajevo. Prigodom svečanog otkrića spomen-svetionika u počast blaženopočivšem viteškom Kralju Aleksandru I. Ujedinitelju položen je lovor-vijenac. Klub iskazuje česte posjete gostiju iz inozemstva, naročito iz Austrije.

Rotary-klub Subotica. Broj članova 26. Klub je naročitu pažnju posvetio zimskoj akciji, te za istu skupljeno u glavnom u gotovom, a nešto u robi iznos od Din 25.654.—, od čega je izdano Din 19.746.25. Klub se priklonio akciji »Subotičke privredne nedelje i izložbe«, kojoj je svrha, da podigne privrednu i kulturnu djelatnost njihovog rada. Klub potpomaže razna humanitarna i potporna društva, srednjoškolsku menzu i siromašne i potrebne porodice i djecu. Klub je uspostavio bliže odnose sa klubovima Szegedin i Timisoara.

Rotary-klub Sušak. Broji danas 30 članova. Na karitativnom polju udejtvoovao je klub prema svim svojim mogućnostima. Od raznih akcija valja spomenuti pomoć siromašnoj djeci u zimi darivanjem dnevnih porcija mlijeka. Desetorici siromašne djece u Sušaku i Bakru podarena je zimska obuća. Štićenik kluba Viktor Šekulja u dječjem domu u Crikvenici uzdržavan je sredstvima kluba, on se brine za njegovu budućnost. Poplavljenim u Skoplju poslana je potpora. Siromašnom mladiću Duboki u Sušaku Din 500.—, jednom učiteljskom pripravniku u Kastvu podijeljena je veća novčana pripomoć. Fondu za gradnju dječjeg doma Kralja Aleksandra u Skradu pristupio je klub kao utemeljitelj prilogom od Din 1.000.—, đačkoj menzi u Sušaku poklonjeno je Din 500.— u počast uspomene blagopokojnog direktora M. Marušića. Najbolju temu đaka trgovačke akademije nagradio je klub većim iznosom, a Menzi akadem. Zagreb doprineo je iznos od Din 360.—.

Rotary-klub Šibenik. Broj članova 17. Sva briga uprave i članova bila je, da se nastali teški nesporazum likvidira, te je sada uprava i članstvo opet na djelu, kako bi klub u svemu mogao udovoljiti zahtjevima i zadacima rotarstva.

Rotary-klub Varaždin. Broj članova 22. Klub je u razdoblju ovog izvještaja za razne dobrotvorne svrhe izdao Din 5.000.—. Članovi podupiru svaku dobrotvornu akciju prema svojim skromnim financijskim mogućnostima u želji, da bi se prilike što prije poboljšale, pa bi tako i oni mogli još više uložiti u razne potrebe i korisne akcije.

Rotary-klub Vršac. Ovaj jedan od najmlađih klubova našeg distrikta broji danas oko 20 članova. Na polju karitativnoga rada klub je novčanim priložima potpomagao humano društvo »Dečija radost« i narodnu kuhinju »Kola srpskih sestara« za vrijeme davanja zimske pomoći. Na sastancima sakupljeno je za nevoljne Din 1.132.75.

Rotary-klub Vukovar. Bilježi zavidnu prosječnu frekvencu od 88%, te broji danas 17 članova. Održan je zajednički sastanak sa Rotary-klubom Slavonski Brod i Osijek. Klub održaje reprezentativni fond, iz kojega se namiruju izdaci za nevoljne i potpore i doprinosi za razne karitativne svrhe. Na sastanku 23. XII. 1935 raspravljeno je pitanje zbrinjavanja sirotinje, te je toga dana između članova sakupljena svota od Din 7 000.— od kojeg iznosa je dato za prehranu školske mladeži Din 1.000.—, odboru za prehranu Hercegovine Din 1.000.—, dok je ostatak svote podijeljen vukovarskim dobrotvornim društvima.

Rotary-klub Zagreb. Broj članova 48.

Klub je posvetio naročitu pažnju brizi za mladež i pomaže skautizam, kao organizaciju, koja je od svih omladinskih najuniverzalnija po svojim ciljevima i smjerovima, a najintenzivniji pokret po svojem radu do sada u zemlji postojećih mladenačkih udruženja. Inicijativom kluba osnovano je udruženje za pomoć sakatoj djeci i prema tome je učinio klub jedno veliko djelo na polju služenja zajednici. Klub je podijelio slijedećim društvima novčanu pomoć po Din 1.000.—:

Zavodu za odgoj gluhonjeme djece,
Dječjem Domu,
Društvu sv. Vida za podupiranje slijepih,
Društvu za pomoć sakatoj djeci,

nadalje Skautskoj župi Savske Banovine Din 2.000.—, za ishranu petero djece kroz god. 1936 Din 4.000.—, odboru za ishranu pasivnih krajeva Din 2.000.—, za postradale od poplave u Skoplju Din 1.000.—. Dobrovoljnim doprinosima članova poslat je u god. 1935 gosp. Dr. Petar Digović na jednomjesečni tečaj na akademiji za međunarodno pravo u Haagu.

Rotary-klub Zemun. Broj članova 24. Doprinosi kluba: Božićna pomoć u odelu dvojici učenika zemunskih srednjih škola Din 1.000.—, Muzičkom društvu u Zemunu Din 300.—, prinos za zimsku pomoć Din 200.—, Domu slepih Din 100.—.

Draga braćo!

Prigodom zvaničnih posjeta klubova izrazio sam usmeno naročitu želju o zbrinjavanju mladeži a u svojim mjesečnim pismima, kao i dopisima sa upravama klubova zamolio sam, da se posveti pitanju naše mladeži naročita pažnja i da se u svakom klubu osnuje poseban odbor za služenje mladeži podređen odboru za služenje zajednici.

Iz prednjeg izvještaja moram sa velikim zadovoljstvom priznati rad naših klubova u tome pitanju i hvala Vam svima najtoplije na Vašoj potpori. Nastojte, da i nadalje proširite Vaš rad na karitativnom polju.

Treća Regionalna konferencija u Veneciji održana je 16—18 septembra pr. god. i privukla je 1.644 učesnika iz 29 zemalja, od kojih 849 rotara. 75 rotara, što znači 13.13% našeg članstva sa isto tolikim brojem

članova njihovih porodica, zastupalo je 13 klubova našeg distrikta na toj velebnoj manifestaciji rotarske misli.

Na našem brodu »Karađorđe« imali smo 16 IX sreću, da pozdravimo pretsednika Rotary International, Ed. Johnsona, sa njegovom porodicom, kome smo u čast priredili večeru. Toj večeri je prisustvovao velik broj uzvanika, među njima potpredsednik R. I. Carles, direktor Kruuse, pretsednik R. I. B. I., naš stari znanac i prijatelj, Robinson, svi članovi Evropskog savetodavnog odbora i distriktni guverneri sa gospođama. Tu su braća, koja su toj svečanosti prisustvovala, imala prigode, da se upoznadu sa drugovima iz ostalih zemalja, a pretsednik Johnson uputio mi je pismo, u kom kaže:

»Čulo se mnogo o rotarstvu u Vašem distriktu, no sada, kada sam imao sreću, da se upoznam sa više Vaših članova razumijem, zašto se toliko lepih stvari priča o rotarima iz Vaše domovine«.

Po uzoru drugih distrikata osnovao sam centralno mesto, koje će se baviti pitanjem izmene rotarske mladeži između naših i drugih distrikata, sudelovanje u ferijalnim logorima, što ih pojedini distrikti uređuju, putovanje dece rotara itd. Brigu oko toga preuzeo je najpripravnije rotar ing. Stipetić Đuro, univerzitetski profesor, Zagreb. Molim svu braću, da se u gornjim pitanjima samo na njega obraćaju.

Dne 4 marta održan je u Grazu sastanak pretstavnika gradačkog i mariborskog kluba, kojemu je u ime 73 distrikta prisustvovao viceguverner Franz Schneiderhahn, dok sam ja zastupao naš distrikt. Na tom sastanku zaključilo se osnivanje »malog komiteta« za Njemačku, Austriju i Jugoslaviju, te su tom prigodom utvrđene i smjernice njegovog rada. Sa strane našeg distrikta ušli su u taj odbor Henrik Sabothy (R. C. Maribor) kao pročelnik, Josip Loos (R. C. Maribor) kao tajnik, a kao članovi Ilija K. Panić (R. C. Beograd), Juraj Pany (R. C. Sušak) i Dragan Tomljenović (R. C. Zagreb).

Dne 19 i 20 aprila o. g. sastao se u Zagrebu »mali komitet« za Mađarsku i Jugoslaviju, te su tom prilikom izmjenjene i utvrđene smjernice njegovog rada. Sa strane Mađarskog distrikta prisustvovali su guverner Dr. Eltz (R. C. Pecs) i baron Forster (R. C. Budapest), dok su sa strane našeg distrikta bili prisutni pastguverneri Edo Marković, Dr. Krejči i ja.

Draga braćo!

Ovo je samo jedan odlomak iz dnevnika rada našeg distrikta. Kao što sam već uvodno spomenuo, učinilo se mnogo, ali to mnogo nije bilo dosta, pa da prestanemo radom, nego potrebno je, da i nadalje punom snagom uperimo sve sile za procvat i napredak našeg distrikta.

Na Vama je delegatima pojedinih klubova i učesnicima na ovoj konferenciji, da prosudite, u koliko je bio rad našeg distrikta zadovoljavajući i rado ću čuti predloge i upute Vaše, koje će nam poslužiti, da uzmognemo sve ono ispraviti i poboljšati, što nedostaje.

Dr. Viktor Ružić.

Ovaj opširan izvještaj guvernera saslušan je sa velikom pažnjom, a na koncu nagrađen je izvjestitelj sa velikim aplauzom i uzvicima: »Živio Dr. Ružić!«

Pastguverner, Dr. Viljem Krejči, zahvaljuje bratu Draganu Tomlje-
noviću na pročitanoj izvještaju i prelazi na drugu tačku dnevnog reda.
Moli rotara, Dr. Vladimira Belajčića (R. C. Novi Sad), da izvjesti o
predlozima konferencije delegata klubova.

Dr. Belajčić izvješćuje:

Draga braćo!

Danas prije podne održana je konferencija delegata klubova u
gradskoj vijećnici od 9 h—11 h, na kojoj su bile pretresane sve tačke
prema ranije već utvrđenom rasporedu, te ova konferencija ima čast,
da Vam preko mene predloži na prihvrat slijedeće **zaključke**:

a) Da se **naredna distriktna skupština održi** u carskom **Skoplju**, već
i obzirom na to, što je za Vardarsku Banovinu god. 1937 jubilarna
godina, i to 25-godišnja proslava oslobođenja Južne Srbije, a što će
se tom prilikom održati velike svečanosti, a povrh toga, što nam onaj
kraj nudi velike ljepote. Ovaj predlog se prima jednoglasno.

b) Povodom obnove **Evropskog savjetodavnog odbora** predlaže se,
da naš distrikt i u narednoj godini zastupa kao član brat Edo Marković
(R. C. Beograd), a da kao njegov zamjenik bude brat Stevan Pavlović
(R. C. Beograd). Predlog se prima jednoglasno.

c) U vezi sa pitanjem **distriktne kase i distriktnog fonda** predlaže
se slijedeće: Da se namire troškovi putovanja na godišnje skupštine
pretstavnika i tajnika klubova, kao i izvanredni izdatci distrikta, koji
se ne namiruju iz budžeta guvernera, **osniva se distriktna kasa sa**
danom 1 VII 1936. Prihod distriktne kase sastoji se iz viška, koji će
odbacivati distriktno glasilo »Jugoslavenski Rotar«, a cijena se povi-
suje po broju od Din 5.— na Din 8.—. Predlog se prima jednoglasno.

d) **Distriktno vijeće za 77 distrikt R. I. obrazovaće se odmah**. Čla-
novi toga vijeća jesu: aktivni distriktni guverner, a uz njega još 3
pastguvernera minulih triju godina. Ovaj predlog se prima jednoglasno.

e) Na osnovu referata i rezolucije predlaže se na zaključak, da
se budućem guverneru ostave odriješene ruke glede **uređivanja glasila**
distrikta, »Jugoslovenski Rotar«, naročito što se tiče priloga za
distriktni organ kao i u pitanju osnivanja biblioteke u smislu referata,
nadalje, da se za distriktni organ, namijenjen za inostranstvo, mogu
klubovi opteretiti posebnim doprinosom od najviše Din 4.— mjesečno
po svakom članu. Oba predloga primaju se jednoglasno.

f) Saslušavši referat o **distriktnoj arhivi** predlaže se, da distriktna
konferencija zaključi, da se osnuje **stalna distriktna arhiva** i da se
cjelokupni rad oko sređivanja ove arhive povjeri **tajništvu R. C.**
Zagreb, te da se troškovi oko osnivanja arhive i izdržavanja arhive ima-
du pokrivati iz distriktnog fonda guvernera, koji je osnovan prema pred-
njem zaključku distriktne konferencije. Ovaj predlog primljen je jedno-
glasno.

Po ovom izvještaju slijedi **predavanje Dr. Ivana Boschi-a** (R. C. Su-
botica) o temi:

UTJECAJ ROTARSTVA NA IZGRADNJU ČOVJEKOVE LIČNOSTI

Vrlo poštovane gospođe i gospodo!

Mile sestre i draga braćo!

Dozvolite mi, da Vam pročitam moje zakazano predavanje:

Kad kritičnim okom proučimo sve stranice historije ljudskog roda, kad promotrimo sve periode razvitka njegovog života i ispitamo sve one napore i želje, koje je čovjek u tim raznim stupnjevima svog razvitka uložio, dotično sproveo, te dalje kad pomno proučimo sve te razne plodove ljudskog uma i veštine, pak kad dalje tu ljestvu čovjekovog razvitka pratimo sve do početka XIX veka i istu usporedimo sa daljnjim razvitkom od tada do danas, mi se u ovom zadnjem razdoblju ljudske historije postepeno i na svakom koraku susrećemo sa jednim neprekidno uzlazećim napretkom.

Pri ovom ispitivanju mi tu utvrđujemo, da je sav taj titanski zamah čovječjeg uma, volje i energije, koji je oličen u onim raznovrsnim intelektualnim i tehničkim pronalascima, bio upravljen jednim ciljem da se sve čovječje sposobnosti, sve prirodne sile i sva prirodna dobra stave u isključivu službu čovjeka za njegov bolji, sretniji i udobniji život.

Ipak ako pri ovom posmatranju dublje uđemo u ispitivanje ne samo utjecaja, koje su ove tekovine imale na razvitak čovječje ličnosti već i koristi, koje su mu one neposredno donele mi ćemo nakon pomne analize morati da zaključimo, da i ako je faktično taj grandiozni kulturni napredak osobito ovih zadnjih decenija njemu s jedne strane i doneo neizmerne koristi, da mu on ipak nije u potpunosti doneo ono unutrašnje zadovoljenje, koje je on od njih mogao očekivati.

Čovječanstvo je neosporno postepeno i stalno kročilo silnim koracima napred pokazujući na svakom koraku svog razvitka jedan sveopći napredak, ali ipak čovjek pojedinac u sredini svih ovih blagodati i pri svemu tome ostao je i dalje u unutrašnjosti ne samo nezadovoljan, već baš usled tog postignutog kolosalnog napretka još i nezadovoljniji. Čovjek se je naime pri svemu ovome osjećao još uvijek duševno osamljen, on je ostao još uvek u svom kretanju nestalan i nesiguran, u oplođenju sa svojim bližnjim još uvek egoističan i nepoverljiv. Razlog je pak svemu tome bio taj, što sve tekovine ne samo što nijesu u celosti došle u posjed sviju i što nijesu odjednom postale njihova isključiva svojina, već samo čovječanstva, dotično nekolicine, već, što ti pojedinci mesto da ih na osnovu etičkih principa šire i razvijaju u korist čitavog ljudskog roda, ti pojedinci počeli su da ih izrabljuju isključivo u svoje egoističke svrhe, dotično da ih krivo primenjuju, pak je naravno, da one nijesu mogle svima pak ni njihovim samim posjednicima doneti ono zadovoljstvo, koje su one pretskazivale.

Razlog je pak bio i u tome što začetnici dotično sproveditelji svih tih tekovina pre njihove primene nijesu išli da ispituju u prvom redu dejstvo, koje će one imati na pojedinca, koji je faktično srž ljudskog društva i nijesu tražili onu moralnu vezu, koje će te tekovine imati da ih s njime spoje.

Te tekovine napretka dakle nikako same po sebi nijesu bile u stanju, da čovjeku reše onu zagonetku harmonije, koju je on s druge strane nastojao pronaći između njih, sebe i svojega bližnjega, a još manje pak da mu donesu traženo zadovoljenje.

Materijalna i intelektualna dobra bila su sva tu, ali on nije mogao da pronađe onu silu, koja bi mu pomogla da ga dovede do spoznaje, da je za njihovu primenu potrebno čovjeka sa čovjekom duševno približiti i ubediti da se oni moraju, u svoju vlastitu korist, bliže upoznati i tesnije za njihovu međusobnu saradnju vezati.

Dok su se dakle pojedinci na svim poljima ljudskog djelovanja s jedne strane svom snagom svoga uma i veštine i svim mogućim pronalascima i otkrićima zalagali da čovjeku stvore bolje uslove njegovog bitisanja, dotle se je s druge strane propuštala unutrašnja obrada samog čovjeka koja bi jedina bila u stanju da mu probudi svest i važnost, njega kao pojedinca i da mu preko zdravog razuma ukaže postupak i stav, koji bi on imao pametno da prama svim tim tekovinama napretka zauzme kako bi iste mogle biti od koristi njemu i njegovoj okolini. Nije se išlo dakle da pažljivo ispita čovjekov duh, da se istraže njegove unutrašnje osobine, sastav i funkcionisanje njegove duše i duha, njihov međusobni odnos, da se izmere i ocene unutrašnji čovekovi odražaji prama vanjskom svetu, da se analiziraju zakoni njegovog bivstva, pak razjasnivši mu važnost samospoznaje pojedinaca, da se pronađu dodirne točke sa njegovim bližnjim i da mu se pokaže osnova na kojoj se može izgraditi njegov ispravan i logični opstanak u ljudskom društvu.

Najmanje se je dakle obradilo ovo najvažnije polje čovjekovog života, išlo se je svim mogućim putevima, da mu se život učini lagodnijim, ali uvek samo okolo njega, a zanemario se je centar i baš izgradnja čovjekove ličnosti t. j. onaj duh u njoj iz kojega jedino može da ključa pravi život i koji je jedino u stanju da iz tog centralnog položaja sve one tekovine ljudskog uma dovede na svoje mesto, da im točno opredijeli njihov položaj i označi djelokrug njihovog djelovanja.

Baš jer se je išlo suprotnim putem i nije se pri stvaranju kulturnih tekovina pošlo iz centra, ove tekovine, koje su samo preko uma dobile svoj oblik, a onu duhovnu sadržinu one su faktično baš usled pomanjkanja tih duhovnih osobina u ljudskom društvu među njegovim članovima donele one perturbacije, kojima smo mi svi danas živi svjedoci. Tekovine naime kojima se danas mi divimo mogu da dobiju svoju pravu formu, željeni uspjeh i dejstvo jedino ako prođu kroz prizmu čovječjeg duha, jer je samo duh u stanju da autoritativno u našem životu diktira ona načela, koja nas imaju voditi u našem djelovanju, samo je on u mogućnosti da vodi računa o čovjeku kao pojedincu i čovjeku kao članu ljudskog društva, samo je on u stanju da to diferencira i on je jedina garancija, da čovjek te tekovine neće moći, da iskoristi isključivo u svoje egoističke svrhe, da on neće dirati interese svoga bližnjega, jer će on morati da uvidi, da ako su sve te tekovine stvorene za dobro čovjeka i cjeline, da one nikako ne mogu da budu u suprotnosti sa načelima, koja je čovjek postavio sebi u zadatak za regulisanje ispravnih odnosa u ljudskom društvu. Reasimirajući dakle sve ovo mi utvrđujemo, da ako doista želimo da sve

tekovine napretka izvrše svoje blagotvorno dejstvo na čovječanstvo, potrebno je pre svega da u tančinama izgradimo čovjekovu ličnost t. j. pojedinca zadojena tim duhom svesna svojih dužnosti prama sebi, svojem bližnjem i ljudskom društvu.

Kad smo na osnovu svega ovoga promotrili utjecaj, koji baš izgradnja čovjekove ličnosti ima na sve kulturne tekovine i na čitav društveni napredak kao i na spokojstvo pojedinca, pa kad sa svim tim pogledima uzmemo u ispitivanje naš veliki rotarski pokret mi ćemo odmah i nakon samog pregleda njegovih osnovnih načela utvrditi, da je baš rotarstvo svoj pokret za stvaranje jednog novog društva počelo sa obradom čovjeka pojedinca i da je tu obradu počelo iz centra čovjekove duše.

Da je rotarstvo dosta u tim svojim nastojanjima išlo tim pravcem, sudbina je baš htela, da rotarstvo svima kao dokaz pruži i sam način svog postanka.

Baš u vreme kad je na obalama Atlantika bujao i cvetao pod utjecajem velikih kulturnih tekovina vaskoliki čovječji život, kad se je u svima granama ljudskoga društva mogao da vidljivo oseti kolosalan napredak, kad je čovjek bio okružen jednim valom blagostanja, koji se je osjećao na svakom polju — baš tada dakle mesto da se sa sviju strana čuje jedno strujanje zadovoljstva pojedinaca mi čujemo pred 31 godinu vapaj jednog čednog čovjeka, zatočnika našeg velikog pokreta Paula Harrisa kako se on usred tog emporijuma čovječje energije, tog velegrada, gdje su bili usredotočeni svi najveći plodovi civilizacije, osjeća osamljenim i kako se on u tom duševnom stanju odlučuje, da snagom svojeg velikog duha stvori ona osnovna načela našeg pokreta, kvitesenciju jednog boljeg života pod geslom služenja biznjemu kao jedino sredstvo, koje može u čovjeka probuditi osjećaj pravog zadovoljstva na ovom svijetu.

Taj naš veliki učitelj svojim pronicavim okom uvidio je, da su sve te kolosalne kulturne tekovine samo jedna forma, samo jedan lep ukras, ali da ti graditelji forme nijesu još pronašli majstora koji će biti u stanju da prozrije način kako će se one imati da shvate i primene te da budu od koristi cjelini. On je dalje uvidio, da će te tekovine za čovječanstvo imati samo onda trajnu vrijednost, da će samo onda biti plodonosne i otporne svim nezgodama, večito novo nastupajuće životne borbe, ako se toj zgradi dađe podobna zdrava i solidna unutrašnja građa, koja će čvrsto držati njenu duhovnu koeziju silu. Tek u recipročnoj izmeni te forme i isklesane čovjekove ličnosti i u njihovoj harmoniji moći će pak da se stvori granitna zgrada pravog duhovnog zadovoljstva pojedinaca i cjeline.

Rotarska ideologija dakle, koja po svojoj zamisli, po svojim osobinama, sklopu i načinu sprovađanja sačinjava jednu sočnu aktuelnost, jedno remek-djelo čovječje pronicavosti, ona je preko svog velikog učitelja kao i preko svojih oglašanih načela postavila sebi u zadatak da od pojedinca u ljudskom društvu sačini jednu jaku ličnost u moralnom pogledu kao osnovu na kojoj će se dalje moći uspješno graditi napredak i prosperitet čovječanstva. Ona je u stvaranju jednog boljeg ljudskog društva, jedne pune harmonije između čovjeka s jedne a svih prirodnih pojava i društvenih ustanova s druge strane bila

svijesna, da nije dostatno samo sastaviti i proglasiti ta velika načela, da nije dostatno samo ista ispovijedati i širiti, već da je u prvom redu potrebno, da se tim težnjama dade jedan duh, koji će faktično stvorivši tu harmoniju istu preneti i u praktični život.

Pošto je dakle duh pojedinaca onaj koji dominira čitavom rotarskom ideologijom to su i težnje rotarstva, da baš taj duh koji sva njegova načela stavlja u pogon, da njemu posveti svu svoju pažnju i svu svoju jaku intenzivnu i živu obradu u svrhu, da čovjek uvidi da sve što rotarstvo propovijeda i želi postići, da je sve to samo ono za čim davno njegovo srce čezne.

Izgrađujući dakle na ovaj način i u prvom redu jaku i otpornu ličnost, te zagrejavajući je u svom radu ovakovim duhom, rotarstvo hoće da svakog korisnog člana ljudskog društva osposobi da gleda i prati bistrim i dalekovidnim pogledima sve goruće probleme, koji se okolo njega i za njega rešavaju u ljudskom društvu i da pri rešavanju istih ulije u njih svoju ideologiju.

U vidu stvaranja takove ličnosti dakle po rotarskoj ideologiji čovjek mora da u sve one društvene probleme koji nastaju, u sve one pojave, koje se rađaju u njemu samom i u cijelom ljudskom društvu, da prije nego što ih počne da rješava, da za te probleme i njihove sukobe traži njihov smisao i njihovu logiku, i da ih nikada ne gleda samo kao jednu puku slučajnost već kao jedan neumoljivi imperativ prirodnih zakona, koje čovjek svojim razborom preko svoje ustaljene ličnosti ima da prosudi i riješi. Njegova briga stoga mora da bude, da ispita i prouči te zakone, da prozrije i shvati njihov konačni cilj, jer će samo tada čovjek biti u stanju, da po njima udesi svoje djelovanje i postupak, da se po njima u vreme potrebe ravna, pak da tako sve te pojave dejstva upotrebi ne samo u svoju isključivu korist, već i u korist cjeline.

Čovjek mora da je svijestan, da sve one borbe, trzavice, prepirke, sukobe, boli nezadovoljstva i neuspjehe u njegovoj posrednoj i neposrednoj okolini, kao i one koje su u vezi sa njegovim bližnjim shvati ne kao neposredno zlo sa one strane sa koje je ono faktično došlo, već da to shvati kao nepoznavanje onih prirodnih zakona i njihovih dejstva, koji su usko sa ishodištem tog zla vezani, a koje je čovjek svakako morao imati u vidu. Neznanje je naime ono od kojega potječe sve zlo na ovome svijetu i koje najviše boli prouzrokuje ljudskoj duši.

Čovjek mora da bude ubjeđen da je čitavo ljudsko društvo sa svim svojim pojavama i ustanovama jedan živi organizam isto tako kao i čovječji, podvrgnut svim onim zakonima bivstva, pak uslijed toga da se svi ti živi organizmi, dotično njihove ustanove, prama promjenjivim prilikama, koje život donosi moraju mijenjati da sve one borbe i trzavice, koje one svojim razvitkom prouzrokuju, da moraju da imaju riperkusiju na čitavu njihovu posrednu i neposrednu okolinu.

Čovjek mora dalje da uvidi, da ljudi sa njihovim suprotnim nazorima, osobinama i karakterom, koji su faktično plod one sredine iz koje su potekli ne moraju nikako da budu zapreka sporazumu u ljudskom društvu, jer je baš to karakteristika života na ovom svijetu, koja kao i sama narav u glavnome ne poznaje jednakosti i redovitosti, već romantičnosti i da prama tome baš te suprotnosti stvarajući po

njihovoj različitosti jednu borbu i natjecanje neminovno dovađaju do jednog sporazuma i harmonije, koja sačinjava polugu ne samo dobrostanja već i napredka ljudskog društva.

Rotarstvo dakle postavljaajući po etičkim principima u svojoj nauci načela o priznanju vrednosti svakog korisnog rada u ljudskom društvu kao i o čestitom drugarstvu zahvatilo je u svoj krug rada čitavo produktivno čovječanstvo, pak pošto mu je za udovoljenje njegovog glavnog cilja t. j. dobrostanja pojedinca, a preko njega i čitavog ljudskog društva potrebito upoznavanje ne samo čitavog čovječjeg sastava sa njegovim duhom već i onih prirodnih zakona, koji su usko s njime vezani, a koji samo u zajednici mogu da reše tu zagonetku, to je rotarstvo u svrhu sprovađanja i svojih načela sve te svoje delatnosti nadahnulo i protkalo velikim idealom služenja smatrajući da je to služenje najvažnija delatnost, koja je jedina u stanju da predano i u potpunosti izvrši i reši onaj najveći životni zakon »predati pak uzeti«, koji preko tog služenja iz čitavog tog kompleksa teza i antiteza stvara onu sintezu t. j. harmoniju, koja je težnja čitavog rotarskog pokreta a ujedno i čitave mudrosti života.

Ova harmonija postignuta duhom gornjih načela i predanim služenjem svagda i svugdje, to je onaj faktor, to je ona blagotvorna nevidljiva sila našeg duha, koja sve materijalne i moralne tekovine preko našeg uma filtrira, razređuje, stapa i upućuje svako na svoje mesto, to je ona koja sve suprotnosti, njihovu bit i dejstva izgladuje, to je ona, koja selekcijom dovodi do izražaja najsavršenije i najbolje — ona je dakle rezultanta čitavog rada našeg duha koja po primeru muzičkog kompozitora suprotne akorde pretvara u ugodnu i veličanstvenu pjesmu života.

Reasimirajući sve ovo moramo zaključiti, da kad ovakovim shvaćanjem budemo posmatrali čitav naš život sa svim njegovim oblicima kao jedan organizam u pogonu, kad razne nazore i postupke pojedinaca i njihove međusobne sukobe budemo uočili ne kao proizvoljne pojave, već kao logične i prirodne osobine samog života i njegovog razvitka onda će naš pokret ovakovom svojom ideologijom od nas pojedinaca isklesati onu razumnu, uviđavnu i jaku ličnost t. j. onu konstruktivnu jedinku, svesnu u prvom redu većih dužnosti, a manjih prava u ljudskom društvu, a koja će pak udružena zbirom tih jedinka ne samo biti u stanju da stvori jedno društvo osnovano na novim nazorima i zdravoj etici, već koja će moći da osobito danas spasi čovječanstvo od haosa, koji mu pretili.

Danas s toga, draga braćo, kad smo se ovdje okupili u svrhu da našem pokretu dademo novog zamaha i da u drugarskoj izmeni misli osvežimo smernice naših nastojanja, danas u ovom vrućem krugu nastojmo, da zadahnuti ovim pogledima sva naša nastojanja svom širinom našeg rotarskog srca upravimo tim pravcem i da ta načela i postupke odavle odnesemo u svoje domove i da ih prenesemo savesno u život.

Budimo svesni na osnovu sad izloženog, da će rotarska ideologija preko ovako odozdo formirane i odozdo ovim duhom zadojene ličnosti izvršiti u celosti onu funkciju, koja je stavila sebi u zadatak, jer će ona preko tih jedinka naći onu snagu, koja će biti uvijek spremna

ne samo da pripremi već da reši sve teške probleme današnjice, a koji se, draga braćo, nikako uspešno ne dadu odozgo oktroisati nikakvim preračunatim i neiskrenim paktovima, nikakvim sporazumima, nikakvim unutrašnjim ni spoljnim političkim i privrednim aranžmanima, jer tu fali ona svest i postupak ove zrađene jedinice, koja je jedina u stanju da ozbiljno i razumno shvati i duboko upozna čitav sklop, srž i stav onih pitanja, koji se imaju da reše, a koji će se kasnije samo ovakovom ideologijom moći i morati uspešno da privedu kraju. Rotarska ideologija dakle izgradnjom ovakvih pojedinaca stvoriti će onaj kvasac iz kojega će se izmesiti i stvoriti i ona čestita i prava Jugoslavija za kojom mi jugoslovenski rotari kao jednokrvna braća triju imena iskreno težimo i ono ljudsko društvo, koje će tada i našoj domovini i čitavom čovječanstvu doneti uslove sigurnog i pravog duševnog i materijalnog mira, te solidne uslove snošljivosti, razumevanja i ljubavi među nama jugoslovenskom braćom i svim narodima svijeta i izgladiti sve one suprotnosti i rešiti sve one sukobe koji se danas na svim poljima ljudske aktivnosti i kod kuće i van nje pojavljuju.

Predavatelj nagrađen je burnim pljeskom, a pastguverner Dr. Viljem Krejči, najsrdačnije mu zahvaljuje na velikom trudu, kojega je uložio pri sastavljanju tog odlično obrađenog predavanja.

Zatim slijedi predavanje **Dr. Ivana Slokara** (R. C. Ljubljana):

ZADRUGARSTVO I ROTARSTVO

Privredni liberalizam sa devizom potpunog *laissez faire et laissez aller* bez ikakvog umešavanja državne vlasti u razvitak privrednog života a u vezi sa vanrednim tehničkim napretkom na jednoj i gromnom koncentracijom kapitala na drugoj strani u 19 je i 20 veku stvorio položaj, koji je imperativno tražio remedure. Državna vlast nije smela ostati indiferentna, kad je kao posledica stalnog širenja skrajnog kapitalističkog režima nastala reakcija u obliku raznih socijalističkih težnja, koje su kod narašćajućih masa industrijskog proletariata pridobivale sve više na terenu. Konačno je moralo doći i do toga, da su te mase tražile, da se socijalna ideologija i praktično izvede i to neisprosnom borbom protiv kapitalističkog društvenog poretka. Na jednoj je strani stajao borbeni kapitalizam, koji je imao u svojim rukama sva produkciona sretstva i hteo, da svoj položaj ne samo održi nego i stalno ojača i učvrsti a na drugoj strani proletarizirane pauperizirane mase, koje su smatrale socijalne i socijalističke teze kao svoje evanđelje, koje obećava zoru boljih dana i početak novog društvenog poretka a koje su se množine odlučile da silom sruše kapitalističku eksploataciju radničkih životnih snaga. Državna vlast koja je bila još potpuno u rukama kapitalizma dugo se nije mogla sprijateljiti s novim po njezinom mišljenju opasnim i revolucionarnim pokretom. Ali ipak širenjem demokratskih i parlamentarnih načela i socijalni je pokret postajao uvek jači te je uspeo, da mnogo izdejstvuje k poboljšanju radničkih i nameštaničkih redova. Rezultat toga jeste celi kompleks socijalnog

zakonodavstva, koji je u pojedinim državama doduše različit po obimu i sadržaju ali posvuda sa čvrstom tendecom u pravcu proširenja i usavršavanja.

Sve što su državne vlasti uradile u vidu koncesije socijalnim zahtevima ipak nije moglo, da smiri i izgadi antipodične poglede i suprotna shvatanja dvaju različitih zavađenih ekstrema skrajnog individualizma i više ili manje akcentuiranog kolektivizma, od pitomog početka socijalističkog pokreta do komunizma ili potupnog državnog kapitalizma.

Lozinka je ostala na jednoj i drugoj strani borba do konačne pobeđe.

Između tih ekstrema nikla je međutim ideja i razvila se u pokret, koji ima za cilj da stvori potpuno drugim putem novi društveni poredak. To je zadrugarstvo. Zadružni pokret se naslanja na etična i moralna načela, koja se nalaze u psihi svakog čoveka. Svakome je sveta njegova rodna gruda, njegovo ognjište, njegovi roditelji, njegova deca, vera, jezik i običaji.

Zadrugarstvo hoće, da sve te etičke vrednote štiti, obrani i razvija, da bi time otklonilo sve štetne posledice skrajnog bezobzirnog individualizma kao i bezdušnog kolektivizma.

Zadrugarstvo priznaje neograničenu privatnu svojinu kao i ličnu slobodu te se u tome poklapa sa temeljnim principima individualističkog kapitalizma. — Ono organizuje svoje slobodne članove da ih zaštiti od zlih posledica pomenutih ekstremnih shvatanja života. Zadrugarstvo nije ofenzivno nego čisto defenzivno, ono ne vodi borbu nego odbranu, ne ruši, nego gradi i to branu protiv bezizlaznim i apsurdnim ekstremima individualizma i kolektivizma. U zadrugarstvu nema diktature ni odozgo ni odozdo. Temelj zadrugarstva je slobodan čovek. Svakomu je slobodno da pristupi zadruzi te može i istupiti kada hoće.

Zadrugarstvo nikoga ne napada — nego želi mirno da radi, njegova je jedina zadaća, da postignu zadrugari kod prodaje kao i kod nabavke one cene, do kojih imaju pravo i to pomoću svojih organizacija, a koje se cene u neorganizovanom stanju osetljivo snizuju odnosno povisuju u njihovu štetu a u korist raznih posrednika. Nije mržnja do drugih staleža, koja druži zadrugare, nego težnja, da im plod njihovog rada ostane koliko moguće nedotaknjen. Niko ne može poricati, da je to osnovno načelo samoodbrane, koje bazira na sasvim moralnim temeljima.

Zadrugarstvo vidi preduslov privrednog napretka u ličnoj slobodi, u vaspitanju pojedinaca i širokih masa i to ne silom nego ubeđenjem u tom pravcu, da je organizovani slobodni kolektivizam pravi put, koji vodi k ozdravljenju prilika zaraženih od ekstremističkih bolesti ostalih društvenih poredaka. Ko nije baš u poslednjim godinama osećao nedostatke čisto kapitalističkog individualizma? Zar se nije već govorilo o sutonu tog društvenog poretka? A nismo valjda videli sve nedostatke skrajnog državnog kapitalizma, koji mora čak da se do gotove granice vraća istim putem, kojeg je prije porušio jer je uvideo, da je ušao u ćorsokak?

Nema napretka bez morala, bez duševnog individualizma, bez etike i ljubavi. Te vrednote treba bezuslovno štiti, a na njima podići zgradu bolje budućnosti.

Zadrugarstvo ne samo da stoji na stanovištu slobodne privatne svojine, nego hoće da svojom organizacijom svojim članovima pomogne

u cilju ojačanja njihovog materijalnog stanja. Zadrugarstvo hoće, da svome članstvu omogući bolju prodaju ili zajedničku preradu njegovih proizvoda, zajedničku nabavku konzumnih potrebitina i proizvođačkog oruđa za bolju proizvodnju.

Zadrugarstvu je uspelo da uzdigne produkciju sitnog gazde, da mu omogući više cene kod prodaje njegovih proizvoda i snabdevanje po nižim cenama. To nije sve. Zadrugarstvo je omogućilo dalje, da može sitni proizvođač, seljak i zanatlija da dođe do jeftinog kredita i to organizujući na selu i u gradovima kreditne zadruge. Posvuda gde su se pojavile zadružne kreditne ustanove, nestali su seoski zelenaši, kod kojih si je morao siromašni proizvođač do tada uzajmiti potreban novac za život ili za proizvodnju uz najbezobraznije ubitačke uslove. Ako bi bio to jedini uspeh zadrugarstva, dovoljan bi bio, da se zadrugarstvu ne samo priznaje njegov *raison d'être* nego da se ga postavi u redove socijalno najkorisnijih ustanova.

Niti time zadatak zadrugarstva nije iscrpljen. Mnogo su zadruge doprinesle k opštem prosvećivanju u prvom redu na selu. Zadružni su funkcionari u svim pitanjima privrede i života pravi apostoli i prosvetitelji masa, a što se mora naročito istaći, oni, bilo sveštenici, nastavnici ili drugi, sve to čine iz moralnih i idealnih pobuda, jer je njihov rad većinom besplatan. Razna predavanja i kurzevi o zadrugarstvu i ostalim privrednim pitanjima, upotreba viškova naročito kreditnih zadruga isključivo za prosvetne i kulturne svrhe i t. d. mnogo su doprinesle k podignuću morala i kulture. Osnivane su čak i zadružne apoteke, stvoreni su fondovi za pomoć u bolesti i za slučaj smrti, našle su se mogućnosti za razne higijenske mere izgrađivanjem izvora, česama i t. d. Suzbija se alkoholizam, propagira se umerenost i štednja.

To je kratka slika značajnog zadružnog rada. Mnogo ima u tom pokretu momenata, koji se poklapaju sa rotarskim idealima. Baza je svakog zadrugarstva idealizam, prijateljstvo i ljubav. Cilj je njegov, da štiti i učvrsti materijalni položaj i da očuva i uzdigne moral i etiku zadrugara i da ih usposobi za savršeniju proizvodnju. Sav taj rad ne koristi samo članovima zadruga, nego i celini, narodu i državi a to odgovara i temeljnom načelu zadružne ideologije.

Ako može rotar da u tom smislu k napretku zadrugarstva što da doprinese, može biti uveren, da radi potpuno u smislu temeljnih rotarskih principa, koji zahtevaju širenje mira, ljubavi, prijateljstva, osećaja služenja i opće korisnog rada.

I ovo predavanje saslušali su učesnici najpažljivije, a predavača nagradili su sa burnim poklicima i dugotrajnim pljeskanjem.

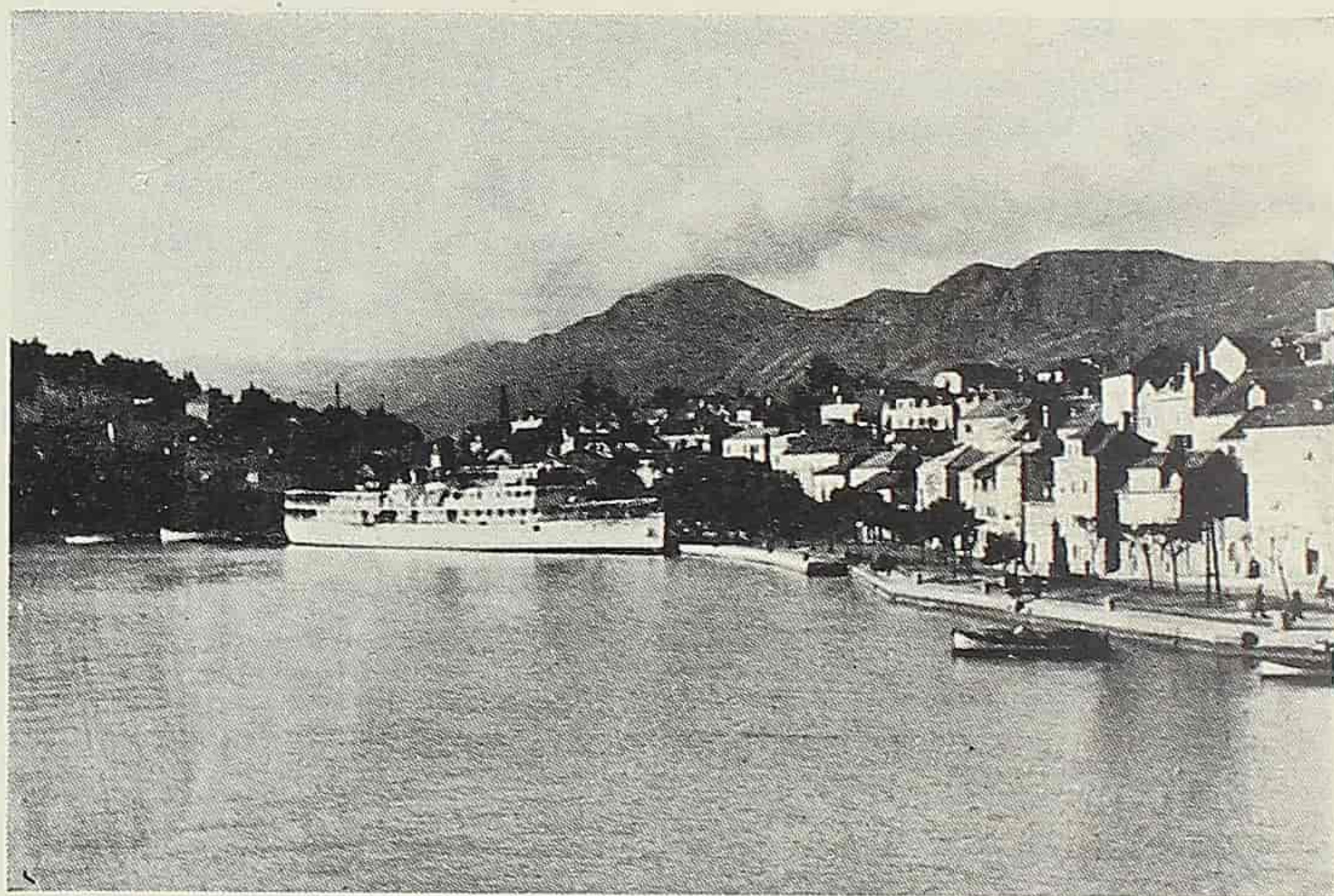
Pastguverner, Dr. Krejči, zahvaljuje najtoplije predavaču na ovom krasnom djelu.

Pred sam završetak konferencije slijede razna saopćenja **tajnika konferencije, brata Milivoja Sokolovića** (R. C. Dubrovnik), koji je tom prilikom pročitao primljene pismene i brzojavne čestitke od Rotary Clubova i pojedinih rotara iz raznih mjesta i krajeva cijelog svijeta, i to:

Brzjavni od: Rotary Club, Bačka Topola; Ing. Ranislav Avramović, Beograd; Sreten Obradović, Beograd; Dr. Ilija Pržić, Beograd; Nikola

Stanarević, Beograd; Dr. Uzelac, Beograd; Dr. Jozo Poduje, fabrika celuloze, Drvar (bratu Edi Markoviću); Rotary Club, predsednik Dr. Petković, Niš; Dr. Zoričić, Gravenhage (predsednik R. C. Zagreb); Rotary Club, Sofia; Milan Turković, Sušak; Šibenski rotari, Šibenik; Jerko Vičić, Šibenik; Rotary Club, Tabor; Rotary Club, Vukovar; Dr. Hana-man, Zagreb; Dr. Viktor Ružić, Zagreb; Rotary Club, Zagreb; Dr. Baboselac, Zemun.

Pismene čestitke: Rotary Club of Accrington (Engleska); Poslanica Dr. M. Stojadinovića, Beograd, guverneru; Čestitka Dr. M. Stojadinovića, Beograd. predsedniku; Rotary Club (Dr. Eugen Nienhaus), Davos, Platz; Rotary International District council No. 13, London; Rotary Club, Milano; Rotary International district council No. 3, Northumberland and Durham; Rotary Club, Nymegen; Johannes Martens, Oslo; Eric Storsfall, »Summerhill«, Minchinhampton; Rotary Club, Szombathely; Oberbaurat Ing. M. Gerbel, Wien; Ernst Prizhorn, Wien; Esther P. Achard, Zürich.

Izlet u Cavtat sa parobrodom „Prestolonaslednik Petar“

Zatim su učesnici konferencije pošli na **zajednički ručak u Hotel Imperial**. Poslije kratke stanke krenulo se posebnim kolima gradskog električnog tramwaya dubrovačkog, kao i automobilima za Gruž. Tramwayska kola bila su iz blagonaklonosti stavljena besplatno na raspolaganje.

Rotari i njihovi gosti ukrcali su se na **parobrod »Prestolonaslednik Petar«** i krenuli na **izlet u Cavtat**.

Lađa plovila je pored divnog otoka Daksa, dubrovačkih pećina tik uz obalu i pored veličanstvenih zidina stare dubrovačke utvrde između otoka Lokruma i kopna, pored samostana Sv. Jakova, prolazeći slikovitim zaljevom Mline.

Brod je stigao u 15.30 h u Cavtat. Tu su se učesnici iskrcali i razgledali Cavtat, posvetivši naročitu pažnju mauzoleju porodice Račić, koje je djelo rotara profesora Ivana Meštrovića.

Nešto prije 18 h brod je krenuo na povratak, te je istim putem pošao za Gruž, gdje je stigao oko 19 h. Ovaj izlet upriličen je po najljepšem vremenu i ostao je svakom pojedinom u najboljoj uspomeni.

Za vrijeme same vožnje, kao i boravka parobroda u Cavtatu, morao je veliki broj rotara da se odrekne užitka, te da prione na posao i da nastavi

RAD U ODBORIMA

A) ODBOR ZA SLUŽENJE U KLUBU

Pretsjednik Edo Marković (R. C. Beograd), tajnik **Eugen Šrepel** (R. C. Slav. Brod). **Referira brat Dr. Viljem Krejči** (R. C. Ljubljana)

SODELOVANJE MED KLUBI

Kakor smatram notranjo konsolidaciju v klubu kot prvi in najvažniji pogoj za uspešno klubsko delo, tako so takoj za njo čim ožji stiki in čim živahnije sodelovanje med klubi bitni sestavni del našega rotarskega udejstvovanja.

Da se more klub lepo razvijati in uspešno zastaviti svoje delovanje, je predvsem treba, da se člani med seboj do dobra spoznajo, da si postanejo iskreni in verni prijatelji, požrtvovalni pa vendar nesebični tovariši in da njih prijateljstvo drži vedno in brezpogojno, tako, da jih nikakršne krize, niti zunanje, niti notranje, ne morejo razdvojiti.

Toda že med tem konsolidacijskim procesom mora vsak klub pri normalnem vršenju svoje zadače iskati zveze z drugimi klubi, s klubi lastnega distrikta, pa tudi s klubi tujih distriktov. Tako udejstvovanje prične kar samo ob sebi. Že ustanovitev kluba je taka, da je treba bodoči edinici najprej kuma in sicer kakega starega in preizkušenega kluba, ki izvrši vse priprave, daje navodila in nasvete in pod čigar nadzorstvom in odgovornostjo se ustanovitev novega kluba izvrši. Jedva razglasi klub svojo inauguracijo, že se javijo številni klubi, ki se vesele, vedno radi pripravljeni k sodelovanju, novih tovarišev. Z izvrševanjem rotarskega programa raste prijateljski krog; vedno jih je več, ki jih interesira delovanje novega kluba, ki se udeležujejo skupnih akcij, ki žele in goje medsebojne stike, da bi delo bilo čim pestrejše in zanimivejše in uspehi zasnovani na čim širši podlagi. Motivi k takemu skupnemu prizadevanju so dvojni: interesi lastnega kluba, v katerem bi bilo delo in življenje brez sodelovanja z drugimi neinteresantno in neuspešno, — in drugo so nagibi, ki izvirajo iz naše rotarske ideologije skupnosti in medsebojne pomoči.

Če si ogledamo stvar samô iz vidika lastnega kluba, že vidimo naglo, da bi klub brez stikov z drugimi klubi ne bil rotarski klub; bil bi nemara prijetno družabno omizje, morda tudi s poučno ali etično pri-

mesjo, koristno za bližnjo okolico, — toda bil bi brez bistvenega kriterija naše rotarske skupnosti, brez onega znaka našega tovarištva in naše privesnosti, naše bratske ljubezni in dobre volje, osobito pa brez onega velikega neizčrpnega in tako zagonetnega svetskega prijateljstva, ki ga najdemo le med rotarji in ki je enako med pripadniki istega naroda, iste veroizpovedi in istega jezika, kakor med onimi, ki nimajo niti poklicnih, niti verskih, niti narodnih skupnih interesov. In ravno ta moment je tisti, ki nas toliko razlikuje od vseh drugih še tako idealnih in dobro mišljenih skupnosti.

Da pa moremo čim boljše gojiti to svojo skupnost, te ozke in zagonetne vezi, se vprašamo, katera so sredstva, ki dovajajo do takih koristnih, naravnost čudotvornih uspehov medsebojnega sporazuma in koristnega sodelovanja tako zelo diferenciranih elementov sodobnega človeškega, gospodarskega in kulturnega razvoja. Ne rečem nikakor, da so uspehi našega pokreta na višku in da ne bi mogli doseči kaj več, niti ne trdim, da so naša sredstva izčrpana in da se ne bi mogli posluževati še drugih pripomočkov pri zasledovanju svojih ciljev, kajti naš razvojni proces nikakor ni dovršen, temveč se nam odvarjajo vedno nova torišča za naše koristno udejstvovanje in neprestano moramo izpopolnjevati svoje orodje, ki nam pri našem delu služi. Ne bi izvršili v polni meri svoje dolžnosti, če ne bi o prilik svoje distriktne konference pregledali svojega delovnega orodja in če se ne bi posvetovali o novih sredstvih, s katerimi hočemo pospeševati svoje prizadevanje za našimi vzvišenimi skupnimi cilji.

Iz zaglavja medklubskega življenja naj na prvem mestu omenim izmenjavo izvestij, mesečnih in tedenskih poročil. To je že staro aprobirano sredstvo, ki pa ne najde povsod pravega razumevanja, saj se je v nekaterih klubih celo vršila debata o tem, ali ima izmenjava tedenskih in mesečnih poročil kak praktičen pomen in so nekateri klubi celo razpošiljanje teh izvestij opustili, češ, da najvažnejša poročila o delovanju klubov itak pridejo v mesečno distriktno glasilo. Tako naziranje smatram kot veliko pogreško, ki jo je pripisovati zgolj napačnemu razumevanju našega dela in naših ciljev. Pogreška, ki se tu dela, je dvojna: Prva leži v slabi sestavi tedenskih odnosno mesečnih izvestij, druga pogreška pa je v tem, kako obravnavajo ta izvestja v drugih klubih. Kot guverner sem več kot eno celo leto čital vsa tedenska izvestja našega distrikta od prvega do zadnjega in nešteto tedenskih in mesečnih poročil inozemskih klubov. Danes ne bi več mogel točno povedati percentnega stavka, ali z gotovostjo lahko trdim, da je dobra polovica tedenskih izvestij manj vredna kakor papir, ki se je v to svrho porabil. Ugotovitev navzočih in odsotnih ter opravičenih, par fraz, napis predavanja, ki so ga navzoči čuli, to je vse, kar čujemo iz večine naših poročil. — Zato ni čuda, da taka poročila v drugih klubih najdejo prav tako malo interesa, kakor je vložil v stvar razumevanja tisti, ki je poročilo sestavil. Zato ni čuda, če čujemo pri oni točki dnevnega reda naših klubskih sestankov, ki se zove »Poročila iz drugih klubov« besede: »Nič novega« in če pri čitanju takih izvestij navzoči jedva čakajo, da bi prišlo kaj drugega na vrsto. Dober del poročil je takih, kakršna pač morajo biti za silo in prav malo je takih, da nas ogrejejo, da jih z zanimanjem čitamo, da nas pouče in — kar je glavno — da nas spravijo

bližje onim, od katerih poročilo izhaja. Želeti je torej, da si klubi pri sestavi svojih izvestij vzamejo za vzgled ona poročila, ki najdejo ugoden sprejem med članstvom, oni pa, ki so pošiljanje izvestij opustili, naj si predstavljajo, kako bi bilo klubsko življenje, če ne bi nikdar ničesar čuli iz drugih klubov in kako je taka brezbržnost v odločnem protislovju z našimi tendencami zblížanja in harmoničnega sodelovanja in izpopolnjevanja med ljudmi dobre volje med posameznimi kraji, deželami in narodi. Ne bi zadostil stavljeni mi nalogi, če ne bi tu omenil v prvi vrsti tedenskih izvestij Rotary kluba Graz, ki vsako priliko izkoristi, da pove nekaj vesplošno interesantnega, a obenem nekaj specielno za nas sosede namenjenega, pa tudi iz drugih distriktov kakorkoli, kar nas utegne zblížati, kar nam dokazuje, da so tudi tam onkraj naše državne in narodne meje prijatelji, ki nas razumejo, ki hodijo z nami po istih potih, ki nam dobro hočejo, ki nas vpoštevajo, ki nam hočejo biti tovariši. Taka izvestja, ki tako čvrsto utrjujejo naše skupne vezi, so predragoceno sredstvo za udejstvovanje naših ciljev. Če pa temu nasproti pregledamo pretežen del naših domačih izvestij, moramo odkritosrčno in iskreno priznati, da zvečine ne služijo niti v najmanjši meri svojemu namenu. Pri pravilnem spoznavanju vrednosti tedenskih in mesečnih izvestij bo vsak med nami gledal, da se izmenjavanje klubskih poročil vrši redno, da pa je tudi vsebina izvestij taka, da ne predstavlja samo suhoparen historijat, temveč, da je vsako izvestje zopet doprinos k medsebojnemu spoznavanju in zblíževanju ljudi istega srca in istih misli, naj bodo ti neposredni sosedi ali pa le oddaljeni simpatizerji.

Drugo sredstvo so medsebojni obiski. Ko sem prepotoval vsa mesta našega distrikta in v vseh naših klubih govoril s tem in onim, sem videl, kako velikega praktičnega pomena je tudi osebno spoznavanje članov med seboj. Koliko predsodkov se tu razblini, koliko uspehov za skupnost se tu doseže, — s samim neposrednim spoznavanjem ljudi istega srca in istih misli. Kako se utrdijo naši delovni principi, če sami osebno poznamo člane drugih klubov, če osebno poznamo njihove sposobnosti in vrline. Nepobitno dejstvo je, da zasleduješ delo takega kluba, čigar članstvo osebno poznaš in čigar prilike so ti osebno znane, z neprimerno večjim interesom in razumevanjem, kakor hladneje motriš delo kluba, če ne poznaš njegovih članov in obeležja, v katerem ta klub živi. Zato smatram medsebojno obiskavanje članov v drugih klubih kot eminentno važno sredstvo za uspešno gojenje medsebojnega spoznavanja, prijateljstva, ljubezni in sporazuma.

Nadaljna etapa, ki neodoljivo sledi v pospeševanju našega prijateljstva, so medkrajevni sestanki. Ni namreč vsakemu dana možnost potovanja v druge kraje in zato je treba sestankov, na katerih naj se članstvo med seboj spozna, naveže nova prijateljstva in se pogovori glede uspešnega za obči blagor koristnega delovanja. Ti skupni sestanki se vrše ali na ta način, da en klub obiše drugega, ali pa da jih priredita dva kluba — ali več klubov — na krajih izven klubskega sedeža. Od teh medklubskih sestankov ne sme izostati nihče, razun onih, ki morajo radi obče koristi ostati doma. Taka skupna potovanja naj se vrše na skupne stroške, kar omogoča potovanje in dosežanje naših rotarskih ciljev tudi onim, kim jim sredstva ne dopuščajo, da bi na ta način

služili naši skupni stvari. Osobito koristni so taki sestanki, če se vrše med klubi različnih distriktov, ker doprinašajo ogromne prispevke za gojitev našega medsebojnega sporazuma in svetskega prijateljstva. Le na takih potih bomo podrli idejne meje, ki nas ločijo in le na tak način bomo zgradili veliko zajednico mednarodnega sporazuma in ljubavi.

Nadaljno priliko za uspešno sodelovanje med klubi nam nudijo skupne obče koristne akcije, ki so lahko ali karitativnega ali kulturnega značaja, ali pa služijo na drug način skupnosti. Elementarne katastrofe, ki zajamejo večje pokrajine, poplave, suša, nerodovitnost zemlje, brezposelnost, krize v gotovih panogah pridobitnega udejstvovanja, i t. d. so torišča, na katerih lahko več klubov skupaj stori mnogo koristnega za prebivalstvo. Pojavijo se pa tudi gotove prilike gospodarskega značaja, ki združijo klube k skupnemu delu, kakor graditev železnic, cest in drugih komunikacijskih sredstev. Dostikrat so tudi skupni interesi pridobitnega značaja, vpoštevni za posamezne pokrajine, prilika k skupnemu udejstvovanju sosednih klubov. Tudi v kulturnem pogledu lahko več klubov skupaj vrši svoje poslanstvo na mnogo uspešnejši način, kakor posamezni činitelji. Prilik za skupno udejstvovanje je nešteto in bi delo kluba šlo daleč preko fizičnih sposobnosti članstva, če bi klubi hoteli pograbiti vsako priliko, v kateri bi bilo skupno delovanje naših edinic koristno v smeri naših intencij. Preveč bi zašel v podrobnosti, če bi hotel omeniti še vse druge prilike, ki se po značaju prebivalstva in po obstoječih razmerah neprestano nudijo za ustvarjanje skupnega koristnega prizadevanja za splošnost.

Prihodnja stopnja klubskega sodelovanja pa je racionalizacija klubskega dela. Budnemu očesu guvernerja ne uide, da vrši sočasno več klubov enako delo, ki bi zadostovalo interesom skupnosti, če bi bilo enkrat samkrat opravljeno. Preveliko je torišče našega udejstvovanja, da bi bilo treba osredotočenja dela večjega števila klubov na isti podlagi. Če več klubov obenem opravlja občekoristno delo, ki prihaja v dobro ne samo ožjemu klubskemu območju, temveč je zasnovano na neki širši podlagi, pomeni tako delo razsipavanje delovnih moči; predviden vođa svojega distrikta bo budno pazil, v katerih smereh zastavljajo posamezni klubi svoje delo in čim bo zapazil, da se to delo hoče komulirati, bo opozoril prizadete činitelje, naj ne hodijo vsak po svojih potih, temveč naj se racioneino združijo ali pa opredele svoja področja.

B) ODBOR ZA SLUŽENJE U ZVANJU

U otsustvu predviđenog pretsjednika brata Henrika Sabothy-a (R. C. Maribor) **pretsjedavao** je tom odboru **brat Ing. Vladimir Šlajmer** (R. C. Maribor), a tajnik bio je Dr. Velimir Kalafatić (R. C. Varaždin).

Kako **izvjestitelj, Dr. Adolf Golia** (R. C. Ljubljana) nije mogao prisustvovati sastanku distriktne konferencije, to je zamoljen brat Dr. Balabušić (R. C. Novi Sad) da njegovo predavanje pročita, koje donosimo doslovce:

OSIGURANJE SLUŽBENIKA I RADNIKA ZA SLUČAJ IZNEMOGLOSTI, STAROSTI I SMRTI

Pre svetskog rata samo u malom broju država postojali su zakoni o osiguranju nameštenika za slučaj iznemoglosti, starosti i smrti. Ovi predratni zakoni većinom su se odnosili samo na izvesne grupe nameštenika. Najstarije je invaliditetno osiguranje mornara, a zatim rudarskih radnika. Prvi zakoni kojim je uvedena ova grana socijalnog osiguranja načelno za sve vrste nameštenika, iako sa izvesnim ograničenjima, donešeni su 1889 godine u Nemačkoj, a 1910 godine u Francuskoj.

U doba posle svetskog rata pogotovu u svim je državama počeo intenzivan i ubrzan rad na polju socijalnog zakonodavstva, i to pre svega pod uticajem vanredne aktivnosti međunarodne organizacije rada koja je osnovana u smislu odredaba mirovnih ugovora sa ciljem, da radi na poboljšanju uslova rada i stanja radnika i time na ostvarenju opšteg socijalnog mira. U okviru ovog intenzivnog zakonodavnog rada donešeni su u mnogim evropskim a i u nekim vanevropskim državama i novi moderni zakoni, kojima je uvedeno u život osiguranje za slučaj iznemoglosti, starosti i smrti.

I u našoj je državi najstarije osiguranje rudara, koje obuhvaća pored rizika obolenja i nesrećnog slučaja također i rizik iznemoglosti i smrti, a koje postoji u Sloveniji, Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji od 1854 godine, u Bosni i Hercegovini od 1885, a u predratnoj Srbiji od 1904 godine. Ovo je osiguranje izjednačeno pravilnikom o bratinskim blagajnama od 1924 godine, koji je stupio u život 1 januara 1925 godine, a ovaj je pravilnik izmenjen odnosno dopunjen 1933 godine sa važnošću od 1 aprila 1933 godine.

Penziono osiguranje službenika postoji u Sloveniji i Dalmaciji od 1 januara 1909 godine, i to na osnovu zakona od 16 decembra 1906 god., koji je zakon u obliku novele iz 1914 god. recipiran od našeg nacionalnog zakonodavstva. Prečišćen tekst ovog zakona obnarodovan je u Službenim novinama od 12 decembra 1933 godine. Na osnovu ovlašćenja, koje je dato ministru socijalne politike i narodnog zdravlja u finansijskom zakonu za 1934/1935 godinu, prošireno je obavezno penziono osiguranje na sve nameštenike pomorskih parobrodarskih preduzeća kao i na apotekarske pomoćnike na teritoriji cele države, i to sa važnošću od 1 juna 1934 godine. Uredbom sa zakonskom snagom od 27 juna 1921 godine uvedeno je dobrovoljno penziono osiguranje službenika na teritoriji države van Slovenije i Dalmacije, ali se je samo neznatan broj poslodavaca odnosno službenika služio mogućnošću dobrovoljnog osiguranja. Broj dobrovoljno osiguranih lica kod Penzionog zavoda u Ljubljani ne iznosi ni 10% od broja obavezno osiguranih lica.

Kao službenici u smislu zakona o penzionom osiguranju službenika smatraju se lica, koja imaju po vrsti svoje službe karakter činovnika ili koja redovno vrše uglavnom umne poslove. Zakon sadrži detaljnije odredbe o tome, koji se poslovi smatraju kao pretežno umni poslovi, ali dotične odredbe nisu ni dovoljno jasne ni izcrpne, što prouzrokuje u primeni zakona mnoge sporove.

Osiguranje radnika protiv iznemoglosti, starosti i smrti regulisano je zakonom o osiguranju radnika od 14 maja 1922 godine, ali je istim zakonom određeno da će se ova grana osiguranja sprovesti tek kada će to odrediti ministarski savet, a najkasnije 1 jula 1925 godine. Docnijim finansijskim zakonima ministru socijalne politike i narodnog zdravlja ponova je dato ovlašćenje da odloži sprovođenje osiguranja radnika protiv iznemoglosti, starosti i smrti. Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja služio se tim ovlašćenjem te ova grana opšteg radničkog osiguranja u našoj državi sve do danas nije stupila u život.

U sledećem hoću da u krupnim potezima prikažem opterećenje poslodavaca i osiguranih lica prinosima za pojedine vrste osiguranja za slučaj iznemoglosti, starosti i smrti, kao i davanja koja pritiču osiguranim licima kada nastupi osigurani slučaj.

I. Penziono osiguranje službenika.

Mesečni prinos iznosi 1% osigurane godišnje plate, t. j. prema platnom razredu Din 54.— do Din 420.—. Na poslodavca pada prema platnim razredima 50 do 100% prinosa, i to na taj način da u najnižim platnim razredima tereti celokupni prinos poslodavca i službenika te se udeo službenika postepeno povećava dok se u najvišem platnom razredu ne izjednači sa udelom poslodavca.

Osigurana plata iznosi u najnižem platnom razredu Din 5.400.— a u najvišem platnom razredu Din 42.000.— godišnje. Invaliditetna renta iznosi prema godinama osiguranja 30% do 100%, a starosna renta 110% prosečne godišnje osigurane plate. Starosna renta pritiče muškim osiguranicima posle 40 godina, a ženskim posle 35 godina osiguranja. Muškim licima koja su dovršila 70 godina starosti i ženskim licima koja su dovršila 65 godina starosti pritiče starosna renta već posle 5 godina osiguranja.

Udovička renta iznosi polovinu, a dječja renta jednu trećinu odnosno za dete bez oca i majke dve trećine rente, koja bi umrlom osiguraniku pripadala.

Osigurana lica mogu neobaveznim dodatnim osiguranjem povećati svoje osiguranje preko normalne zakonom predviđene mere.

II. Invaliditetno osiguranje rudara.

Premije nisu jednoobrazno određene, već su kod pojedinih bratimskih blagajna različite te iznose najmanje 5% a najviše 14% osigurane kategorijske zarade. Polovina premije pada na poslodavca, a polovina na osiguranika. Kategorijska zarada iznosi u najnižem razredu Din 350.— a u najvišem razredu za radnike Din 1000.—, a za nameštenike sa činovničkim karakterom Din 1250.—. Ovi poslednji osigurani su kod bratimskih blagajna samo u onim delovima države, gde ne postoji obavezno osiguranje po Zakonu o penzionom osiguranju službenika.

Najniža renta posle 10 godina osiguranja iznosi 25%, a najviša renta posle 35 godina osiguranja 75% odgovarajuće kategorijske

zarade. Udovička renta iznosi jednu polovinu a dečja renta jednu četvrtinu odnosno za dete bez oca i majke jednu trećinu rente, koja bi umrlom osiguraniku pripadala.

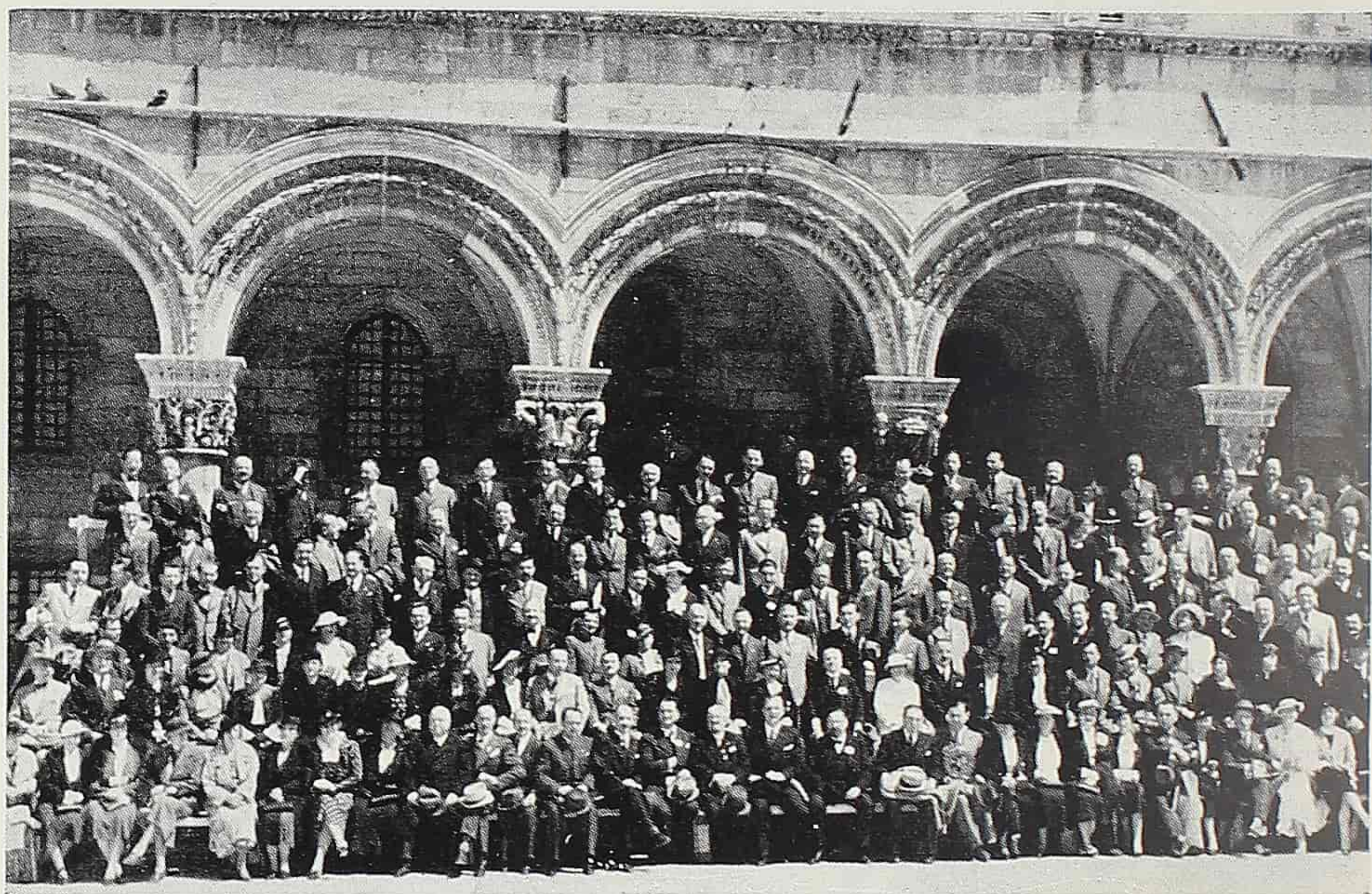
III. Osiguranje za slučaj iznemoglosti, starosti i smrti po Zakonu o osiguranju radnika.

Za ovo osiguranje predviđa zakon premije od 3% obezbeđene nadnice osiguranih lica. Obezbeđena nadnica iznosi u najnižem nadničkom razredu Din 6.— a u najvišem Din 48.— dnevno. Polovina premije tereti poslodavca, a polovina osiguranog nameštenika.

Pravo na rentu stiće se u propisanom roku čekanja koji iznosi: za rente za slučaj iznemoglosti 200 nedelja prinosa, za rente za slučaj starosti 500 nedelja prinosa, a za rente za slučaj smrti 100 nedelja prinosa. Starosna renta pritiće posle dovršenih 70 godina starosti. Renta osiguranika iznosi, dok nije uplaćenih 500 nedeljnih prinosa, osamstruki iznos prosečnog godišnjeg prinosa, a posle 500 nedeljnih prinosa dvanaeststruki iznos prosečnog godišnjeg prinosa. Udovici pripada jedna četvrtina rente koja bi umrlom osiguraniku pripadala, ali samo za tri godine. Dečja renta iznosi jednu četvrtinu rente osiguranika, i to do dovršenih 16 godina starosti.

Prema izloženom danas su u našoj državi osigurani za slučaj iznemoglosti, starosti i smrti samo: privatni službenici na teritoriji pređašnje Slovenije i Dalmacije, službenici pomorskih parobrodarskih preduzeća i apotekarski pomoćnici te nameštenici rudarskih i topioničkih preduzeća na teritoriji cele države, dok je invaliditetno osiguranje sviju ostalih nameštenika doduše zakonom predviđeno, ali nije još sprovedeno u život. Organizacije privatnih službenika kao i radničke komore i radničke organizacije nastoje da bi se s jedne strane proširilo penziono osiguranje po Zakonu o penzionom osiguranju službenika na teritoriju cele države, a s druge strane da se sprovede u život osiguranje radnika za slučaj iznemoglosti, starosti i smrti po Zakonu o osiguranju radnika od 14 maja 1922 godine. Ovim zahtevima kojima se može prigovarati samo obzirom na sadašnje nepovoljne privredne prilike, a ne može im se sporiti njihova stvarna opravdanost, izađeno je u susret time što je već u Finansijski zakon za 1934/35 uneto ovlašćenje za ministra socijalne politike i narodnog zdravlja, da može penziono osiguranje po propisima prečišćenog teksta zakona o penzionom osiguranju proširiti na celu Kraljevinu. Ovo zakonsko ovlašćenje sadržano je i u Finansijskom zakonu za tekuću budžetsku godinu, kojim je ministar socijalne politike i narodnog zdravlja pored toga i ovlašćen, da sprovede osiguranje za slučaj iznemoglosti, starosti i smrti po Zakonu o osiguranju radnika. Prema uvodnom tekstu zakonskog ovlašćenja ministar socijalne politike i narodnog zdravlja treba da se služi ovim zakonskim ovlašćenjem, kad oceni da privredne prilike to dozvoljavaju.

Što se tiče pitanja penzionog osiguranja službenika, t. j. umnih radnika, na teritoriji cele države, to treba imati u vidu da se ovo osiguranje može uspešno sprovesti samo u okviru Zakona o penzionom osiguranju službenika i proširenjem ovog zakona na celu Kraljevinu.

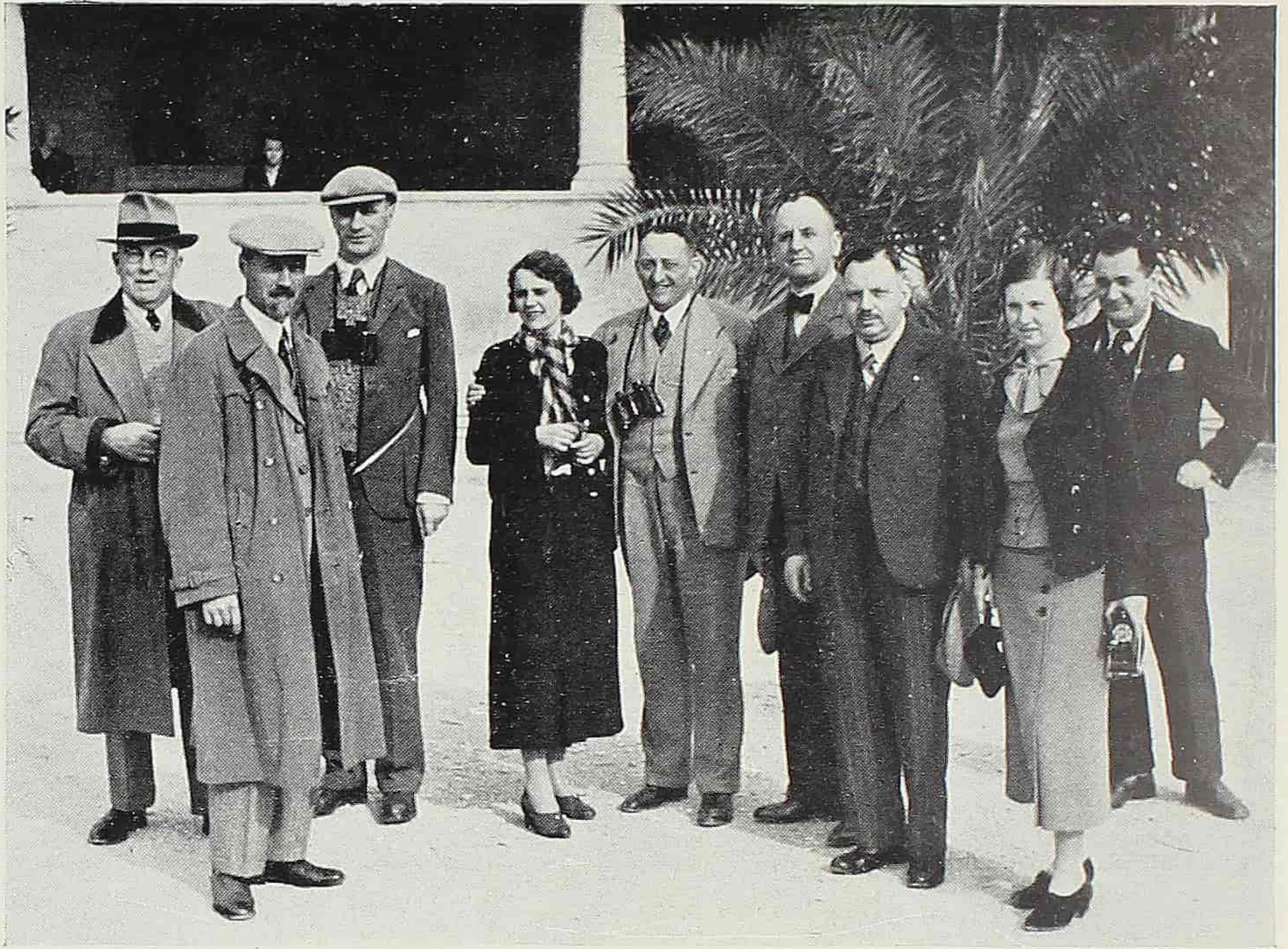
*Učesnici na četvrtoj distriktnoj Konferenciji 77 distrikta R. I.
pred „Kneževim dvorom“ u Dubrovniku*

Mili gosti iz Čehoslovačke: gdja Dr. Neuwirt (Brno), gdja Kruliš-Randa (Praba), rotar Dr. Neuwirt (R. C. Brno) zastupnik R. I. na distriktnoj Konferenciji u Dubrovniku. Pred crkvom „Sv. Vlaha“

Dame i Rotari 66, 73 i 77 distrikta na Korčuli, na putu za Dubrovnik

Članovi R. C. Graz, sa potpredsjednikom rot. ing. Janiczek-om u društvu narednog guvernera brata Dr. Belajčića. - Korčula (na putu za Dubrovnik)

Pred „Kneževim dvorom“ u Dubrovniku

ranja koncentriše i osiguranje službenika za slučaj bolesti i za nesrećni slučaj, što bi odgovaralo i željama samih interesenata.

Kao što je već gore pomenuto, i protiv uvođenja osiguranja radnika za slučaj iznemoglosti, starosti i smrti nema drugih prigovora nego prigovora privrednog karaktera. Mora se priznati da sadašnje doba opšteg nepovoljnog privrednog stanja nije baš najpodesnije za uvođenje ove nove grane radničkog osiguranja. Da se ne bi nametnuli privredi novi nesnošljivi ili bar teško snošljivi tereti, trebalo bi prethodno ostvariti privredne uslove za uvođenje ovog osiguranja. U tom pogledu važi u glavnom ono, što je rečeno u vezi sa pitanjem proširenja penzionog osiguranja. Pored toga mogao bi se jedan deo, i to čak i znatan deo troškova za invaliditetno i starosno osiguranje radnika pokriti uštedama u grani osiguranja za slučaj bolesti i za nesretne slučajeve. Konkretno navodim sledeće: Naš Zakon o osiguranju radnika ne predviđa nikakvo apsolutno karenčno doba, već samo relativno karenčno doba od tri dana, što znači da osigurani radnik kod trajanja bolesti preko tri dana prima hranarinu već od prvog dana obolenja dalje. Revizijom zakona trebalo bi predvideti apsolutno karenčno doba od najmanje dva dana ili bar od jednog dana. Pored toga pripada radniku u slučaju bolesti ili nesrećnog slučaja prema odredbama Zakona o radnjama pravo daljeg primanja plate od poslodavca najduže za vreme jedne nedelje. Pri tome poslodavac nije ovlašćen da uračuna radniku u njegovu platu one iznose, koje primi radnik na osnovu bolesničkog osiguranja tako da primi osigurani radnik za prvu nedelju bolesti i platu i hranarinu. I u tom pogledu potrebna je reforma zakona u tom pravcu da ima radnik u slučaju bolesti ili nesrećnog slučaja ili pravo na platu ili pravo na hranarinu, ali nikako ne i na jedno i na drugo. Uštede mogle bi se postići i u grani osiguranja za nesrećne slučajeve. Po našem Zakonu o osiguranju radnika ima radnik pravo na rentu, čim smanjenje njegove sposobnosti za rad premašuje 10%. Prema uzorku socijalnih zakona drugih ekonomski naprednijih država mogao bi se ovaj postotak povisiti na 25 ili bar na 20%. Sprovedenjem ovih reformi koje su opravdane i sa gledišta pravilno shvaćene socijalne zaštite, moglo bi se prema izjavi stručnjaka na polju socijalnog osiguranja, sa kojim sam imao priliku da razgovaram o tim pitanjima, pokriti 2% prinosa, tako da bi ostao nepokriven samo još 1%. Držim da bi bila i dužnost države da bar u početno vreme snosi jedan deo troškova invaliditetnog i starosnog osiguranja radnika. Kao što je to slučaj u nekim drugim državama, pa i susednoj Bugarskoj. Iz navedenog proizlazi da bi se mogla dobrom voljom i spremnom organizacijom sprovesti i ova grana radničkog osiguranja bez naročitih i teških tereta za našu privredu.

Pitanja socijalnog osiguranja prilično su složena. U prednjem izveštaju dodirnuo sam samo glavne tačke, a u detalje ušao sam samo u toliko, u koliko sam držao to za potrebno da pružim i u ovim pitanjima neupućenim licima bar površnu sliku o raspravljenim pitanjima. Ja se nadam, da sam u iznetim gledištima dovoljno vodio računa i o privrednim prilikama i o zahtevima moderne socijalne zaštite te da su izneta gledišta prihvatljiva i sa gledišta rotarskih ciljeva.

C) ODBOR ZA SLUŽENJE ZAJEDNICI

Pretsjednik Dr. Mihovil Abramić (R. C. Split), tajnik Vilim Conen-Jakobčić (R. C. Subotica). Referat održao je rotar profesor Nikola Očigrija (R. C. Sušak) o temi:

O SUZBIJANJU PROSJAČENJA

U želji da udovoljim pozivu brata guvernera, pa i svojoj dužnosti u »Služenju zajednici«, nastojao sam da ovim referatom udovoljim postavljenoj mi zadaći, a u koliko sam u tome uspeo, na braći je da kažu svoj sud u diskusiji, ako se ona razvije posle referata.

O radu našeg takovog društva u Sušaku, izneo sam kratak referat u decembarskom broju našega »Jugoslovenskog Rotara«, opet na poziv i želju brata guvernera. Danas, posle opštih pitanja, osvrnuću se, pored rada sušačkog društva, i na rad beogradskog i zagrebačkog društva, čiji su mi izveštaji došli do ruku.

U nas, nažalost, postoje takova društva tek od najskorijeg vremena i samo u nekim mestima, a po svojoj zamašnosti i važnosti po socijalni poredak i pravdu u ljudskom društvu i kulturnoj državi, trebala bi da postoje u svim gradovima, varošicama i većim mestima, pogotovo u onima, kamo se stiču i dolaze mnogobrojni stranci, bilo poslovno, bilo radi razonode i odmora, kao što je to slučaj baš s našim primorskim mestima i gradovima.

Koliko je meni poznato, i što znam, ona su osnovana, najpre u Beogradu, pa u Zagrebu, a zatim u Sušaku. U Novom Sadu osnovano je s namerom da se ona osnuju i u drugim mestima Dunavske banovine. Uz ova se imaju osnovati još u: Srem, Mitrovici, Osijeku, Splitu i Sarajevu, nu jesu li osnovana i jesu li proradila, nije mi poznato, pa će mi zato braća iz tih mesta oprostiti, ako ovo samo konstatujem.

U Beogradu i Zagrebu osnovana su ona pod imenom »Društvo za pomaganje sirotinje i suzbijanje prosjačenja«, a u Sušaku pod imenom »Društvo za pomoć siromasima i suzbijanje prosjačenja«, što je u stvari isto, dok u Novom Sadu postoji ono pod imenom »Savez kulturnih i humanih društava« inicijativom samog g. Bana Dunavske banovine, po čijem bi se uzoru ona imala osnovati po svim mestima banovine, nu i opet sa istom svrhom i zadaćom, kao što je imaju prva.

Bilo pod kojim imenom, svejedno je. Glavno je da su se našli pokretači te misli koji će, nadajmo se, konačno i uspeti da dadu poticaja za osnivanje takovih društava u svim većim mestima naše domovine i time stati na glavu društvenoj hidri i zalečiti tu rak-ranu ljudskog društva, poznatu pod imenom »prosjačenja«.

Zasad sva ta društva koja su osnovana rade zasebno i neovisno jedno o drugom, podešavajući svoj način rada prema posebnim prilikama svoga mesta, ne koordinirajući ga s radom drugih društava. Nu imade nade da će se ona fuzionirati u jednu jaku međunarodnu organizaciju, istog imena i metoda rada, čime bi se poslužilo i drugom rotarskom cilju, međunarodnom zbližavanju i međunarodnoj zajednici. U tom slučaju bi se sazivali zajednički godišnji i povremeni zborovi njihovih

prestavnika, koji bi diskutovali o zajedničkim pitanjima, donosili i stvarali jednake metode i zajednički program rada u pobijanju ovoga društvenoga zla.

Prosjačenje je socijalna bolest kojoj se odaju, naročito iza velikog rata, ne samo bedni i bogalji; bednici, koji nikakva drugog izlaza nemaju osim traženja milostinje kod bližnjih, već i svi oni koji hoće na lak način da žive, bežeći od rada; razne lenštine, pijanice, protuve i kriminalni tipovi, jednom reči paraziti ljudskog društva, privikli još iz detinjstva da se drugi o njima stara i brine. Teška privredna kriza učinila je da se broj »prosjaka« povećao s velikim brojem neuposlenih.

To su tri glavna tipa »prosjaka« koji se danas pojavljuju po ulicama i trgovima, koji zalaze u stanove i radnje prosjačeći i dosađujući, nagrđujući nam lice gradova i većih mesta i dajući nam obeležje nekulturnih.

Prolaznici, u hitnji za poslom, ne mogu ih mimoilaziti, jer za to nemaju ni vremena, ni mogućnosti da provere, prosjače li oni opravdano, ili ne, već pod dojmom unakaženih delova njihova tela, koje oni bestidno pokazuju na uvid, ili pak pod presijom moralne obveze i ljubavi prema bližnjemu, laćaju se džepa i pružaju im po dinar samo da ne gledaju unakažene i osakaćene delove tela i prolaze, grozeći se pred viđenom slikom bogaljstva, odnosno sažaljevajući bednika. Nu s tim nisu toga dana gotovi, jer maknuvši se iz jedne ulice u drugu, tamo opet nalaze istu sliku i prizore. S istih razloga kao i prvima, prolaznici pružaju milostinju i ovima. Ukratko, baveći se poslom u gradu, prolaznici dolaze u priliku da u jednom danu izdadu po nekoilko, pa i po desetak dinara, a da ni ne pomišljaju, dadoše li ih doista potrebnima, kojima je to zbilja jedini, ali i najjadniji način izdržavanja.

Pa kad bi sve još ostalo pri tome.

Mi svi jako dobro znamo da se, po smirenoj uličnoj vrevi i jurnjavi, svi ti »prosjaci« razmile po mestu i da zalaze u domove, radnje, pa i u nadležstva, gde ponovno dosađuju i na isti način prosjače, tražeći milostinju, ponajviše u novcu, jer su retki koji se zadovoljavaju komadićem hleba, odnosno kojom stvari potrebnom mu možda za odeću. O grobljima, crkvama i vašarištima, da i ne govorimo. Ovde oni organizuju cele jadikovačke korove koji svojim tužaljka i vikom skreću na se pažnju prolaznika u želji da u njih pobude samilost i pružanje milostinje.

Ovu nam sliku pružaju ne samo naše obe prestonice, već i sva ostala mesta, naročito ona u koja se stiču stranci, kao što je slučaj s našim primorskim mestima, plažama i letovalištima. Svuda su dakle isti prizori koji se nikako ne mogu složiti s ljudskim dostojanstvom čoveka, čija svest i humanitet zahtevaju da celo ljudsko društvo podeli staranje oko zbrinjavanja socijalno slabih i nemoćnih i da nastoji da se iz društva odstrani parazitizam, upućivanjem i prisiljavanjem sposobnih na rad i brigu njih samih oko njihova izdržavanja.

Među »prosjacima« je naročito mnogo takovih koji se nikako ne bi mogli, a ni smeli, odavati prosjačenju, sve kad bi i bili bogalji, jer još uvek imaju nekoga svoga, ko je, po zakonu, dužan da o njima vodi brigu. Daleko pak veći broj onih koji mu se odaju, jesu lenčine, skitnice, pijanice, varalice, koje su možda vlastiti ukućani, radi tih po-

roka, oterali, odnosno koji su radi takova načina života sami od kuće odbegli. Pored ovakovih česti su i takovi slučajevi prosjaka, koje opet srodnici izgone i prisiljavaju na prosjačenje, jer sami to ne žele činiti, ali ni raditi, pa im je potreban neko, koga će iskorišćavati da svojim zlim navikama i »potrebama« mogu zadovoljavati.

U zagrebačkim novinama publikovan je takav slučaj gde su roditelji bili protivni da im se 9-godišnje dete smesti u sklonište, protestirajući pred vlastima, što im se oduzimalje onaj ko im dnevno privređuje i do 200 dinara, prodavanjem cveća po noćnim lokalima i donoseći njima svoju »zaradu« da je oni, kako je provereno, opet noću propiju. U Sušaku je tako rođeni brat, bez uposlenja, doveo k sebi sestricu od 8 do 10 godina i iskorišćavao njeno prodavanje raznih sitnica i drangulija po noćnim lokalima, trošeći tu njenu »zaradu« za svoje prohteve. Zar ovo nisu najodvratniji primeri parazitizma i eksploatacije najnevijinih i guranje u očitu moralnu propast i trulež? Zar se na ovaj način ne stvaraju najkriminalniji tipovi? A koliko je takovih, pa i gorih, slučajeva, od kojih se čoveku prosto koža ježi?

Lekarskim pregledima ovakove bedne, nedorasle, rođene dece, ili posvojjadi, ustanovljene su i najodvratnije zarazne bolesti.

To su užasne slike i primeri sa naših gradskih ulica i iz današnjeg društva, što izazivlju potrebu osnivanja organizacija i društava, koja bi pomogla bednicima i sklanjala ih sa ulica, dok bi parazitima onemogućila njihov laki način sticanja i zarade, prisilivši ih, pomoću vlasti, na poštenu posao i zaradu.

A te slike i primeri su potakle i potiču ljude, razvijene socijalne svesti i pravde, da osnivaju humana društva koja su uzela za zadaću uklanjanje te bede, pomaganjem sirotinje, čime bi se dokrajčilo i sprečilo prosjačenje i tako očistilo lice naših ulica od te socijalne bolesti i zaraze.

Nu humana društva, s obzirom na njihovu svrhu i način rada, u tome baš nikako ne uspevaju, pa je nastala potreba da se osnuju društva za pobijanje prosjačenja, ali nikako i protiv sirotinje, usled čega je i njihova svrha pomaganje sirotinje.

I ona su, kao i ostala humana društva, produkt privatne inicijative i jaka potpora državnim socijalnim ustanovama, koje i sa svoje strane, svim sretstvima, nastoje da pobiju ovo zlo, nu kojima to samima ipak ne polazi za rukom.

Planskim radom, te pravednijom i svrsishodnijom podelom pomoći siromasima, ako im već drukčije nije moguće pomoći ova će društva uspeti da uklone veliki deo prosjaka, stvarajući im uslove za bolji i korisniji način izdržavanja, koji ih neće unižavati do stanja prosjaka i društvenih parazita.

Ovo ona postizavaju registracijom bednika i tačnim proveravanjem podataka o njihovom siromaštvu, odmeravajući, prema stupnju siromaštva i bede, visinu i način pomoći. U koliko se pako njihovo pomaganje sirotinje donekle poklapa sa sličnom akcijom ostalih humanih društava, ipak je, u tome pogledu, prilična razlika.

Dok je pomoć ostalih humanih društava povremena i prigodična, pomoć je ovih društava posvednevna i prerasličita, prema ustanovljenim potrebama registriranih siromaha. Ona se ne sastoji samo u pri-

kupljanju milodara u novcu i predmetima, da se podele siromasima u raznim zgodama, već u stalnom promatranju prilika i okolnosti svojih šticećenika, u iznalaženju načina i puta, kako bi i bednike učinili korisnim jedinicama ljudskog društva. Ona stvaraju prilike i uslove, u kojima i najsiromašniji, pa čak i bogalji, mogu da koriste, ako ne drugima, a ono bar sebi, ma i minimalno, privređivanjem za opšte dobro, ne kaljajući svoga ljudskog dostojanstva parasitičkim načinom života, iskorišćavanjem samilosti i osećaja svojih bližnjih opravdano, ili neopravdano.

Ovde imam na umu podizanje skloništa, obdaništa, ubožnica i sirotinjskih domova, u kojima bi ovakovi siromasi, pa i bogalji, bili od koristi po opšte dobro, ako ne već nekim radom, a ono onim najobičnijim i najsitnijim zaposlenjem koje ne iziskuje naročitih fizičkih sila, već jedino upotrebu ma kojeg organa, a za kakav se posao danas nameštaju posve zdrave ljudske sile, daleko podesnije i korisnije na drugom mestu i za drugi posao. Tu podrazumevam poslove: pazitelja, čistača, polivača nasada, puteva i povrća; čišćenje ovoga u kuhinjama i plevljenje vrtova, nadzor nad živinom i drugim domaćim životinjama; najjednostavniji ručni rad, kao pletenje i vezenje, za što se redovno moraju upotrebljavati posve zdravi ljudi, koji bi se mogli i trebali uposliti na drugom mestu. A ovi poslovi apsorbuju četvrtinu, pa i dobru polovinu raspoloživog vremena. U koliko bi pak šticećenici bili toliki bogalji da se baš ni za što ne bi mogli upotrebiti, dao bi im se, po zakonu božanske ljubavi prema bližnjemu, uslov za snošljiviji i čovečanskiji njihov bedni život, ne dopuštajući da gnjiju i trunu u truležu i smradu. Tako se je stvorilo ubeđenje kod bedne i siromašne okoline da ima pravde i ljubavi. Pružajući ovakovima zdrav i čist ležaj, topao zalogaj i gutljaj hrane, zraka, svetla i čistoće, lekarski nadzor i pomoć, dokinuli bi se mnogi primeri i pojave kriminala i ostalih prestupaka.

Beograd, naša prestonica, pa za njim Zagreb, druga prestonica, pokazaše u tom pogledu prve sjajne primere, za kojim treba da se povedu sva naša mesta. Ugledajući se u njih i povodeći se za njima, uspećemo da uklonimo to socijalno zlo. Društva za pobijanje prosjačenja imaju zadaću da sve ovakove slučajeve pronađu, ispitaju i proveru i da u svakom pojedinom podese svoje delovanje, kako bi ih u samom korenu onemogućili. A postići će to delenjem hrane, odeće i obuće, uposlavljanjem sposobnih i zdravih, dodeljivanjem pomoći za higijenske stanove, pomažući im, povremeno, s novcem za lečenje i lekove, zbrinjavanjem besprizorne dece u skloništa, gde ostaju do navršene 14 godine, kad im se odabire najpodesniji zanat, otpremanjem neuposlenih i vrednih u njihova mesta, otstranjivanjem, pomoću vlasti, svih parazita i konačno smeštavanjem bogalja u ubožnice, a ostalih siromaha u sirotinjske domove. Sve je ovo moguće postići samo tačnim evidentiranjem svih bednika u mestu društva, čime je omogućeno ustanovljivanje onih koji imaju pravo na pomoć, u kom bilo vidu, kao i onih koji na to nemaju prava, bilo da su sposobni za rad, bilo da nisu iz mesta u kom se zateku, ili konačno da su i bogalji, ali imaju nekoga ko se dužan za njih brinuti i pomagati im, da se ne odaju parasitičkom načinu života.

Nu za postignuće toga cilja potrebna su i velika sretstva. Beograd i Zagreb su u tome pogledu sretnije ruke jer su na samom vrelu, ot-

kuda za te ciljeve dobijaju znatne i velike iznose, imaju veći broj članova, naročito utemeljitelja i dobrotvora, pa prema tome i veću mogućnost u pobijanju ove zaraze.

Drukčije je to i malo teže u manjim mestima, kao kod nas u Sušaku, gde je društvo upućeno jedino na redovnu članarinu. Pa i tad ne bi bilo teško, kad bi se samo začlanio što veći broj građana. Tu su eto pozvani naši Rotary klubovi da dadu inicijativu za osnivanje, da propagiraju rad društva i prikupljaju članove, čime će se odužiti svojoj dužnosti u »Služenju zajednici«. Ovo tim pre, što će se, osnivanjem ovih društava u jednom mestu, prosjaci seliti u drugo, gde takovo društvo još ne postoji. Iskustvo nam je pokazalo koji su i kakovi sve trikovi i smicalice kojima se prosjaci služe, da bi se o tome mogla napisati interesantna studija.

Razmotri li se rad prestoničkih društava, koja također tek od najnovijeg vremena postoje, prema njihovim izveštajima, razabiru se lepi i veliki rezultati i uspesi kojima se ni jedno od ostalih humanih društava ne može podičiti, a sve radi smišljenoga programa i načina rada, koji kod ostalih humanih društava ne postoji. Iz prikupljenih i rashodovanih suma, te raznog vida pomoći, ukazane u raznim slučajevima i potrebama, kao i iz njihove kartoteke i registra njihovih šticećenika, razabiru se kolosalni uspesi i rezultati njihova blagotvornoga i nesebičnoga rada.

Predaleko bi me odvelo ovo razlaganje i iznošenje pojedinih vrlo interesantnih slučajeva i rezultata borbe u prestoničkim društvima, pa ću se ograničiti samo na prošlogodišnji rad u našem društvu u Sušaku.

Velim našem, jer je on plod inicijative našega kluba, koji se danas može pohvaliti zamernim uspesima, iako je naše društvo upućeno na jedino vrelo prihoda, t. j. na redovnu članarinu. Pa da je i tu, kako napred rekoh, veći odaziv i veća svest o socijalnoj pravdi, ti bi rezultati bili daleko povoljniji i efikasniji. A ipak, isporedimo li ih s rezultatima prestoničkih društava možemo biti posve zadovoljni, jer smo i pored skromnog broja članova, postigli za ovo vreme neočekivane rezultate i uspeh.

U Sušaku je ono osnovano, na poziv brata gradonačelnika, posle jedne ankete najviđenijih privrednika i kulturnoprosvetnih radnika, krajem decembra 1932 godine, a proradilo je meseca jula 1933 godine, posle potvrđenih pravila i svih priprema za početak rada.

Jedina pomoć koju ono ima jest besplatno iskorišćavanje jedne prostorije u Gradskom socijalnom otseku, te dodatak grada od Din 500 za platu jednog nameštenika koji ujedno radi i u gradskom fizikatu.

Redovna članarina se deli u 4 razreda: Din 60, 30, 20 i 10, uz dobrovoljne iznimke na više, kao na 40, 50, 80 i 100 dinara. Da je odaziv veći, onda bi društvena uprava klasificirala pojedine članove i određivala im članarinski razred, a ovako je dosad prepušteno samim članovima da se dobrovoljno prijave za odnosni razred. Kod učlanjenja društveni član dobiva društveni znak, okruglu metalnu pločicu, obrubljenu nacionalnim bojama s imenom društva i oznakom »Član i prosjačenje redarstveno zabranjeno«, za koju plaća po Din 10.

Ovaj se iznos ne vraća, ako član istupa, ali mu se znak oduzima.

Ako su u jednoj kući svi stanari članovi društva tad ta kuća dobiva veći društveni znak, izvana, četverouglast kao $\frac{1}{2}$ tabaka papira, opet obrubljen s državnim bojama i oznakom »U ovoj je kući prosjačenje redarstveno zabranjeno«. U tu smo svrhu zamolili Udruženje kućevlasnika da kod svojih članova poradi, da uznastoje, da im svi stanari budu članovi društva makar i s najmanjom članarinom. Ovaj veći društveni znak upada u oči već izdaleka i policijski organi imaju mogućnosti da vide, ulaze li prosjaci u dotičnu kuću. Okrugli društveni znak je iznutra, na ulaznim vratima stana, ili poslovnice. Interesantno je da oni profesionalni prosjaci, kojima društvo mrsi račune, a koji se ne dolaze registrovati, pokušavaju ovaj znak i otkinuti.

Društveni štíćenici dobivaju od društva, nakon tačne registracije i provere njihovih okolnosti po organima vlasti i društvenom inkasatoru sledeće vrsti pomoći:

1 Zdravu i toplu hranu u Gradskoj pučkoj kuhinji, obrok po Din 3.50, koji nepopravljivi pokušavaju i jeftinije prodavati, htijući se i nadalje baviti prosjačenjem, odnosno dobivajući besplatnu prehranu u kojoj menzi. Naravno, da im to ne uspeva, jer se provodi kontrola. Obroci se naime dele blokovima koje društvo otkupi u pučkoj kuhinji i, da sirotinju ne kinji dolaženjem po njih svaki dan, deli ih nedeljno 2 put, sredom i subotom, za tri, odnosno za 4 dana.

Hranu dobivaju svi bedni i nevoljni bogalji za koje se nema ko brinuti, zatim čitave porodice, čiji su roditelji bedni i nemoćni odnosno neuposleni s mnogobrojnom nedoraslom decom. A dobivaju je, za dan-dva, i prolazni siromasi, odnosno neuposleni.

2 Zdrav i svetao stan, odnosno prenoćište u konačištu Narodnog prosvetavanja ili u Radničkom domu, za koje društvo plaća po Din 3, za 1 noć. Za familijarne društvo plaća stan koji im sâmo nađe i pogodi, a stanarinu daje na ruke stanodavcu.

3 Mleko, koje dobivaju sva nedorasla i slabunjava deca, čiji ga roditelji ne mogu sami nabaviti, po preporuci gradskog fizika, ili šefa Doma nar. zdravlja i to nekoji samo preko zime, a nekoji i stalno, dok se deca ne oporave, ili ne pređu godine do kojih se mleko daje.

Za vreme zimskih meseci, od novembra do kraja marta, ova se pomoć deci daje na račun našega kluba.

Registrovani štíćenici dobivaju i pomoć u ogrevu, u koju je svrhu društvo u vezi s Glavnom carinarnicom, koja mu besplatno otstupa razbijene i neupotrebive otpatke sanduka od naranči, kojih je prošle godine podelilo 178.771 kg.

5 Privremenu novčanu pomoć dobivaju od društva prolazni siromasi, za putnu kartu u svoj zavičaj, u kom slučaju društvo stoji u vezi s berzom rada koja im daje polovičnu kartu, koju društveni nameštenik kupuje i predaje u ruke dotičnome pri ulazu u voz. Ako je potrebno i ovi dobivaju, za vreme bavljenja u Sušaku, hranu i prenoćište. Ako im je odredište podalje, dobivaju na put i hranu dok ne stignu kući.

6 Isto tako dobivaju privremenu novčanu pripomoć za lečenje i lekove koje im prepisu gradski fizik, ili šef Doma nar. zdravlja.

7 Po potrebi bi društvo delilo i odevne predmete, nu u taj slučaj još nije dosad dospelo, jer humanitarna ženska društva daju ovaj vid pomoći o Božiću, ili drugim zgodama.

8 Konačno je društvo smestilo u razna skloništa 16-ero besprizorne dece, za koju plaća mesečnu opskrbninu do navršene 14 godine, spasavši ih od posvemašnje moralne propasti.

Izdaci za te pomoći iznosili su: za prehranu, za 3.950 obroka, Din 13.700; za stan i konačenje, Din 10.235; za mleko, Din 1.553.50 a na račun Rotary kluba, litara 2.425, po Din 2.20, Din 5.335; za stalno lečenje Din 1.200, za željezničke i parobrodarske karte, za povratak kućama, Din 640; za opskrbu dece u skloništima Din 20.100.

Da pomogne sirotinji, naše se društvo nije služilo privođenjem u kancelariju silom, već je putem novina pozivalo sirotinju da se dođe registrirati, čemu su se oni poštenu i pravi bednici rado odazvali, dok su prosjaci po zanatu izbegavali ovu registraciju. Radi tih je društvo po uzoru na Zagreb, ishodilo kod redarstva dozvolu da sve koje zateku u prosjačenju, na licu mesta sami popišu i da ih potom prijave redarstvu, koje će ih prisiliti da se registriraju i da se zavičajnicima, prema proverenim podacima, izdaje pomoć, a nezavičajnici da se policijski otpreme u svoj zavičaj. Radi lakšeg nalaženja skrovišta i mesta na kojima se takovi zadržavaju, društveni će nameštenik imati bicikl, kojim će svakog dana obići ceo teritorij grada.

Za odbijanje onih koji još uvek dosađuju, krijući se od organa vlasti, zgodno je zavesti male blokove, od 100 listova, po 0.25 i 0,50 dinara koje će im davati građani mesto novaca, a oni će ih moći unovčiti jedino kod društva, gde će se na taj način registrirati. Darovatelji će imati na taj način mirnu savest da su svojoj moralnoj i socijalnoj svesti udovoljili, davši im mesto para takav list iz bloka, ovi će ga predati društvenom blagajniku i u zamenu dobiti ma koju vrst pomoći.

Zgodno je i to, kako radi društvo u Zagrebu, da poštenim svojim štićenicima poverava zatvorene društvene kasice s oznakom društva i postavlja ih na određena mesta, gde oni preko dana sede, ne izvikujući ništa, već samo drže te kasice pred sobom, a uveče ih donose da društveni blagajnik s još 1 članom društva i s njim, prebroje tako sabranu milostinju, od koje oni dobivaju izvestan procenat, pored toga što imaju hranu, odeću i prenoćište besplatno.

Iznevši Vam, braćo, ovako svoje poglede na ovo pitanje, kao i iskustvo do koga se došlo, te osvrnuvši se na rad i njegove rezultate takovih društava uopšte, a našega napose, držim da će se socijalna bolest prosjačenja moći s uspehom i radikalno izlečiti, ako se svi zajedno postaramo da se takova društva osnuju svuda, a prvenstveno u većim mestima, koja posećuju stranci, pa ćemo se time najbolje odužiti svojoj rotarskoj dužnosti u »Služenju zajednici« i oko zbrinjavanja besprizorne omladine.

D) ODBOR ZA ZBRINJAVANJE MLADEŽI

Pošto predviđeni pretsjednik prof. Ing. Đuro Stipetić (R. C. Zagreb) nije mogao prisustvovati sastanku distriktne konferencije, to je tom odboru **predsjedavao brat Dr. Mirko Božič** (R. C. Ljubljana), a dužnost tajnika vršio je Zdenko Knez (R. C. Ljubljana).

Kako i sam predviđeni izvjestitelj brat Velimir Popović (R. C. Skoplje) nije mogao doći na sastanak, to je njegov referat pročitao Vladan Bogdanović (R. C. Skoplje).

ZAPOSLLENJE MLADEŽI ZA VREME FERIJIA

Pozivajući se na cilj našega naprednog Rotarstva: »da svaki rotar primenjuje ideal služenja u svome ličnom, poslovnom i javnom životu«, izlazim i ja sa ovim svojim referatom, da bacim nekoliko sugestija, nekoliko misli i predloga po pitanju rada sa našom Omladinom, sa našom budućnošću, od koje očekujemo mnogo veći zamah, no što mi danas dajemo.

Čuje se sa više strana da je naša Omladina danas u teškom položaju, da je ostavljena samoj sebi, i da se teško i mučno snalazi. Današnje škole nezainteresovane su radom Omladine za vreme ferija, one su je potpuno zanemarile u najlepše doba godine, a tako isto napustile su je gotovo sasvim i pedagozi i vaspitači pa i mnogi roditelji. Za celo vreme ferija Omladina ostaje neuka i neupućena, izložena instiktima, koji se vrlo često mogu opako da svete. Omladina je, veli se dalje, dinamična, ona hoće da radi i da stvara i to s puno poleta i volje, ali, mali je broj ljudi, koji hoće da je prihvate, prigrle i upute na zdrav, dobar utrven put, sa koga bi postala naprednija, vedrija i idealnija. Mali je broj ljudi, koji hoće s Omladinom da se pozabavi za vreme leta, onda kada je priroda najlepša, kada se sva nudi, kada pruža najjače vaspitanje, estetske i higijenske uslove.

Ako je zaista ovakvo stanje Omladine, onda, posle svega ovoga, mi rotari, ljudi sa visokim etičkim shvatanjem, sa velikom ljubavi prema Omladini, ne bismo smeli olako da pređemo preko navedenih primedaba, već naprotiv, naša bi dužnost bila da još više pružimo ruku toj Omladini, da joj još iskrenije poželimo bolje dane, i da je odanije ponesemo u srećniji i zadovoljniji život, vodeći uvek računa da problemi Omladine ne leže samo u ekonomskim odnosima današnjice, već više u moralnim, koji su od uvek bili i biće baza i osnova svega uzvišenog i idealnog.

Naši Odbori pri Klubovima dužni bi bili pozvati što pre na okup sve ljude koji imaju ljubavi prema Omladini, svu braću rotare, koji bi sa puno smisla i požrtvovanja rešavali sve probleme mladeži, ispunjavali njihove mnogostrane želje, pa i one koje su najsloženije i najteže.

Mi smo dakle ti, koji bismo sa Omladinom razvili jedan nov, zdrav i dobar rad, jer smo stavili sebi u zadatak najlepša etička gesla i merila: služiti iskreno, odano i savesno.

Kada je to tako, draga braćo, onda mi dozvolite da vas sa pitanjem, koje nosi naslov ovog referata malo više pozabavim, ne bi li posle svega toga došli do korisnijih i srećnijih zaključaka i ne bi li našim rotarskim točkom sažnjeli što više dobrog i korisnoga.

Tema: Što bismo sa našom Omladinom radili za vreme ferija, nije tako nova, niti nepoznata. Gotovo sve napredne zemlje rešavale su je i neke više, neke manje uspele su u rešavanju, ali ipak sav taj posao nije bio zadovoljavajući, nije bio toliko opsežan da bi mogao obuhvatiti svu Omladinu jedne zemlje ili pak njen veći deo. Radilo se u većini slučajeva parcijalno, bez većega zamaha, i bez većih rezultata.

Sistem, koji bih ja predložio i za koji mislim da bi ga naši klubovi trebali da prihvate sastojao bi se u ovim osnovnim načelima:

1) Za vreme ferija trebalo bi bezuslovno odvesti Omladinu u prirodu. Tamo joj dati novu školu rada, nov život. Tamo je pustiti da se do mile volje naigra, naraduje i proveseli, ali uvek u jednom sistematskom smišljenom radu i stvaranju.

2) U toj bogatoj, raskošnoj i veseloj prirodi jačati omladinu: zdravstveno, duhovno moralno, nacionalno i socijalno.

3) U toj novoj školi u tim letovalištima, taborima, kolonijama, nazovimo ih kako hoćemo, potruditi se da Omladina što bolje upozna prirodu, da je što više zavoli, i da je uvek veliča. Takvim našim radom, ona bi brzo osetila neocenjive koristi koje nam je stvaralac sveta pružio, osetila bi lepotu svežega zraka, blagoslov šumskoga povetarca, čistoću planinske rečice, bistroga jezera, kolorit i veličinu mora, toga kolosa, bogatog i mističnog.

Takvim radom u toj novoj školi, u prirodi, mi bismo za kratko vreme videli, da je omladinac postao veseliji i vedriji, da je postao otporniji za posao, da je društveniji, da voli rad, da voli svoje bližnje, da se za njihovo dobro hoće da žrtvuje, jednom reči, videli bismo Omladinca sa kojim bi se ponosio i roditelj i vaspitač i celo društvo.

A kako bismo sve to postigli?

Postigli bismo ako bi cela ta grupa Omladinaca u toj novoj školi zamenila svoj dotadanji način života, provadan za vreme leta u gradu, u zatvorenim i nehigijenskim prostorima, često puta provadan u velikoj prašini, u zadahu i u mnogim drugim nehigijenskim uslovima — sa životom pod šatorima, kraj kakve reke i jezera, u zelenilu, na lepoj i čistoj livadi blizu kakve šumice, planine i tome slično.

Ako bi cela ta grupa zbacila sa sebe teško i nepraktično odelo i obuću, pa ostala naga do pojasa i bosa za celo vreme svoga letovanja, a ići go i bos po mekanoj i svežoj travi, po suncu i svežem zraku zaista je to vrlo prijatno i korisno po zdravlje.

Postigli bismo veliki uspeh ako bismo, tako izvučenu iz grada Omladinu, tako oslobođenu mnogih stega, predali u ruke dobrim vaspitačima, dobrim ljudima i spremnim roditeljima, da je jačaju, izrađuju i vaspitavaju u velikoj i veličanstvenoj prirodi za vreme njenoga odmora — za vreme đačkih ferija.

Lepu sliku ovog načina života rada i vaspitanja, dao nam je D-r Rolije u svojim sunčanim školama, a D-r Kramer u svojoj vazdušnoj školi, a još lepšu sliku dali su nam naši Sokoli u svojim poznatim **taborima**. Oni su došli do neverovatno korisnih zaključaka, o kojima moramo povesti računa i iskoristiti ih kadgod se može.

Oni su utvrdili da su vazduh i sunce najmoćnije tonično i rekonstruktivno sredstvo za jačanje i uvećavanje životne snage organizma; da je cirkulacija krvi brža i korisnija, da nastaje mnogo aktivniji razvoj muskularnog sistema i procvat celog organizma. Opaljena koža opire se raznim lišajevima, čirevima ekcemima i drugim bolestima kože. Na koži koje sunce pozlati, rane, ma kakve bile, zaceljuju vanrednom brzinom, i nikada se ne gnoje. Deca, u početku anemično bleđa, znatno se popravljaju; aktivnost njihovog tela i duha znatno oživljava, a opšte sta-

nje poboljšava se u tolikoj meri da brzo nestaju slabi apetiti, nesanica i svaki umor. Oseća se naglo povećanje težine, širine grudnog koša i intenzivnija plućna ventilacija.

»Svakodnevno kretanje na suncu i vazduhu razvija ceo organizam, a jača i mozak, koji, slobodan od jakog napora, postizava sa minimum naprezanja maksimalne rezultate, dok mozgovi školske dece u gradu, anemične i premorene, teže shvataju i pamte. Osim toga život u punoj prirodi vrši na dečji moral jedan od najlepših uticaja, jer stvara otvorene i čvrste karaktere — neprijatelje svega niskoga i podloga, razvijaju muške vrline kao što su: volja, energija, hrabrost, odvažnost, hladnokrvnost i istrajnost, koje se ne mogu odvojiti od fizičke snage«.

Uporedo s ovakvim životom, sa ovakom fizičkom kulturom na svežem vazduhu, odriče se Omladinac upotrebe alkohola, kave i duvana i svih veštačkih nadražaja, koji podgrizaju nervni sistem.

»Kud sunce ulazi, lekar ne dolazi, veli jedna stara poslovice, a Mišele je rekao: »od svega cveća, ljudski cvet treba najviše sunca«, stoga lekari i ljudi koji se bave ovakvim korisnim poslovima donose zaključke, da je svakom živom biću potrebno sunčano svetlo, bolesnom još više nego zdravom. Sunce krepiti telo i bodri duh; pod njegovim svetlom gubi se slabost i malaksalost duha i tela. Od sunca mišići se razvijaju, postaju čvršći, krv se umnoži, um razbistri. Ljudi slabunjavi i bleđi za kratko vreme porumene, zdrava su izgleda, ljubazni su. Malo je onih, kojima sunce može da naškodi.

Ovoliko rekoh o suncu i vazduhu a ništa manje ne bih rekao i o koristi kupanja, plivanja, veslanja i drugog provoda na vodi, koji se raskošno i bogato pružaju u toj novoj školi, u prirodi. Spojeno sunčanje sa kupanjem jesu dva činioca od prvoklasne vrednosti po život i zdravlje ovih naših šticećenika.

Ali sem ove zdravstvene strane u tim školama, koje bismo želeli da naši klubovi prihvate, pomognu i razviju, pruža se omladini sa istom merom i brigom i duhovna hrana, jer samo harmonično razvijanje duha i tela daje celoga i dobrog Omladinca. Stoga evo u toj školi i svakodnevnih predavanja. Ta predavanja treba dobro obraditi, smišljeno ih spremiti i rasporediti tako, da se njima obuhvati svestrano vaspitanje jednoga omladinca. Obično se ona slušaju onda kada su deca odmorena, sveža i puna pažnje. Predavanja treba podeliti u nekoliko grupa. Prva bi obuhvatila naše rotarstvo. Iznela bi detaljno, njegovu istoriju, izložila bi naširoko njegov cilj, raščlanila bi njegovu organizaciju u svetu, iznela bi metode rada po klubovima i uopšte, pružila bi Omladini u jasnim slikama koristi rotarskog pokreta po svetski mir, po ljubav prema radu i bližnom, po moral pojedinca, društva i t. d., i t. d. Druga bi grupa predavanja obuhvatila organizaciju, cilj i praktično izvođenje poslova u ovako velikim socijalnim zajednicama, kao što su ove letnje škole. Treća bi predavanja govorila o zdravlju naroda s gledišta nacionalnog i socijalnog; o higijeni, koja danas igra veliku ulogu kod naprednog čoveka, o njenoj potrebi i koristi za sve živo. Četvrta bi grupa predavanja bila o jačanju nacionalnog kulta o socijalnom životu i t. d. Dalja bi predavanja obuhvatila vaspitanje omladine u kući, u školi na ulici. Širenje svesti o štednji, o čuvanju svojih i opštih stvari i dobara, o ra-

zvijanju ljubavi i poštovanja prema starijim, o borbi protivu alkoholi-
zma, koji tako moćno ruši sve što je zdravo, čestito i uzvišeno i t. d.,
i t. d.

Predavanja ne bi trebala da traju dugo; četvrt sata, najviše pola
sata. Ona treba da su spremljena od dobrih i poznatih vaspitača od do-
brih roditelja, od ljudi, koji vole Omladinu i koji rade za njeno dobro.
Stoga bi trebalo najpre angažovati profesore, učitelje i druge viđene
radnike.

Da bi život ovoga mladoga sveta, daleko od grada, bio još lepši i
zanimljiviji, priređuju se svake nedelje: posela, razne zabave, utakmice
igranke i tome slično. Ove priredbe od neobične su koristi kako za samu
Omladinu, koja je tamo, tako i za sve goste, koji budu posetili ovaj
lepi i interesantan život u šumi i na zraku. Na tim priredbama omla-
dina se najlepše provede, jer je program obično protkan šalom, sme-
hom, igrom, glumom, recitacijom. A provedu se i gosti — narod. U isto
vreme oni vide red i rad u Taboru, vide disciplinu, poštovanje starijih,
očinsko ponašanje voćstva, obuku u gazdovanju, školu u kuhinji i t. d.

Kada je poselo, tada je svečan dan u letovalištu. Kite se svi šatori
zelenilom i cvećem, obraća se velika pažnja na pozornicu da je i ona u
cveću, priređuje se obično kakva mala izložba; i t. d.

Za ovaj dan oblače se nova, čista i ispeglana odela koja su propi-
sana. Voćstvo pregleda ceo Tabor, vrši smotru kuhinje, magacina i ša-
tora i svakog pojedinca. A uveče, posle uspehlikih tačaka, kada su svi za-
dovoljni i nasmejani, i kada je zadovoljstvo došlo do velikog izražaja i
vrhunca otpočinje kolo, igra se živo, neumorno do duboko u noć, a oko
velike vatre tako isto priča se i šali do mile volje. Truba za spavanje
prekine sve ovo, da bi se sutra nastavio koristan i veseo život.

Jedna od velikih tačaka u ovoj velikoj omladinskoj zajednici jesu i
izleti. Njihova korist je svakome jasna, jer na izletima se više krećemo
i više, zadovoljnije umaramo, no što je to u letovalištu. Na izletima pro-
lazimo kroz velike šume, preko velikih brda, pokraj velikih i malih reka,
jezera, slapova, te posmatrajući sve to uživamo u bogatstvu, lepoti i
raskoši prirode. Na izletima se upoznajemo sa raznom florom i faunom;
na izletima upoznajemo znamenita mesta naših velikana, na izletima
vidimo i upoznajemo naš narod, njegove običaje, njegov život u kući i na
polju, čujemo njegove želje brige i nevolje, vidimo njegovo veselje a i
žalost.

Na izletima oprobamo svoju izdržljivost u pešačenju, svoju istraj-
nost u naporima i teškim momentima; na izletima najbolje vidimo i
osetimo disciplinu članova, na njima ocenjujemo pronicljivost pojedi-
naca, njihovu okretnost, samopouzdanje, hrabrost, vernost, odanost, po-
žrtvovanje i mnoge druge vrline.

Sa izleta ponesemo najlepše utiske i uspomene, koje traju godinama,
jer obično tada pribeležimo po kakvu narodnu priču, pesmu, izreku, po-
slovcu i t. d.

Na izletima obično je čovek najveseliji i najraspoloženiji. U šumi i
planini treba pevati, larmati i vikati do mile volje. Ali za sve ovo po-
trebni su dobri vođi. Potrebni su ljudi koji će razumeti i voleti Omladinu.
Potrebni su ljudi, koji se međusobno dobro poznaju, koji su davnjašnji

prijatelji, koji su često puta zajedno radili sa Omladinom, koji su čvrste ruke, dobre discipline, a u isto vreme koji su oprobani vaspitači i dobri roditelji.

Ako naše Rotarstvo prihvati ovakav rad Omladine za vreme ferija onda bismo toj Omladini ojačali i sve druge vrline, sa kojima treba da je okićena.

Životom u takvim velikim zajednicama, u kojoj rade svi za jednoga, jedan za sve, razvijali bismo svest o socijalnim zajedničkim dobrima, oplemenjavali bismo se, jer svakodnevno druženje, dogovaranje, savetovanje, veselo svršavanje raznovrsnih sitnih i krupnih poslova, zajednička briga i radost, jačalo bi druželjublje, jačalo bi svest o potrebi zajednice, bili bismo i snošljivi, jedni prema drugome, ukratko rečeno postajali bismo kulturniji, socijalniji, prema tome i moralniji. U ovakvim zajednicama učili bismo omladinu boljoj disciplini boljem redu i većem požrtvovanju. U ovakvim zajednicama stvarali bismo od neodlučnih, nevičnih, često neproduktivnih omladinaca hrabre, okretne, ponosne, radne i trudoljubive mlade ljude, jer u tim zajednicama često se puta treba i pomučiti, zapeti i preznojiti da bi se došlo do cilja, a sve to dobro deluje na decu i mladiće, jer ih ovakav rad mami; oni su željni samostalnih poslova, oni su ponosni kada nešto sami postignu i završe. Taj momenat igra veliku ulogu kod dobroga vaspitača, i on će ga iskoristiti na opšte dobro i pojedinca i cele grupe.

Život omladine, koju bismo želeli da vidimo na ovakvom jednom poslu, pretstavlja veliku školu života, pretstavlja uporedno jačanje duha i tela, i to u radu i stvaranju, koje omladina obručke prima, s oduševljenjem svršava, i raduje se svome delu.

Život pod šatorima jako se dopada deci, on im imponuje, osećaju da su mali vojnici, vole da slušaju po vojnički, vole da ih truba budi i uspavljuje, vole da sa tobošom koračaju. Tu platnenu kućicu oni svesrdno čuvaju čiste njene prostorije, i sa zadovoljstvom vešaju u njoj svoje sitne stvari. Postelja u šatoru, milija je od svake perjane i svilene postelje.

Kada je ružno vreme, kada je kiša, oni su kao vrapci u svojim platenim kućicama: larmaju, cvrkuću, pevaju, i munja se ne plaše.

U ovakvim letovalištima, gde zdravlje caruje, gde preko celog dana provejava smeh, šala i vedar duh, nema svađa, zađevica, uvreda i neraspoloženja. Za ovo nema se kad, jer ozbiljni vođi, rutinirni vaspitači, nedozvoljavaju da se do ovoga dođe, u radu i poslu prašta se više, i blažije se postupa.

Ove škole rada u prirodi, ne zanemare nimalo ni slab uspeh đaka, ako su ga imali za vreme školske godine. Još prvih dana ponikne tečaj, koji pokupi sve ovakve slabe đake, pa ih sa starijima svakodnevno poučava, upućuje na rad, ispituje, i najzad sva ova deca postignu, što su ranije propustila, a time je roditeljima skinut veliki teret. Njihova deca ojačala su i telesno i umno.

Rad u kuhinji takođe se vrlo lepo iskoristi. Kuvarica je tada velika ličnost, ona je obično šef »tečaja za kuvanje«. Kroz njenu školu prođu svi đaci u Letovalištu, a najviše devojčice, kojima i ostane u glavi kako se koje jelo kuva, dok muškarci cepaju drva i lože vatru.

Vreme mi ne dozvoljava da obuhvatim i druge poslove za život u Taboru, kao što su pripremne radnje u kojima treba izneti ceo postu-

pak kako se dolazi do dana, kada će se podići šatori. Zatim, kakav treba da je teren za letovalište. Koji su bitni uslovi bez kojih teren ne bih mogao biti. Vredno bi bilo progovoriti i o odelu učesnika sviju kategorija, a sem odela neophodno bi bilo potrebno izneti i koje i kakve stvari treba poneti za ličnu i za zajedničku upotrebu. Tako isto vrlo je važno istaći, koga sve treba povesti na ovaj posao i koliki broj lica; da li samo zdravu decu ili i bolešljivu, šta bi se specijaliziralo sa kojom grupom i t. d., i t. d.

Naročitu pažnju trebalo bi pokloniti uređenju Letovališta; o tome bi se imalo mnogo što šta reći, a naročito bi trebalo raščlaniti raspored rada u Letovalištu preko dana i preko celoga boravka: kada treba ustati i leći, šta treba raditi pre podne, šta posle podne, kako treba da teče taj rad, ko treba da ga izvodi, i šta da radi i t. d., i t. d. Posao je zaista složen ali i blagodaran, jer svaki čas, i svaki dan donose po kakav dobar rezultat, po kakav uspeh, kome se svi raduju i koga svesrdno pozdravljaju. Ali, ostavljam da sve ovo detaljno, iznesem drugom prilikom, kada se bude ovoj temi poklonila još veća pažnja.

Završujući ovaj svoj referat, ja sam neobično zahvalan bratu Guverneru što mi je pružio ovu priliku te sam mogao da progovorim o temi koju inače volim i koju sam u svome životu više puta iznosio, napominjući da će mi biti veoma drago, ako naše Rotarstvo što pre otpočne rad sa Omladinom, koji je od neocenjive koristi ne samo po nju već i po celo naše društvo, državu i narod. Verujem da bismo od toga dana uzdigli i unapredili mnogo više naše Rotarstvo.

Najzad: »na mlađima svet ostaje«, na mlađima i Rotarstvo ostaje.

E) ODBOR ZA MEĐUNARODNO SLUŽENJE

Kako pretsjednik, Dr. Jozo Poduje (R. C. Zagreb) nije mogao doći na sastanak konferencije, to je **pretsjedavao** tom odboru **Dr. Ulikse Stanger** (R. C. Split), a dužnost tajnika vršio je brat Pavle Fischer (R. C. Banja Luka). **Referat** održao je **brat Edo Marković** (R. C. Beograd) i to:

ROTARSTVO KAO INSTRUMENT SARADNJE SLAVENSKIH NARODA

Uporedo sa stvaranjem nacionalne svijesti rađa se kod pojedinih slavenskih naroda i svijest o njihovoj međusobnoj povezanosti: misao slavenske zajednice. Veličina Slavenskoga roda, naročito kod manjih slavenskih naroda, šta više, jedan je od najjačih podstreka samosvijesti, tako potrebne u prvim počecima narodnoga buđenja. U tim vremenima slavenskoga romanticizma slavenski narodi smatraju Slavenstvo kao zajednicu naroda koje treba da veže izvjesna solidarnost diktovana, ne toliko zajedničkim interesima koliko, prvenstveno, istim porijeklom t. j. nacionalnim srodstvom koje ih odlikuje zajedničkim karakternim crtama i intelektualnim i osjećajnim, između ostaloga svijeta — i nameće im

u čovječanstvu izvjesnu višu misiju. Iz ovoga romantičkog perioda slavenski su narodi postepeno došli do **realnoga saznanja** biti Slavenske misli. Taj slavenski realizam upućuje slavenske narode na održanje slavenske zajednice **na praktičnoj osnovci**. Sentimentalne motive sve to više supstituišu i nadopunjuju motivi zajedničkih interesa: političkih, kulturnih i ekonomskih.

Oslobođenje slavenskih naroda koje je, i ako ne integralno a ono ipak, u najvećoj mjeri donio svjetski rat — stvorilo je preduslove za razvijanje međuslavenskih odnosa na realnoj osnovi u punom opsegu, bez starih političkih ograničenja. Pa ipak, poslijeratni razvitak, naročito zbog starih baštinjenih diferencija, nije opravdao nade slavenofilskih elemenata pojedinih slavenskih naroda. Stare međusobice u odnosima pojedinih slavenskih plemena i naroda ponegdje su, štoviše, i pojačane. Dovoljno je samo da pomenemo poljsko-ruske odnose koji su, poslije oslobođenja Poljske, doveli do otvorenog ratnog sukoba između dva slavenska naroda. Zatim da se sjetimo teškoga konflikta između Poljaka i Ukrajinaca pod poljskom vlasti koji je urodio otvorenim revoltom Ukrajinaca u poljskoj i njihovim istupom protiv poljskih vlastodržaca pred Društvom Naroda. Treba zagledati u zategnutost Poljsko-Čehoslovačku, pa u još nezaglađene unutrašnje diferencije između Čeha i Slovaka. Tu su još nezaliječene rane bugarsko-srpske kao posljedice dva uzastopna rata koje dozvoljavaju samo postupno konsolidovanje odnosa između Jugoslavena i Bugara. A i unutrašnje prilike u našoj zemlji, kako znamo, još nikako nijesu zatvorile aktuelno hrvatsko pitanje. Posmatrajući ovako stvarno teškoće u međusobnim odnosima slavenskih naroda, svjesni pobornici ideje slavenske uzajamnosti ipak nijesu ni na čas izgubili vjeru u ideale slavenske zajednice, kao dijela opće ljudske zajednice kojoj teže prosvećeni umovi današnjice. Oni jednakim žarom prijanjaju svojoj misli, gdje god je slavenskoga svijeta. Zato je i prirodno da se i u dane distriktne konferencije jugoslavenskoga distrikta Rotary International postavlja na dnevni red pitanje: »Rotarstvo kao instrument saradnje slavenskih naroda«. Vjerujući u ostvarivost slavenske zajednice, mi tražimo svagdje, gdje god nam se za to ukaže prilika, puteve uspostavljanju saradnje slavenskih naroda na svim poljima ljudske djelatnosti. Pa zašto da nam i zajednička rotarska organizacija (koja obuhvata sve slavenske zemlje osim Rusije*) ne posluži tome cilju. Rotarstvo kao zajednica ljudi dobre volje veže sve narode svijeta u jedan bratski vez. Ono obuhvata čitavo čovječanstvo, idejom međusobnoga služenja, živom vezom ljubavi. Pa ako se to blagotvorno djelo ljubavi i odnosi na sve dijelove zajednice, **ono ne isključuje prirodne sklonosti pojedinih dijelova**, kao što se ni u najskladnijoj porodici ne isključuje razlikost u kvalitetu i intenzitetu međusobne ljubavi pojedinih članova.

---

* Pitanje ekstenzije rotarstva u Rusiji potakao je minule rotarske godine guverner 66. distrikta rotar Jozef Zaba. Ona je, međutim, odložena, jer je Uprava R. I. smatrala da privredni i društveni sistem današnje Rusije ne daju u toj zemlji mogućnosti za osnivanje organizacije po principu Rotary Clubova. Interesantno je da u R. C. u Mugdenu u Mandžuriji ima toliko članova Rusa da se bilteni toga kluba djelimično izdaju i na ruskom jeziku.

Kad bismo se htjeli izraziti rotarskim jezikom ili po analogiji koja se postavlja za zvanja zastupljena u rotarstvu, mogli bismo reći da Rotari-Slaveni treba da budu jednovremeno ambasadori rotarske misli u svojim narodima i predstavnici duha svojih naroda, ili upravo slavenskoga duha, u rotarskoj zajednici. Želimo li da rotarstvo bude prava međunarodna zajednica, onda moramo tražiti da se u njemu pojedini narodi prezentiraju u svojoj pravoj boji, sa svojim istinskim narodnim karakteristikama. Samo tada će se u jednoj velikoj međunarodnoj organizaciji steći bogatstvo sa izvora iskonskih snaga pojedinih članova jedne moćne ljudske zajednice. Zadatak pak rotarstva treba da bude da raznorodne značajke svojih dijelova harmonizuje i stvori, saradnjom svojih dobrom voljom povezanih učesnika, sazvučan koncerat.

Odnosi slavenskih naroda van rotarstva, njihove težnje užoj zajednici i kooperaciji, same po sebi određuju i stav njihovih rotarskih organizacija u velikoj međunarodnoj rotarskoj porodici. Rotarskoj organizaciji slična nastojanja nijesu nipošto strana. Međusobni odnosi pojedinih dijelova rotarskoga svijeta nikako se ne smatraju herezom. Pri većim rotarskim sastancima, a naročito pri godišnjim konvencijama R. I. vrše se uvijek sastanci pojedinih grupa rotara bilo na imperijalnoj bazi — kao na bazi jezičnog i nacionalnog srodstva — kao što je to slučaj sa sastancima rotara španskog i portuguskog jezika. Isto tako rotari iz država Južne i Srednje Amerike i Iberskoga poluotoka alterniraju sa svojim kandidatima u Upravi R. I. tako da je svake godine po koji predstavnik odnosnih naroda, *via facti*, u centralnoj Upravi rotarske zajednice*) i t. d., i t. d.

To stanje stvari toliko više olakšava akciju slavenskih rotara za zajedničku stvar, koja samo može biti od koristi rotarstvu. Nameće se tek pitanje koje i kakove aktivnosti dolaze konkretno u obzir?!

Samo se po sebi nameće misao da bi rotari slavenskih naroda trebali u prvom redu da budu nosioci ideje izmirenja između pojedinih slavenskih naroda, da što bolje posluže izravnanju međuslavenskih nesuglasica i razdora. Najprije, dakako, u svojim vlastitim državama, gdje će im biti najlakše da provode tu misiju. Tako bi rotari u Poljskoj republici trebali da pridonesu svoj dio rješavanju poljsko-ukrajinskog konflikta. Rotari u ČSR. bili bi pozvani da budu protagoniste dobrog raspoloženja za konačno konsolidovanje česko-slovačkih odnosa. Jugoslavenski rotari pak trebali bi da posvete svoje snage rješavanju pitanja koja su na putu raščišćavanju atmosfere između jugoslavenskih ple-

---

* Odkad sam rotar pratim članstvo te grupe rotara u Upravi Rotary International. Ono je bilo ovakovo :

1928/29.	{	J. B. Sutton, Tampico, Mexico kao predsjednik R. I. i
	}	Eduardo Moore, Santiago, Chile
1929/30.		Vizconde de Casa Aguilar, Madrid, Espana
1930/31.		Luis Chaves Velando, Areiquipa, Peru
1931/32.	{	Miguel Arrojado Lisboa, Petropolis, Brazil
	}	Luis Machado, Havana, Cuba
1932/33.	{	Ernesto Aguilar, Mexico-City, Mexico
	}	Luis Machado, Havana, Cuba
1933/34.		Victor Echeveria, Baranquilla, Colombia
1934/35.		Donato Gaminara, Montevideo, Urugvay
1935/36.		José R. Carles, Barcelona, Espana .

mena što sačinjavaju našu mladu državu. Razumije se da su takovi poslovi u prvom redu poslovi pojedinih rotara, a ne rotarskih organizacija, jer su pojedinačne akcije, kao što je poznato, bliže rotarskom duhu od kolektivnih. Ali i pojedini Rotary Clubovi unutar svoga distrikta mogu da pridonose tome cilju, a naročito primanjem članstva iz drugih slavenskih grupa, međugradskim sastancima s klubovima drugog slavenskog etničkog sastava itd. Na tom bi radu slavensko rotarstvo trebalo da položi svoj prvi ispit za slavensku misao. Položi li ga sa uspjehom, onda možemo s pouzdanjem gledati i na međurotarski rad između slavenskih naroda preko distriktnih, odnosno državnih granica.

Za takav rad trebalo bi stvoriti, najprije, jednu stalnu rotarsku međuslavensku mašineriju, jedan slavenski rotarski organ kojem bi bio zadatak pobijanje predrasuda o pojedinim slavenskim narodima i koordiniranje rotarske akcije u Slavenstvu. To bi mogao da bude komitet za zajedničke odnose, kakvi i inače postoje u rotarstvu. On bi bio forum na kome bi se stvarao program rada i davale potrebne inicijative. Kao stalan put međusobnoga kontakta i suradnje mogli bi se etablirati:

1. Periodički referati o životu i razvitku slavenskih država kao i o rotarskom radu u distriktima pojedinih slavenskih država.

2. Novinarska saradnja u rotarskim časopisima slavenskih naroda o općim i rotarskim pitanjima tih naroda.

3. Međuklupski sastanci graničnih klubova.

4. Međudistriktni sastanci graničnih slavenskih distrikta i svih slavenskih distrikata, a kao prvi poslovi mogli bi se organizovati:

1. Izmjena mladeži u rotarskim porodicama.

2. Ferijalni kampovi (logori) rotarske omladine slavenskih naroda.

3. Izmjena mladeži u svrhu stručnoga unapređivanja u zvanju i

4. Izmjena govornika.

Zajednički rad slavenskih rotara mogao bi da se protegne i na jačanje slavenskoga utjecaja na našu centralnu Upravu. Nastupanjem jedinstvene slavenske zajednice mogao bi se n. pr. slavenskoj grupi, možda s vremenom, osigurati stalan predstavnik u Upravi R. I. Kao što je poznato, Upravni odbor Rotary International (koji je u julu 1935 brojao 161.953 rotara) sastoji se iz 14 članova. Trinaest (zajedno s predsjednikom) bira godišnja konvencija, dok je četrnaesti vazdašnji neposrednji past-president. Predsjednika bira konvencija zasebno, a od ostalih 12 članova kandidiraju i biraju na konvenciji petoricu (klubovi iz U. S. A.) koja je u julu 1935 imala 2495 klubova sa 108775 članova), a po jednoga klubovi iz Kanade i New Foundland-a (sa 122 kluba i 6383 člana) i klubovi iz Velike Britanije i Irske (sa 403 kluba i 18.607 članova). Ostalu petoricu pak nominira stari Upravni odbor, a biraju ga svi klubovi predstavljeni na odnosnoj konvenciji. — Nikakav propis ne veže Upravu R. I. kako da podijeli pomenutih pet mandata na rotarski svijet van citiranih regija: U. S. A., Kanade, New Foundland, Velike Britanije i Irske. Pa ipak, kao što je već rečeno, rotari špansko-portugiske jezične grupe svake su godine, barem otkada smo mi u rotarstvu (t. j. od god. 1929) predstavljeni u Upravnom odboru. Zacijelo, današnji raz-

mjer rotarstva u Slavenskim zemljama*), gdje je momentano samo 76 klubova sa 1962 rotara ne daje nam takovo pravo, jer u zemljama špansko-portugiske grupe, po poslednjim podacima postoje 293 kluba sa 8129 članova**). No uzme li se u obzir starost rotarstva u špansko-portugiskoj grupi i mogućnost njegova razvitka u slavenskim zemljama, slavensko će ga rotarstvo zacijelo steći, i kooperacijom lakše i brže ostvariti.

Za organizovanje saradnje slavenskih rotara, potrebna je, naravno, prije svega saglasnost postojećih rotarskih organizacija u slavenskim zemljama. Buduća rotarska godina mogla bi se korisno upotrebiti za sondiranje terena i za potrebne pripremne radnje u tom pravcu. Neka bude naša ambicija da poticaj za to potekne iz našega distrikta. Ako urodi dobrim plodom, mogla bi nam već londonska konvencija koja će se održati u mjesecu junu 1937 poslužiti da se na njoj organizuje prvi sastanak slavenskih rotara. (Slavic speaking Dinner). U tom bih cilju iznio konkretan prijedlog:

da ovogodišnji izabrani guvernerski kandidat, kao naročiti opunomoćnik guvernerov, odmah povede u pitanju saradnje slavenskih rotara anketu po klubovima 77. distrikta s time da klubovi to pitanje rasprave na svojim plenarnim sjednicama i da mu svoje mišljenje, zajedno s eventualnim sugestijama saopće najkasnije do kraja maja o. g.; zatim da na osnovu reakcija klubova 77. distrikta, odmah po nastupu svoje guvernerske dužnosti, započne eventualne pregovore s ostalim rotarskim organizacijama u slavenskim zemljama s konkretnim predlozima o načinu izvođenja kooperacije u slavenskom rotarstvu, tako da se ti pregovori okončaju najdalje do konca maja 1937, pa da se na taj način omogući prvo zajedničko slavensko rotarsko nastupanje na konvenciji u Londonu.

Pokrenuta na klasičnom tlu drevnoga **slovinskog** Dubrovnika, ova se inicijativa javlja iz najpozvanije sredine, u kojoj vlada genius loci koji opravdava vjeru u uspjeh zamisli. Ostvarimo li je, ona će biti nova krika u lancu opće ljudskih nastojanja rotarstva i početak realne slavenske saradnje, u okviru široko zasnovane međunarodne rotarske organizacije, duh i metod rada koje može samo da oplodi plemenita slavenska nastojanja.

*	Klubova:	Članova:	Donos	Klubova:	Članova:
Bugarska	2	65		176	4986
Českoslovačka	42	1075	Equador	5	95
Jugoslavija	24	597	Espana	30	819
Poljska	8	225	Guatemala	3	59
	76	1962	Honduras	1	29
			Mexico	34	854
**	Klubova:	Članova:	Nicaragua	1	42
Argentina	28	866	Panama	3	89
Bolivia	6	181	Paraguay	2	55
Brazil	33	1042	Peru	21	521
Chile	56	1486	Portugal	4	173
Colombia	20	492	Puerto Rico	4	167
Costa Rica	1	42	Salvador	3	62
Cuba	32	877	Uruguay	6	178
Prenos	176	4986		293	8129

Zaključci svih odbora predloženi su odboru za rezoluciju, pa će se u izvještaju o sastanku dne 3 V 1936 čitati tekst skupne rezolucije. U 21 h na večer održan je svečani banket sa plesom u Hotelu Imperial. U svim odajama prizemlja bili su spremljeni stolovi, bogato okićeni svježim cvijećem, rotarskim zastavama i nakitom.

Prisustvovali su svi učesnici konferencije, domaći i strani sa svojim porodicama, dame u prekrasnim večernjim toaletama, a gospoda u smokingu.

Od zvaničnih ličnosti učestvovali su kao gosti domaćinskog kluba načelnik grada Dubrovnik, g. dr. Rudjero Bracanović; komandant mjesta, brigadni đeneral g. Milan Vuković; sreski načelnik g. Mihovil Vuković.

Banket protekao je u najljepšem raspoloženju, a tom prilikom izrekao je pretsjednik domaćinskog kluba slijedeći govor:

»Dragi brate Neuwirtu, dragi brate Krejči, poštovane gospođe, mili gosti i draga braćo Rotary!

Pozdravljam gradonačelnika g. Ruđera Bracanovića, generala Milana Vukovića i sreskog načelnika Mihovila Vukovića.

Dubrovački Rotary-Klub, mnogo cijeni odluku Jugoslavenskih Rotara, da se ova četvrta konferenca 77 distrikta, održi kod nas u Dubrovniku.

To naše zadovoljstvo mislim da ste od prvog časa zapazili na svim nama i na našim bratskim nastojanjima oko toga, da Vam boravak u našoj sredini učinimo što ugodnijim.

Naša će sreća biti potpuna istom onda, kada vidimo, da ste i Vi zadovoljni, što Vas je ovaj Rotarski kongres doveo, u naš slavom ovjenčani grad.

U zdravlju, zadovoljstvu i sreći došli na plavi Jadran, na ove bijele i pitome žale naše starodrevne i slavne slovinske Atine.

Sve Vas izbliza i izdaleka objeručke primamo u naš krug, te Vam vesela lica upućujemo toplu i srdačnu dobrodošlicu sa željom, da ovdje, svi bez razlike, crpete novih pobuda i da poradite što življe i uspješnije na širenju bratskih veza, međunarodne saradnje i iskrene ljubavi u svijetu.

I upravo danas, u doba kada se u svijetu gaze mnogi ideali, kada se je osilio odvratni egoizam; i kad se gaze mnoga uzvišena načela čovječnosti i međusobnog poštivanja, došli ste, draga braćo, da u ovom apostolskom gradu slobode i mira, manifestirate naše plemenite ideale humanosti i ljubavi, ideale, rada i poštenja.

Ovdje draga braćo, ljupke sestre i ugledni, mili gosti u bratskom zagrljaju, gledajući ovaj spoj dviju pučina — neba i mora, u zanosu nad sjajnim uspomenama ovoga grada, koji najviše miru zahvaljuje svoju kulturu, mi ćemo, uvjeren sam, podeseterostručiti svoje Rotarske napore i doprinesti barem jedan kamičak za izgradnju našeg veličanstvenog hrama služenja!

Mi, jugoslavenski Rotari, članovi mladog ali ponosnog naroda, koji je u duši i po osjećajima svojim bio oduvijek blag, human i miroljubiv, hoćemo i tražimo, da se svaki naš član rukovodi visokim etičkim principima poštivanja svega, što je dobro i pošteno na opću korist svijetu nas i naše velike svjetske organizacije »Rotary International«.

Podižem čašu sa riječima našeg neumrloga velikana Petra Preradovića, koji završava svoju odu ljubavi ovim Rotarskim željama:

»Bratska sloga spajat će sve ljude,
Pomagat si bit će pomoć njima,
Usrećivat bit će sreća svima,
Ter će s tebe oni pjevat svude:
Blago nebo, na zemlji si veće!
Slava tebi u ime te sreće,
Blago dobi, kad će to da bude!«

Odpozdravili su zastupnik R. I., Dr. Karel Neuwirt (R. C. Brno), gg. gradonačelnik Dubrovnika g. Dr. Rudjero Bracanović, komandant mjesta đeneral g. Milan Vuković i sreski načelnik g. Mihovil Vuković.

Iza večere slijedio je ples, počelo se »Kraljevskim Kolom«, a završilo »Seljančicom«. Raspoloženje bilo je nadasve dobro, što najbolje dokazuje činjenica da su neki učesnici čak zaboravili kuću i kućište, postelju i odmor, pa da su drugi dan izravno pošli na posao i rad...

»Varaždinci bili su junaci na megdanu, sve izvanredni i rado čuveni govornici! Nejdemo dime, dime...«

Pred „Kneževim dvorom“ u Dubrovniku

DRUGI DAN ČETVRTE DISTRIKTNE KONFERENCIJE

SVEČANA ZAKLJUČNA KONFERENCIJA U BONDINOM TEATRU DNE 3 MAJA 1936

U zakazano vrijeme, 10 h prije podne, sakupili su se svi učesnici u Bondinom teatru na **svečanu i zaključnu sjednicu.**

Kod okićenog stola, ukrašenog državnim i rotarskim zastavama i znakovima, zauzeli su mjesta pored **pretsjedatelja konferencije, pastguvernera Dr. Viljema Krejči, izaslanik Rotary International, član E. A. C. pastguverner čehoslovačkog distrikta, prof. Dr. Karel Neuwirt (R. C. Brno), član E. A. C. brat Edo Marković (R. C. Beograd), guverner čehoslovačkog (66) distrikta R. I., rotar Dr. Ferdinand Hýža, (R. C. Praha), opunomoćeni delegat njemačko-austrijskog (73) distrikta R. I., potpretsjednik (R. C. Graz), rotar ing Janiczek, pretsjednik domaćinskog kluba brat dr. Mladinov, brat Dragan Tomljenović (R. C. Zagreb) i sekretar distriktne konferencije, brat Milivoj Sokolović (R. C. Dubrovnik).**

Pastguverner, Dr. Viljem Krejči, pozdravlja prisutne sa riječima:

Velecijenjene dame i gospodo, drage sestre i draga braćo!

»Nastavljamo zborovanje, koje smo juče otvorili, da svršimo IV konferenciju 77 distrikta R. I. Prije nego što pređemo na dnevni red, dajem riječ bratu Draganu Tomljenoviću«. Ovaj saopćuje slijedeće:

Draga braćo!

Danas slavi bratski poljski narod svoj narodni blagdan. Stavlja se predlog, da pošaljemo guverneru poljskog distrikta slijedeći brzojav:

Ing. Piotr Drzowiecki — Warszawa — Rotary Club.

Prigodom blagdana bratskog poljskog naroda jugoslovenski rotari šalju najsrdačnije čestitke.

Pretsjednik: Dr. Viljem Krejči.

Taj predlog usvojili su prisutni jednoglasno kličući bratskom poljskom narodu.

Pastguverner Dr. Viljem Krejči nastavlja:

»Prelazimo odmah na prvu tačku dnevnog reda. Riječ ima **pretsjednik domaćinskog kluba Dr. Mirko Mladinov**«.

Dr. Mladinov pozdravlja pretsjednika R. I. i prisutne goste:

Vrlo poštovani, dragi brate delegate Rotary International Neuwirtu! Dragi guvernere Hýža, mila braćo Čehoslovački Rotary!

Drahý bratše Rotariáne, sine milého nám a bratského naroda Československého, dovolte mně abyh Vás, jako vyslance Rotary Internešjonel na této naši konferenci 77 (sedum a sedumdesatého) distriktu najsrdečnejši uvital: Nazdar!

Ovaj starodrevni grad, slavni Dubrovnik, ponos cijele Jugoslavije i dragocjeni biser na đerdanu zajedničke nam majke Slave, prima Vas raširenih ruku a otvorena bratskog srca, sa najtoplijim željama, da ovde, u ovoj pitomoj i skladnoj Slovinskoj Dubravi, pod njenim nasmi-janim nebom, u zatišju njenih blistavih tradicija nađete okrepe i zanosa za nove pothvate k ostvaranju naših uzvišenih ciljeva.

Naše Vas more zove, rado Vas prima na svoje bijele žale, tihe uvale i umiljate drage, prepuštajući Vas zatim žarkom suncu da Vas još jače zagrije pravom i nesebičnom, bratskom ljubavi.

Dubrovnik i Dubrovačka okolica jesu baš san Vaših pjesnika i velikana.

Ovdje je vjekovima kraljevala sloboda, dok su mnogi drugi slavenski narodi za njome uzaludno čeznuli.

Razgledajte sve ljepote ovog jedinstvenog kraja, koji je idealno harmonizirao napore ljudskog uma sa krasotama prirode.

Ta sve ovo je draga braćo i Vaše. Vi ste, o neumorni Čehoslovaci, naša najbliža braća, naši stari i prokušani, uvijek nam odani i vjerni suborci i drugovi.

Sa Vama nas vežu zajedničke borbe i težnje. Sa Vama sveslavenski ideali bratstva i slobode.

Ideali svega onoga, što je dobro i nesebično za gradnju sveopće humane zgrade, prestavnice ideala služenja.

Od Vas i preko Vas, došla je do nas ova Rotarska luč, a mi Vam za sada obećavamo samo toliko, da će vječno goriti sve jačim plamenom, da će grijati sve jačim žarom i da će na mutnom današnjem horizontu zasjati tolikim sjajem, kojem se Vi niste nikad nadali, kad ste je nama predavali.

Kad se vratite kući, isporučite pozdrave šumnog Jadrana Vašoj dragoj Vltavi, kažite, da obje Petke, Gorica Sv. Vlaha i ove starodrevne zidine šalju cjelov Vašim Hračanima i svima českim gorama.

Neka živi naš dragi brat Rotar pastguverne Neuwirt! Neka živu svi čehoslovački Rotary! Neka živi guverner Hýža! — Nazdar!

(Burni poklici: Živili i Nazdar braća Česi!)

Mit besonderer Freude begrüße ich Sie, lieber Rotarier Janiczek als Vertreter des deutschen und österreichischen (73) Rotary-Distriktes und als unseren alten, lieben Bekannten, welcher oft unseren Rotarischen Tisch geziert hat, und heisse Sie in unserer Mitte herzlich willkommen!

Wir sind entzückt, liebe Rotarier, Sie in Dubrovnik begrüßen zu können und hoffen, dass Sie sich bei uns, in unserer kleinen aber glorieichen Stadt, recht heimisch fühlen und recht gute Eindrücke in Ihre Heimat mitnehmen werden, denn wir fühlen uns eins mit Ihnen in dem gemeinsamen Bestreben, recht viel Gutes zu tun und der Gemeinschaft zu dienen, so weit es in unseren Kräften steht.

Unser gemeinsames Ziel, **dieses hohe Ziel der Menschheit zu dienen, ist ein festes Band**, dass uns mit brüderlicher Liebe und Treue verbindet.

Es ist uns ein Herzensbedürfnis, Ihnen unsere Anhänglichkeit zu beweisen und bitten wir Sie, liebe und verehrte Rotarier, in jeder Weise über uns zu verfügen.

(Lebhafte Hoch und Heilrufe!)

Pastguverner Dr. Viljem Krejči nastavlja:

Bratu pretsedniku domaćinskog kluba u prvom redu toplo zahvaljujem na njegovim pozdravnim i ljubaznim riječima; neka bude uvjeren, da smo svi koji prisustvujemo današnjem zborovanju vrlo rado došli u Dubrovnik.

Nakon što smo obavili prve 3 distriktne konferencije u tri prestonice naše zemlje i time dokumentovali ravnopravnost, a opet nerazdruživu i usku povezanost triju djelova našeg naroda, odlučili smo, da održimo našu četvrtu distriktnu konferenciju u Dubrovniku, kod najjužnijeg kluba našeg distrikta na našem sinjem Jadranu. Tom gestom htjeli smo dokumentovati novu činjenicu, koja nije samo internog, već i vanjskog značaja. Ovdje na našem plavom Jadranu nema državnih granica — tu stojimo na morskoj obali, a na njoj nema graničnih kamena, tu je samo pučina našega mora, koja se širi daleko preko granica našeg horizonta, te veže sve narode i sve držve. Tu je progovorila priroda — tu nije govorilo ljudsko delo! Granice i granične kamene postavio je čovjek, a more je priroda, i ta veže i spaja sve narode i sve zemlje, a ne razdvaja ih kako ih razdvajaju ljudsko delo i kako ih razdvajaju državne granice. Htjeli smo, da se sastanemo tu na moru i baš ovdje želimo, da kažemo cijelom svijetu, kojega more spaja u jednu samu veliku svijetsku zajednicu bratske ljubavi i čovječanstva, da za nama, za tim sinjim Jadranom, leži zavidno krasna zemlja, puna prirodnog bogatstva, a u njoj da obitava narod, koji je sposoban da stupi u isti red sa svim kulturnim narodima, narod koji je vrijedan po svojoj naobrazbi, a naročito vrijedan po svojim naravnim, fizičkim i moralnim sposobnostima. Baš ovdje, gdje nema granica, ni graničnog kamenja, htjeli smo, da kažemo cijelome svijetu, da i mi osjećamo kao ljudi, da hoćemo cijelom svijetu biti prijatelji i braća, da ne gajimo mržnje ni zavisti, već da isto toliko priznajemo drugima njihova prava, kako god ta prava tražimo sami za sebe. Tu smo htjeli da kažemo cijelom svijetu, da poštujemo svaku narodnost, svaku vjeru i svaku državnu pripadnost i da nama nemože biti prijatelj onaj, koji ne ljubi svoju rodnu grudu, i koji ne poštuje običaje svojih otaca i jezika majčinog, da nam nemože biti prijatelj onaj, kome dobrobit domovine nije najviši postulat. Tu smo htjeli da kažemo cijelom svijetu, da i mi poštujemo svaki pošten rad i svako korisno nastojanje, da priznajemo svakome pravo životnog opstanka i da težimo za pravičnim izjednačenjem svih prava i dužnosti i za pravednu podjelu svih dobara, koja potiču iz bogatstva prirode, znanstvenih tekovina, te rada ruku i razuma. Ista tako na tom mjestu hoćemo da kažemo cijelome svijetu da i za sebe tražimo priznanje jednakih prava, kako god sa svoje strane priznajemo naše jednake dužnosti. Neke taj naš plavi Jadran i njegovi mnogobrojni valovi protumače cijelom svijetu i cjelokupnom njegovom življu, da su se dne 2 i 3 maja u Dubrovniku sastali predstavnici rotarskog pokreta i brojni njihovi prijatelji, koji teže zatim, da se po cijelom svijetu ostvare rotarska načela, i koji žele zbliženje naroda, sporazum i pravedni mir, onakav kakovog može da ostvari samo međusobno poštivanje prava i dužnosti, vjera i povjerenje, bratska ljubav i dobra volja.

U tom znaku, dozvolite mi, da Vas, dragi brate i rotare, Dr. Neuwirt, kao predstavnika naše vrhovne instance Rotary International i sa svoje strane najsrdačnije pozdravim. Umoljavam Vas, da kod naše vrhovne uprave, koju danas ovdje zastupate, budete tumač naše nepokolebive privrženosti rotarskom pokretu, našeg bezuslovnog priznavanja rotarskih načela i sve naše odanosti vrhovnom vodstvu.

Uvjeravam Vas, da naše rotarstvo vrši svoju zadaću na odličan način pod postojećim prilikama, te u skladu sa interesima naše narodne zajednice — ali sve u okviru naših rotarskih ciljeva. Naša radost je danas tim veća, što možemo da kao predstavnika Rotary International pozdravimo baš Vas, dragi brate Neuwirtu!

Mi jugoslavenski rotari nećemo nikad zaboraviti, da je u našu zemlju doprla rotarska ideja baš iz češkog naroda, te da su iz češkog rotarstva potekle prve rotarske košnice u našoj zemlji. Stoga nam je dvostruko zadovoljstvo, kada možemo, da kao predstavnika naše vrhovne instance na našoj distriktnoj konferenciji pozdravimo baš našeg dobrog i starog prijatelja brata rotara Dr. Neuwirta.

Predragi bratje iz Češkoslovaške.

Takrat, ko je človeku najtopleje pri srcu, izraža, česar mu prekipevaju misli, v svojem maternem jeziku. Iskreno in prav iz globine srca pozdravljeni, ki nam niste samo rotarski tovariši, možje istih idej in prizadevanja, — temveč bratje, — bratje po rodu in srcu. Nas ne veže samo ideja sporazuma in dobre volje, nas vežejo zgodovina, skupna pota v veselju in žalosti, nas vežejo srce in kri.

Kako more le pravi brat pozdraviti svojega rodnega brata v domači hiši, tako Vam kličem: Dobrodošli in pozdravljeni!

Mit aufrichtiger Genugtuung begrüße ich im Namen des 77. Distriktes und seiner Mitglieder die Vertreter aus dem 73. Distrikt, die sich so zahlreich zu unserer Tagung eingefunden haben. Unsere lieben Freunde aus Deutschland und Oesterreich haben so oft schon ihren echten rotarischen Sinn uns gegenüber dokumentiert, dass wir ihnen tatsächlich zu grossem und tiefempfundenen Danke verpflichtet sind. Unsere gemeinsame Betätigung, unser vorzügliches Einvernehmen, unsere Freundschaft und unsere Einigkeit soll der ganzen Welt zeigen, dass die Ziele Rotarys nicht nur schöne und hochfliegende Ideen vorstellen, sondern auch wahrhafte Ausübung dieser Ideen bedeuten. Unsere guten und engen freundschaftlichen Beziehungen werden fort bestehen und müssen fort bestehen, weil sie aus ethischer Grundlage hervorgehen. Genau so, wie wir unser Volk, unsere heimatliche Scholle und die Sprache, in welcher uns unsere Mütter das Wiegenlied gesungen haben, lieben, hochachten und vor jeder Erniedrigung schützen wollen, genau so finden wir es als selbstverständlich und freuen uns, wenn unsere Nachbarnationen ihr Volk, ihre Nation und ihre Muttersprache als höchstes Gut betrachten. Nur in der Liebe zur Heimat, zu seinem Volke und zu seiner Muttersprache ist der richtige Internationalismus zu suchen, denn Internationale bedeutet nicht die Verneinung dieser Güter, sie bedeutet Gleichberechtigung und gegenseitige Hochachtung der Nationen. Nur auf dieser Grundlage ist noch die Möglichkeit einer

gegenseitigen Verständigung der Völker gegeben, nur auf dieser Grundlage können wir uns und unseren Nachkommen ein besseres, des Menschen würdigeres Dasein bereiten.

In sedaj mi še Vi, dragi moji bratje 77. distrikta dovolite, da se Vam vsem, ki ste prišli iz vseh krajev naše lepe domovine, prav toplo in od srca zahvalim za Vaše odlično sodelovanje. O krasnih uspehih Vašega plemenitega prizadevanja je poročal včeraj br. Tomljenović — iskrena in najtoplejša Vam hvala v imenu velike stvari, kateri služimo. Iskrena Vam hvala, da se niste bali ne dolgega pota ne težav, da ste prišli semkaj v naš staroslavni Dubrovnik, da se tu zopet vidimo, da si bratsko stisnemo roko in da se pogovorimo o vsem, kar je dobro in koristno za našo veliko idejo, za naš narod in za celo človeško skupnost. Da bi sadovi tega našega zborovanja rodili najlepše in najbogatejše sadove! Bratom pa, ki jim ni bila dana možnost, da bi z nami tu sodelovali, sporočite moje prisrčne pozdrave.

Dobiva riječ **opunomoćeni delegat R. I. Dr. Karel Neuwirt!**

Mnogo poštovani dragi brate guverneru.

Dragi predsjedniče rotari kluba Dubrovnik.

Mili prijatelji rotari!

Vrlo sam se obradovao, kad sam ljetos u mjesecu februaru dobio poziv od prezidenta Johnsona, da bi ga zastupao kao opunomoćeni delegat Rotary International na četvrtoj konferenciji sedamdeset i sedmog distrikta u Dubrovniku. Dvije su mi riječi iz tog poziva zasijale sjajno pred očima »Jugoslavija i Dubrovnik«. Dvije riječi, koje su mi momentano izazvale pretstavu: Ako hoćeš proboraviti nekoliko krasnih dana napunjenih pravim iskrenim prijateljstvom, ako hoćeš da se sastaneš sa milim jugoslavenskim prijateljima i to u najljepšem mjesecu godine i najljepšem mjestu svijeta, onda moraš da primiš poziv, nemoj razmišljati i ne će ti biti žao. Ne ću da Vam laskam, dragi prijatelji jugoslavenski rotari, nu izvojštili ste si u Rotary jednoglasno i zaista časno priznanje, da ste Vi najbolji, najsrdačniji i najveseliji gostoprincipi u cijelom svijetu. Uvjeravam Vas o tome, da sam prigodom razgovora sa mnogim rotarima različitih naroda mogao konstatirati, da smo mi svi uvjereni, da je u Jugoslaviji našla misao pravog rotarskog prijatelja najbolje shvaćanje, te da bi u tom smjeru mogli služiti jugoslavenski rotari kao uzor rotarima cijeloga svijeta. Poznavao sam ljepote Dubrovnika samo iz slika te iz oduševljenih hvalospjeva ljudi, koji su Dubrovnik upoznali. Poznam mnogo ljudi, kod nas u Čehoslovačkoj, koji su se u Dubrovnik i njenu okolicu tako zaljubili, da se uvijek ovamo vraćaju, i ovo krasno mjesto postalo njihovom drugom ljetnom domovinom. Po tome što sam vidio, mislim, da ću se i ja prijaviti u njihove redove i postat ću vjernim obožavateljem ovog krasnog grada i vjernim njegovim posjetnikom. Samo jedna okolnost mi muti moje veselje nad boravkom ovdje, što ne poznam dobro Vaš jezik, nu nadam se, da me razumijete, te da ćete razumjeti također kad budem nastavio govor u svojem materinskom jeziku.

Od té doby, co posledně jsem k vám mluvil na konferenci v Záhřebu před dvěma lety — mnoho se přihodilo ve světě u nás i u vás. Myslím, že těch příhod zlých bylo více než těch dobrých. Váš stát postihla v té době ztráta nejtěžší smrtí vašeho nejlepšího syna, nezapomenutelného krále osvoboditele Alexandra, který padl ve službě Vlasti a světovému míru. Když dnes vzpomínáme na tu dobu před dvěma lety, kterou označovali jsme všichni jako dobu těžké krise a srovnáváme jí s dobou dnešní, zdá se nám ta doba dobou ideálního klidu a míru. Před dvěma lety byl svět v těžké hospodářské krizi, která snad podstatně se nezlepšila, na niž jenom do určité míry jsme si zvykli a která nás ani tak netíží jako myšlenka, že dnes již neběží o hospodářskou krizi, nýbrž, že v nebezpečí je celá civilisace a všechna kultura staré Evropy a tím i civilisace celého světa. Zdá se, že svět nedbá výstrahy, které se dostalo lidstvu zkušeností ze světové války, ani z hospodářské deprese a že nedovede si svět uvědomiti jaká pohroma nás čeká, když oheň vzplane na kterémkoliv místě. Národy rozbouřené nationalistickými vášněmi neuvědomují si, že prosperita jednoho národa je odvislá od prosperity všech národů ostatních a jedno neštěstí jednoho národa, strhne do neštěstí národy ostatní. — Problém jak přivést svět aspoň trochu k zdravému a rozumnému úsudku, jest ohromně důležitý a nedá se vyřešiti za den. Vy a já, a tisíce lidí dobré vůle, kteří stojí pod vlajícím praporem Rotary, mohou světu prokázat ohromnou službu, neboť právě v nynější době jest čas a příležitost pro lidi dobré vůle mezi všemi národy, aby pracovali společně pro dobro a záchranu všech.

Má-li naše civilisace přežiti dnešní chmurné doby, musíme překonati ty hradby nenávisti, podezírání a nedůvěry mezi národy. — Tyto hradby dají se překonati pouze vzájemným porozuměním, spravedlností a snášenlivostí. Spravedlnost jest nutným předpokladem mezinárodních styků, spravedlnost káže abychom se vždy snažili pochopiti druhého v jeho konání a nebyli zaujati vůči nikomu. Budeme-li spravedliví dojdeme k poznání, že v životě zřdy byly a budou nestejnosti a rozpory a že tyto nikdy ze života nezmizí, jelikož tyto patří k podstatě všeho života, bez nich by ani života nebylo, neb ony jsou to právě, jež činí život zajímavým. Spravedlnost a snášenlivost nevylučují nacionalismus. Nationalismus zdravý jest překrásná a ušlechtilá věc. Pravá láska k Vlasti a k národu jest něco krásného, ale nemá a nesmí nám býti clonou, bránicí nám, abychom uznali ctnosti a dobré vlastnosti jiných národů.

Snášenlivost není slabostí. Snášenlivost znamená úctu před přesvědčením druhého. Avšak snášenlivý člověk může býti vždy pevný ve svém přesvědčení a dovede za své přesvědčení bojovat. Národ jugoslávský i národ český ukázaly často v historii a ukazují i dnes, že ctí pravedlnost i snášenlivost. Ukázaly však též světu z dostatek, že nejsou zbabělými a že dovedou svá práva hájiti proti všem.

V souhlasu s krásnými zásadami Rotary plně uznáváme, že každý národ má své právo na život, má právo a povinnost dle svých možností sloužiti lidstvu. Jen dle služby, kterou národ prokazuje lidstvu, lze každý národ hodnotiti. Neleží v naší mentalitě, abychom z pouhého titulu příslušnosti k určitému národu, činili si přednostní právo k životu. Neuznáváme národů apriorně vyvolených a národů apriorně méněcenných. Milujeme svůj národ a jsme patrioty a zůstaneme dobrými pa-

trioty i v mezinárodním hnutí jakým je Rotary. Víme, že nejlépe osvědčíme svoji lásku k vlasti pozitivní prací a svědomitým konáním svých povinností.

Je těžko řešiti chaos dnešní doby. Bude k tomu třeba mnoho práce a mnoho trpělivosti. Nesmíme však nikdy zoufati. Minulý týden proslovil president naší Československé republiky Dr. Eduard Beneš zajímavou řeč k německé dělnické delegaci v níž pravil:

Mír není věci citu, nýbrž rozumového poznání, že nakonec jsou to lidové vrstvy, jež doplatí na mezinárodní katastrofy. Vždy jsem věřil, že není otázky, která by se nedala řešit rozumně bez války, když jsou sporné strany loyálně zastoupeny a když jim opravdu jde o zájmy celé civilisace. Co platí o sporech mezinárodních, platí stejně pro vnitřní život národů. Rozumní a slušní lidé se vždy shodnou, fantastové, nebo lidé kteří spekulují s katastrofami a chtějí těžit z chaosu, jsou nesnadní partneri. Jsem přesvědčen, že kdyby stejně smýšleli všichni státníci a vůdcové národů a států, že zažehnáno by bylo nebezpečí války a svět dostal by se z nynějšího chaosu. Je však nutno v Rotary dnes přemýšlet o druhé eventualitě, o možnosti války a ptáti se a přemýšlet již dnes o otázce, co bude, když vzplane válka a členové Rotary klubů octnou se na obou stranách fronty. Je těžko předvídati jak by se pak utvářel osud naší mezinárodní organizace. Jedno však považuji za jisté, že krásné idee rotariánského hnutí zůstanou v každém případě nedotčeny a pokud rotariánů, jako individuí se týče, že v každém případě zůstane jejich povinností, aby vždy řídili se zásadami Rotary t. j. aby vždy řídili se vysokými etickými standarty, aby za všech okolností zůstali muži čestnými, ochotnými ze všech sil sloužiti bližním, své vlasti a člověčenství. Jsem přesvědčen, že přijde doba, kdy muži služby budou povoláni k tomu, aby řídili osud světa. Rotary je povoláno k tomu, aby nás, nebo ty, kteří přijdou po nás vychovalo k tomuto vznešenému úkolu.

Blгодарim na Vašoj strpljivosti, sa kojom ste me saslužali, na Vašoj susretljivosti i prijateljstvu, sa kojim ste me počastili, uvjeravam Vas, da će mi boravak u Dubrovniku ostati za uvijek u najboljoj uspomeni. Rotarskom radu u sedamdeset sedmom distriktu kličem »Zdar«, živili!

Buran pljesak i poklici: »Živio!«, »Nazdar!«

Pastguverner, Dr. Viljem Krejči, najsrdačnije zahvaljuje bratu **dr. Karelu Neuwirtu** na njegovim toplim i srdačnim pozdravima i iskrenom govoru te predaje riječ bratu **Dr. Ferdinandu Hýža**, guverneru 66 (čehoslovačkog) distrikta.

Dr. Hýža zahvaljuje se najsrdačnije na bratskom prijemu i veli, da su naša dva bratska naroda, Česi i Jugoslaveni, povezani istinskom prijateljskom i bratskom ljubavi i uvijek će ostati jedna cjelina. Spominje rotara, brata Josipa Schulza, (počasni član R. C. Zagreb), koji je prvi donio u Jugoslaviju krasne ideje rotarstva. Spominje rad Dr. Milana Stojadinovića, koji je zastupao R. I. na predlanjskoj distriktnoj konferenciji čehoslovačkog distrikta. Spominje i milog brata ing. Radovana Alaupovića, koji je bio delegiran u Čehoslovačku na njihove sastanke, a naročito rado se sjeća ličnog prijateljstva, koje ga veže sa

bratom Dr. Viktorom Ružićem, koji nažalost nije mogao prisustvovati IV distriktnoj konferenciji ovdje u Dubrovniku, jer je spriječen važnim poslovima.

Guverner Dr. Hýža ističe nadalje, da mu je ugodna dužnost, da svim prisutnim donese iskrene prijateljske pozdrave čehoslovačkih rotara udruženih danas u 42 kluba, koji broje preko 1000 članova. Poziva Jugoslavene, da dođu na konferenciju čehoslovačkog distrikta, koja će se održati u Teplice Šanov dne 30 i 31 maja o. g. Hvali ljepote krasnog Dubrovnika i ne želi, da nam kaže zbogom, nego »Do viđenja u Teplice Šanovu!«

Čehoslovački distrikt kliče jugoslavenskim rotarima i cijelom jugosl. narodu »Nazdar!«

Burni pljesak popratio je riječi Dr. Hýže.

Zatim govori **Ing. Karl Janiczek** (R. C. Graz) delegat 73. distrikta slijedeće:

»Geehrte Festversammlung!

Ich danke vor allem für die lieben Worte der Begrüssung, die Ihr verehrter Vorredner an mich gerichtet hat. Seien Sie überzeugt, wir haben das Empfinden, dass von Herzen zu Herzen gesprochen wurde und wir werden das auch in unseren Herzen nach Hause tragen.

Erlauben Sie mir, mich des Auftrages des Gouvernor Kroeger zu entledigen, der Sie herzlichst grüssen und beglückwünschen lässt. Er hat uns den Auftrag erteilt, die besondere Anerkennung Ihnen zu anbieten, die wir Ihnen für das Aufblühen und das Entwickeln von Rotary in Ihrem Distrikt zollen müssen. Sie haben die Anerkennung erreicht, nämlich die, dass Ihnen das eigene Volk die Ehrung erwiesen hat, eine so grosse Anzahl Männer, Rotarier, an die prominentesten Stellen Ihres Staates und Volkslebens zu berufen. Wir wünschen Ihnen, dass diese Rotarier auch rotarisches Denken und Fühlen in ihrer neuen Tätigkeit zum Siege bringen werden.

Wir wünschen Ihnen, dass auch in Zukunft das rotarische Leben weiter von Ihnen entwickelt wird und nicht nur allein zum Wohle jugosl. Rotarier, sondern des ganzen jugoslavischen Volkes und seiner Dynastie.

Erlauben Sie mir, dass ich auf das Wohl Ihres Volkes und Ihrer Dynastie ein kräftiges Heil und »Živio« Ihnen zurufe!«

Pastguverner, Dr. Viljem Krejči, poslije ovih lijepih riječi predgovornika predlaže, da naš distrikt pošalje svog **zvaničnog delegata na distriktnu konferenciju u Salzburg i Teplice Šanov**, koji će zastupati naš distrikt. Prisutni primaju predlog pastguvernera, Dr. Viljem Krejči-a sa velikim oduševljenjem jednoglasno do znanja. Kako su se dobrovoljno javili za učestvovanje na tim priredbama brat **ing. Radovan Alaupović (R. C. Zagreb)** za **Teplice Šanov**, i brat **Anton Krejči (R. C. Maribor)** za **Salzburg**, to im pastguverner Dr. Krejči već unaprijed zahvaljuje na njihovoj pripravnosti.

Ujedno saopćuje brat Dr. Krejči, da će se o Duhovima obaviti **charter-proslava u Bitolju** i moli braću, da u što većem broju prisustvuju toj svečanosti našeg najjužnijeg kluba. Guverner brat Dr. Viktor Ru-

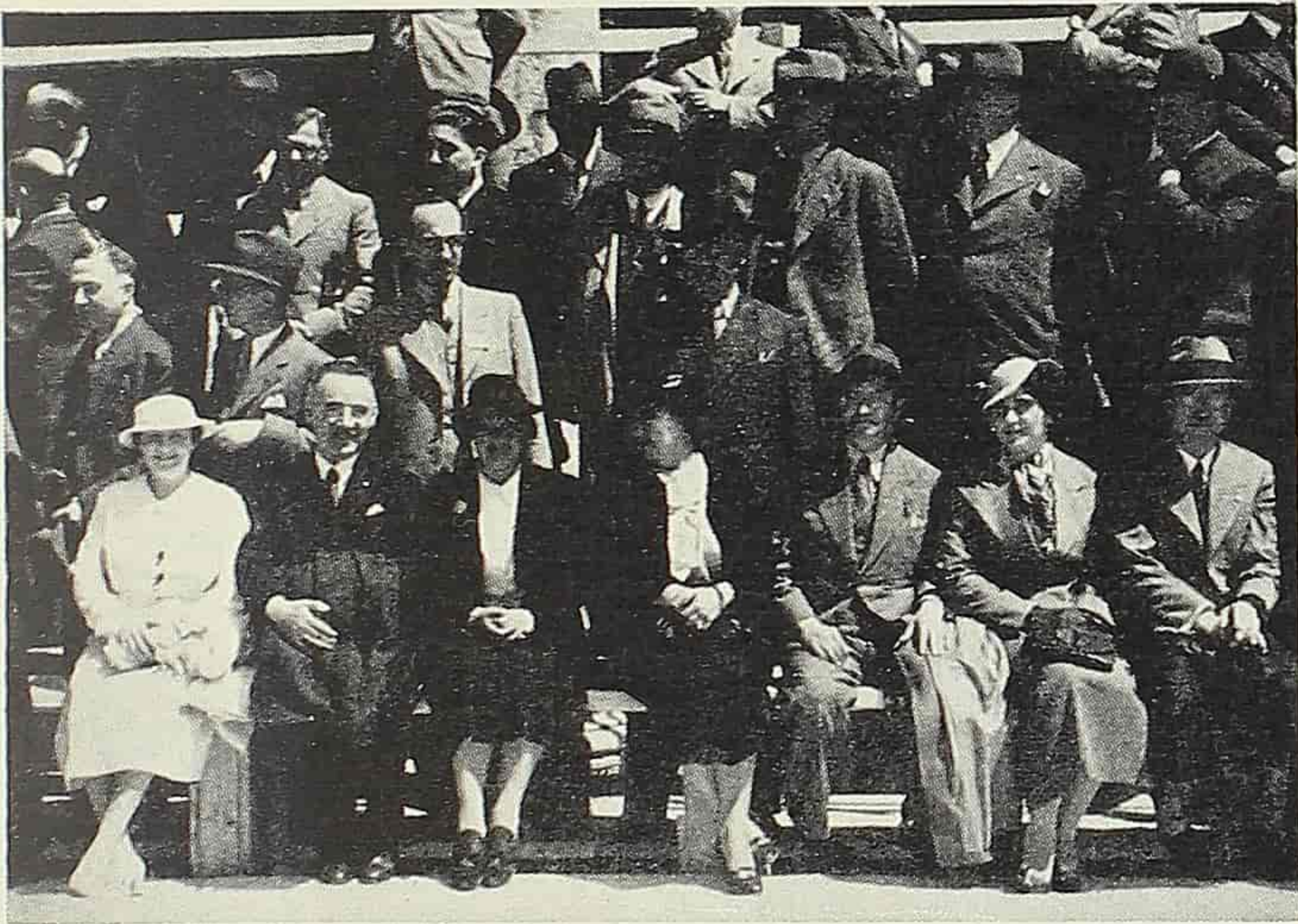
žić neće moći lično izvršiti predaju chartera, nego će ga zastupati pri obavljanju te svečanosti pastguverner Dr. Viljem Krejči.

Dobiva riječ **Dr. Ivan Slokar** (R. C. Ljubljana), koji se zahvaljuje domaćinskom klubu Dubrovnik i njegovom pretsjedniku Dr. Mirku Mladinovu slijedećim riječima:

Draga braćo rotari!

Osobita mi je čast, da se mogu u ime svih učesnika ove distriktne konference zahvaliti domaćinskom klubu kao i njegovom uvaženom pretsedniku bratu Dr. Mirku Mladinovu, da im blagodaram za sav uloženi trud, koji je omogućio sjajan uspeh tog sastanka.

Godišnje su rotarske distriktne konference ne samo korisne nego apsolutno potrebne, jer samo one nam omogućuju, da se bar jedanput godišnje sastanemo sa velikim brojem braće iz ostalih klubova vlastitog distrikta, da se s njima bolje upoznajemo i sprijateljimo te da se dogovorimo o unapređenju i učvršćenju rotarskog rada.

Pred „Kneževim dvorom“ u Dubrovniku

Distriktne konference proširuju lokalni rad svakog kluba na polju prijateljstva, ljubavi i služenja na celu državu. Ali njihov značaj prelazi čak i državne granice jer na distriktnim konferencama učestvuju u većem broju i gosti rotari iz inostranstva.

Draga braćo! Poznato, mi je, sa koliko rada i sa kakvim poteškoćama je skopčana organizacija distriktne konference. Tu je zadaću naš bratski dubrovački klub upravo uzorno rešio. Posle Beograda, Zagreba i Ljubljane došao je na red naš divni biser na plavom Jadranu, naš Dubrovnik. Ovde se je pridružio ljubaznom dočeku i gostoprimstvu domaćinskog kluba i osećaj, da se nalazimo na najlepšem komadiću naše otadžbine, punom romantike i lepote, a bogatom u pogledu historičkih, umetničkih i kulturnih spomenika, koji potpuno opravdavaju gospodski ponos njegovih stanovnika.

Svu braću domaćinskog kluba molim, da prime izraze naše srdačne blagodarnosti, što su nam omogućili, da se po tako prijatnom boravku vraćamo na svoje domove u svakom pogledu obogaćeni te jači i sposobniji za daljni rotarski rad.

Riječi Dr. Slokara popraćene su velikim odobravanjem prisutnih, a **Dr. Mladinov** zahvaljuje na toplim riječima sa željama, da se čim prije opet vidimo.

Pastguverner, Dr. Viljem Krejči, najavljuje predavanje brata profesora Ing. Gjura Stipetića (R. C. Zagreb) o temi: »**Briga rotara za mladež**«. Kako prof. Ing. Stipetić nije mogao prisustvovati ovom sastanku, to moli brata Eugena Šrepela (R. C. Slavonski Brod) da ima dobrotu, te da pročita to predavanje, koje glasi doslovce:

BRIGA ROTARA ZA MLADEŽ

Baveći se ovim pitanjem treba najprije da razmotrimo šta su do sada naši rotarski klubovi učinili u služenju mladeži a onda da vidimo šta bi bilo najpotrebnije da se još učini.

Iz mjesečnih izvještaja naših klubova vidimo razne karitativne akcije koje su ti klubovi poduzeli. Jedan je klub pomogao kojemu siromašnomu đaku, negdje se pomoglo bijednoj siročadi, drugdje se dala stipendija kojemu talentiranom mladiću, poslalo se jednog apsoluta na par mjeseci u inozemstvo da se usavrši u svojoj struci, u Zagrebu je klub oživotvorio društvo za pomoć sakatoj djeci i t. d.

Nevolja imade mnogo, potreba imade mnogo, a klubovi su pomagali ono, što im je bilo u neposrednoj blizini.

U vezi sa međunarodnim služenjem povjerena je ove godine zagrebačkom klubu dužnost da sa odnosnom ekspozituroom 73 distrikta koja se nalazi u Hanoveru, uredi službu izmjene mladeži između našeg i 73 distrikta. Poblize se o tom još nemože ništa kazati, jer je stvar tek u početku.

Ako bi htjeli potrebe mladeži svrstati u neki sistem pa onda redom promatrati, šta bi rotari mogli za mladež učiniti, moramo najprije mladež podijeliti u grupe: djeca, odrasla mladež i zrela mladež (izškološana, koja stupa u zvanja).

Kod djece možemo potrebe svrstati u 4 glavne grupe, koje možemo svaku karakterizirati jednom riječi: 1. glad, 2. zima, 3. zdravlje, 4. školovanje. Grupe glad i zima (ishrana i odjeća) spadale bi u kompetenciju velikih korporacija, karitativnih ustanova i društava, no kako su potrebe preogromne mora i država da vodi brigu o njima. Rotari sa malim brojem klubova i ograničenim brojem članova. mogu tu samo neznatnu pomoć pružiti — prema cijelosti gotovo ništa. Školovanje pak i zdravstvo i potrebe koje su s time u vezi još su mnogo veće, te spadaju u isključivu kompetenciju države. No i ako je kompleks tih zadataka ogroman, mogu ovdje klubovi, pa čak i pojedinci u mnogim detaljnim problemima blagotvorno djelovati, davajući inicijativu i za šire akcije. Kao lijep primjer navađam ovdje

akciju za sakatu djecu i sl. nemoguće je navadati i druge razne slučajeve, to se mora prepustiti lokalnim prilikama i potrebama, slučajnim sticajima i t. d.

Za potrebe odraslije mladeži postoje razne organizacije i društva, raznolikih smjerova i ciljeva. I tu imaju rotari mogućnost saradnje i inicijative.

I kod zrele mladeži pruža nam se prilika da radimo. Američka centrala u svojem cirkularu naročito preporuča da se rotari pozabave teškim pitanjem nezaposlenosti i ublaživanjem nevolja i očaja u koji padaju mladi ljudi uslijed nezaposlenosti i bijede. Zaista velik i težak problem. Tu je mogućnost direktne pomoći vrlo malena, a indirektna se ograničuje na one koji su po svojem položaju zvan da bilo kako sarađuju u pitanjima koja su u vezi sa općom ekonomskom krizom.

Ima još jedna stvar, gdje bi rotari bili zvan da direktno utječu. Jedan lijep i potreban zadatak, koji je u saglasnosti sa sugestijama centrale, a tiče se koliko zrele toliko i odraslije mladeži. Taj je zadatak upućivanje omladine na **zdrave i pametne puteve** i odvrćanje od smjerova, u koje ih silom guraju očajne socijalne i moralne prilike.

Jasno je da te prilike, u vezi sa općim poremećenjem, moraju duboko potresti osjećajnu mladu dušu, i nije čudo ako podlegne jednoj dobro smišljenoj i organiziranoj propagandi. Trebalo bi da se ozbiljno zamislimo u problem i pojavu, da na stotine akademičara a među njima i takovi koji inače žive u najboljim materijalnim prilikama, ne samo da zauzimaju ideologiju, već provode i praksu, koja ih vodi u tamnicu.

Tu bi bilo vrlo široko polje rada. Taj rad je vrlo delikatan, za njega treba vrlo mnogo vremena, ljubavi, razumijevanja a nadasve mnogo takta.

Kako se iz ovog letimičnog pregleda vidi imade mnogo, vrlo mnogo puteva kojima bi rotari u služenju mladeži mogli pomoći, pa kako sam već spomenuo najčešće će lokalne ili lične prilike odlučiti koji će detaljni problem koji klub odabrati za svoj rad.

Neka mi bude dozvoljeno da ovdje dadem neke sugestije za eventualnu pomoć, ako su u pitanju omladinske organizacije i molim da mi se ne zamjeri ako se kod toga i malo dulje zadržim.

Mi imademo mnogo omladinskih društava i organizacija najrazličitijih smjerova i ciljeva, tu su: ferijalni savezi, Crveni Križ, Jadranska Straža i t. d. Daleko od pomisli da bi možda htio podvrći kritici ta društva, ipak moramo priznati da ciljevi svih ovih društava idu u jednom određenom smjeru, da je njihovo djelovanje specijalizirano, većinom posve jednostrano, na pr. naše more, turizam, pomoć bijednima i t. d. Osim toga vidimo, da su sva ta udruženja razmjerno jaka, bilo što imaju veliki broj članova ili pak što stoje pod okriljem raznih korporacija, obilnih prihoda i izdašne državne pomoći.

Jedna je pak organizacija, koja je po svojim smjerovima i ciljevima najuniverzalnija, po svom radu najintenzivnija a od vanjskih faktora najslabije pomagana.

To je skautski pokret.

On je zapravo jedan idealan odgojni sistem koji ima da dade sve ono što djeci redovno ni porodica ni škola ne daje, on cilja na odgoj

volje, inicijative, osjećaja odgovornosti, drugarstva, karaktera. Pri tom se služi metodama, koje su kroz tri decenija na čitavom svijetu prokušane.

Skautizam obuhvata najrazniji sportove, turizam, ručni rad, pomoć bližnjemu, razne vještine i t. d. On želi da stvori dobre građane, zdrave, otporne, samostalne, karakterne. On ide konačno i za velikim ciljem **bratstva među narodima.**

Po svojoj ideologiji skautizam je pokret najbliži Rotarstvu.

Nije svrha ovog razmatranja da opišem bit skautskoga rada i metoda pa ću se ograničiti na jedan kratki pregled iz kojega će se vidjeti koje su potrebe skauta i gdje bi im se moglo pomoći. Tečajem školske godine odvija se rad u jedinicama (vodovi od 8—10 dječaka, i čete od više vodova) vrlo mnogo **u sobi.**

Prva je dakle **potreba prostorija**, poglavito za čete, jer vodovi kao male jedinice mogu lako u privatnim stanovima raditi.

Škole redovno traže da se skautski rad odvija u školskoj zgradi — pod nadzorom nastavnika, no na žalost često ne daju (ili ne mogu dati) prikladnih soba. Ta se nevolja svagdje opaža.

Materijal za rad kupuje se od članarine, uniforma iz vlastitog žepa.

Veće su potrebe za rad vani, kod izleta, a naročito za najvažniji dio skautskog rada, **za logorovanja.** Tu treba šatora, oruđa i alata, kuhinjskih potrepština, slamnjača, pa raznog materijala. Kod pomorskih skauta dolaze još k tomu čamci i njihova oprema. I u tom se smjeru može mnogo pomoći, jer sve jedinice kod nas oskudijevaju na tom.

Navlađam jedan primjer: zagrebački klub dao je skautima pomoć od 2000 Din za izdavanje jedne skautske knjige koja će služiti kao priručnik za polaganje prvog ispita. Skauti, koji su naučni vrlo štedljivo i ekonomično raditi, štampali su tu knjigu u 400 primjeraka sami na ciklostilu (lični kuluk!). Ta će se knjiga jeftino prodavati, a od utrška štampati će se druga knjiga.

No najvažnija i najpotrebnija bi bila **moralna pomoć** odnosno **lična saradnja.**

Skautizam se kod nas vrlo sporo razvija. Glavni je razlog: **nerazumijevanje i slaba potpora odozgo** pa onda nepovjerenje odozdo. A tu bi najdragocjenija bila lična saradnja pojedinih rotara kao viši funkcioneri u skautizmu.

Treba malo požrtvovnosti, malo kuraže i učiniti pokušaj. Treba poći za skautima na logor i provesti bar nekoliko dana u šumi — i nitko to neće požaliti.

Završujem riječima skautskoga učitelja i ideologa Maksima Agapova:

»Skautizam je religija rada, bratstva, radosti i sunca. On je divan i kao sistem vaspitanja i kao način života. Pojedince i zajednice, koje teže za radosnim doživljavanjem i za savršenstvom, on vodi putevima stvaralačke aktivnosti na visine, odakle se otkrivaju — obasjane suncem — perspektive i gdje čovjek upija u sebe uzduh slobode, i energije sunčanih zraka. Mnogi su već pošli ovim putevima — naročito omladina. Ona me je povukla sa sobom — pošao sam i ja te sam odmah osjetio da sam na pravom putu i da je moj život dobio nov smisao i drugo opravdanje.«

Pastguverner, Dr. Viljem Krejči, zahvaljuje bratu Eugenu Šrepelu, kao i napose bratu Gjuri Stipetiću na odlično obrađenom predavanju, te daje raječ bratu **Gaji Gračaninu** (R. C. Novi Sad), koji je pročitao predavanje brata **Dr. Aleksije Jelačića** (R. C. Skoplje), koji nažalost nije mogao lično da prisustvuje današnjoj skupštini, o temi:

ROTARSTVO I SLOVENSTVO

Uvažena gospodo i draga braćo!

Tema, koju mi je predložio da obradim u najopštijim potezima naš dragi brat guverner, veoma je zanimljiva, značajna i zamašna. Ona bi iziskivala jednu dublju i detaljniju obradu nego što se može dati u jednom kratkom svečanom govoru. Ali pokušati ću da to učinim, moleći Vas unapred za oprostjenje, ako bude moje izlaganje neizbežno skučeno i fragmentarno...

Prvo pitanje koje se tu postavlja: kakvo je naše slovensko rotarstvo?

Treba odmah na početku konstatovati da, na žalost, Rotarstvo obuhvata samo jedan maleni deo slovenskih država i naroda. Velika slovenska država — Rusija, koja obuhvata šestinu obitavane zemlje, koja zauzima veći deo Istočne Evrope, celu Severnu i veliki deo Centralne Azije, koja broji preko stodvadeset miliona slovenskoga življa i u kojoj se preko stopedeset miliona ljudi služi slovenskim jezikom, ne ulazi zasada u naš pokret. Da li će ona, i kada, i pod kakvim unutaršnjim i spoljnim okolnostima, prihvatiti Rotarstvo — to pitanje je vanredno komplikovano i delikatno, u koje se mi ne možemo tu upuštati. Morali smo ipak da učinimo gornju konstataciju, a to je da većina Slovenstva nije još uzela učešća u velikom internacionalnom pokretu Rotarstva, kojem, u to verujem, pripada lepa budućnost, a koji već ima nesumnjivo odličnih zasluga za dobrobit i napredak čovečanstva.

Četiri nacionalne slovenske države — Bugarska, Čehoslovačka, Jugoslavija i Poljska — imaju svoje rotarske organizacije. Najstarija od njih je bratski klub Prag, osnovan 14 septembra god. 1925, dok je 66 (čehoslovački) distrikt osnovan 26 septembra 1927, dakle u bližoj budućnosti navršice svoju desetgodišnjicu. Distrikt ovaj broji 42 kluba i preko 1000 članova (prema »Rotarianu« br. 3 iz ove godine, na dan izlaska toga broja, tačno 1057 članova).

Najveći broj klubova nalazi se u pokrajini Českoj (od njih se tri kluba služe nemačkim jezikom kao zvaničnim), onda dolazi pokrajina Moravsko-Šleska, zatim Slovačka (4 kluba), najzad Karpatska Rusija (samo Užgorod). Koliko možemo pratiti stvari, a imao sam i lično iskustvo, pošto sam lanjske godine posetio više bratskih klubova 66 distrikta, te sam poneo iz ovih mojih poseta divne uspomene — rotarski pokret u Čehoslovačkoj je vrlo jak i odlično se razvija. Čehoslovački rotari trude se da s nama održavaju najprisnije veze. Držim da u tome pogledu naši uzajamni odnosi, koje bi trebalo još pojačati, mnogo korisnog doprinašaju opštoj stvari.

Jugoslovensko Rotarstvo, kao što se zna, datira od dana osnivanja kluba Beograd, t. j. od 15 oktobra god. 1928. Naš 77 distrikt, funkcioniše od god. 1932/33. Mi imamo sada 24 kluba, dok su u osnivanju klubovi u Nišu, Starom Bečeju i V. Kikindi. Bez lažnog stida možemo biti u glavnome zadovoljni do sada postignutim rezultatima.

Bratski klubovi Poljske, njih osam na broju, nedavno su ujedinjeni u novi, 85 distrikt. Na žalost, između poljskih i naših klubova zbog veće udaljenosti i velikih troškova puta, nije došlo do jedne prisnije saradnje, koja je potrebna i na kojoj treba poraditi.

Najzad, Bugarska za sada ima svega dva kluba — Sofiju i Varnu, — ali koliko možemo suditi po sofijskom biltenu, i inače, klub Sofija je neobično aktivan i mnogošta, što se u njemu zbiva, veoma je zanimljivo.

Saradnja svih slovenskih klubova nameće se sama po sebi još u većoj meri, nego prirodna i neophodna saradnja uopšte svih Rotary Klubova u svetu, jer, uz čovečanske i opšte-rotarske internacionalne dužnosti, mi imamo i specijalne dužnosti i interese slovenske. Za nas, čini mi se, između dužnosti prema Domovini, odnosno Državi, i dužnosti prema čovečanstvu i međunarodnoj zajednici leži još jedna grupa dužnosti, a to je prema Slovenstvu, tim pre što između pojedinih slovenskih država, naroda i plemena, ponekad i u okviru jedne te iste države, nije na žalost sve u redu... Neću da insistiram na pojedinačnim primerima, ali mislim da Rotarstvo, kao pokret služenja u prvom redu MIRU, i kao zajednica ljudi dobre volje mora, a i može da korisno posluži ublažavanju, a onda i konačnom odstranjivanju postojećih oprečnosti na dobro Domovine, Slovenstva i Čovečanstva. Neka mi ipak bude dozvoljeno, da spomenem jednu tačku, koju sada smatram kao možda najbolniju, a to je izvesnu nesređenost odnosa bratskih republika Čehoslovačke i Poljske. Možda u tom sređivanju, u kojem bi eventualno neku posredničku ulogu mogla da odigra Jugoslavija, rotarski pokret bi, mislimo, mogao da doprinese svoj obol dobre volje i bratskih osećanja...

Ali iznad svih tih, svakako važnih, ali ipak **ne večitih**, životnih problema, stoji duh Rotarstva, a to je duh čiste i uzvišene humanosti, koja sada opet, na žalost, donekle je potisnuta izvesnim spoljno-političkim događajima, kao i ponekim unutaršnjim strujama u mnogim zemljama, ali koja ostaje i dalje ideal Čovečanstva, a i smisao našeg pokreta.

I ovaj ideal humanosti, međunarodnog, međuklasnog, prosto međuljudskog (ako mi bude dozvoljeno da upotrebim ovu malo neobičnu reč) bratstva i prijateljstva je ideja-vodilja Slovenstva. Najkarakterističnija crta slovenskog duha, slovenskih društvenih običaja i mentaliteta je gostoljublje, a to je i jedna od neophodnih osobina Rotarstva kao pokreta i pojedinih rotara kao ljudi.

Druga, mnogo značajnija crta slovenskog mentaliteta to je humanost u najširijem smislu, tendencija vasseljskog bratstva, tendencija pravde u različitim njenim aspektima, tolerancija i težnja ka demokratiji. Pa sve je ovo predviđeno u Rotarstvu, sve ovo čini sastavni deo i rotarskog programa i rotarskog mentaliteta.

Filozofi i pesnici slovenski, Jan Hus, Helčicki, Komenski i Masaryk, Mickjewicz i Slovacki, Puškin, Lav Tolstoj, Vladimir Solovjev i Dostojevski, Njegoš i Ivan Mažuranić, Ivan Vazov, i toliki drugi, veći i manji, ispovedali su te iste ideale, koji su temelj rotarske ideologije.

Slovenstvo i Rotarstvo zaista su korelativni pojmovi; rotarska i slovenska ideologija mogu lepo da se slože i da idu ruku u ruku u radu za boljitak čovečanstva!

Pastguverner, Dr. Viljem Krejči, zahvaljuje bratu Gračaninu, a naročitu i ovim putem bratu Dr. Aleksiju Jelačiću, na odlično obrađenom predavanju.

Prelazeći na daljnu tačku dnevnog reda, dobiva riječ **Dr. Vladimir Belajčić** (R. C. Novi Sad). Isti podnosi izvještaj odbora za rezolucije, koji glasi doslovce ovako:

Odbori za služenje završili su juče svoj rad i svoje elaborate predali su **Odboru za rezolucije**, koji ih je pažljivo proučio, pa mi je čast, da u ime ovog potonjeg predložim bratskoj distriktnoj konferenciji na odobrenje i prihvatanje sledeću

REZOLUCIJU

I.

Distriktna konferencija izražava Rotary klubu »Dubrovnik« najtopliju zahvalnost na velikoj ljubavi i požrtvovnosti, koju su uložili oko pripremanja i organizovanja ove konferencije i time njenom radu osigurali željeni uspeh.

II.

Kako je unutrašnja konsolidacija u klubovima, pod kojom se podrazumeva ne samo negovanje i razvijanje međusobnih ličnih odnosa članova u jednom klubu, nego i razvijanje tih odnosa između članova pojedinih klubova celog distrikta, te klubova inostranih distrikata, jedan od osnovnih uslova za stvarno uspešan i po opšte interese koristan rad našeg pokreta uopšte, to IV distriktna konferencija

ZAKLJUČUJE:

Da se preporuči svima klubovima:

a) da gajenju međusobnih veza kao i održavanju kontakta sa klubovima ostalih distrikata, u prvom redu susednih, posvete što veću pažnju, izmenjujući u tu svrhu uzajamno nedeljne izveštaje, posećujući prilikom putovanja sednice klubova u mestima u koja dolaze, održavajući što češće međuklubske sastanke susednih klubova i dajući inicijativu za sastanke sa klubovima susednih distrikata; i

b) da u svima važnijim akcijama iz oblasti služenja zajednici, gde god se za to pruži prilika, razviju što tešnju saradnju, u cilju racionalizacije rada i postizavanja boljih uspeha.

III.

Kako rotarsko služenje u zvanju obuhvata i nastojanja da se odnosi između poslodavaca i nameštenika postave na što pravedniju osnovu i da se položaj nameštenika i radnika reguliše u duhu socijalnih načela, kako ih rotarstvo shvaća.

Kako prema tome pitanje penzije nameštenika i radnika, s obzirom na današnje prilike, zaslužuje naročitu pažnju, i kako je, najzad i u poslednjem finansijskom zakonu predviđena mogućnost da se penziono osiguranje privatnih službenika koje sada važi na području bivših pokrajina Slovenije i Dalmacije proširi i na ostale krajeve naše Kraljevine, — IV distriktna konferencija

ZAKLJUČUJE

da se preporuči klubovima, da preko svojih članova koji zato imaju prilike na merodavnim mestima nastoje na tome:

a) da se sadašnji sistem penzionog osiguranja privatnih nameštenika koji je napred pomenut proširi na celo područje Kraljevine Jugoslavije, ne dirajući integritet već postojećih institucija, s tim da to osiguranje obuhvati i trgovačke pomoćnike; i

b) da se, bez obzira na današnje ekonomske prilike, uvede u život osiguranje za slučaj starosti, iznemoglosti i smrti po Zakonu o osiguranju radnika, imajući u vidu, da bi se najveći deo doprinosa za ovu granu osiguranja mogao postići potrebnom i opravdanom izmenom karantnog roka, kako to predviđa Zakon o radnjama u vezi zakona o osiguranju radnika.

IV.

Kako Rotary-klubovi, služeći zajednici, imaju naročito dužnost da u granicama svojih mogućnosti pomažu sirote i nevolje, te kako su u mnogim mestima, gdje postoje rotari-klubovi usled nedostatka organizovane karitativne akcije na štetu prave sirotinje dešavaju zloupotrebe od strane profesionalnih prosjaka, koji u tu svrhu često iskorišćuju svoju malodobnu decu šaljući je na ulicu radi prosjačenja, — IV distriktna konferencija

ZAKLJUČUJE

da se klubovima preporuči:

da pažljivo prate rad humanih i karitativnih društava u svome mestu i da sa što većim brojem članova aktivno učestvuju u tom radu, starajući se naročito o tome, da se taj rad osobito u davanju potpora i zbrinjavanja nezaposlenih koordinuje i sprovodi po jedinstvenim smernicama;

da se pri tome naročito nastoji da se suzbije javno prosjačenje i da se radi toga pomoć ne daje na ruke u gotovom novcu, kao i da se o onima koji traže pomoć vodi efikasno evidencija i kontrola i od strane vodstva karitativne akcije i od strane upravne vlasti.

V.

Kako je iskustvo pokazalo da je upućivanje školske mladeži za vreme školskog raspusta u posebne tabore radi korisnog ferijalnog zaposlenja, odmora i oporavka od povoljnog uticaja na telesno i duševno

zdravlje omladine, u težnji da i Rotary-klubovi od svoje strane što više pomognu akciju u vezi sa zbrinjavanjem, zaštitom i unapređivanjem naše mladeži za vreme školskih ferija, — IV distriktna konferencija

ZAKLJUČUJE

da se preporuča svima klubovima:

da sarađuju sa onim organizacijama i ustanovama koje se bave priređivanjem taborenja u prirodi za školsku decu u vreme ferija, kako bi delatnost njihova uzela što većeg maha, i

da onde gde ova delatnost još nije organizovana, taj rad pokrenu i svestrano pomognu sami Rotary-klubovi.

VI.

Imajući u vidu potrebu da se što više razviju odnosi i saradnja među klubovima raznih distrikata, a naročito da se što pre organizuje i što sistematskije izvodi saradnja klubova slovenskih država, — IV distriktna konferencija

ZAKLJUČUJE

da se preporučuje svima klubovima da pitanje saradnje klubova slovenskih država hitno rasprave na svojim plenarnim sednicama na temelju referata brata Ede Markovića i da svoja mišljenja i predloge najkasnije do 5 juna o. g. saopšte izabranom guvernerskom kandidatu kao naročitom opunomoćeniku guvernera, koji će na osnovu primljenih predloga i sugestija pojedinih klubova odmah po nastupu svoje guvernerske dužnosti kod ostalih rotarskih organizacija u slavenskim zemljama preduzeti potrebne korake, kako bi prilikom Konvencije u Londonu 1937 god. došlo do prvog zajedničkog sastanka i rada slovenskog rotarstva.

Prednje zaključke primili su učesnici na distriktnoj konferenciji jednoglasno uz vidno odobravanje radu odbora za rezolucije, kao i radu svih ostalih 5 odbora, koji su svoj posao obavili dne 2. V. poslije podne.

Pastguverner, Dr. Viljem Krejči, daje riječ rotaru Rudolfu Kneževiću (R. C. Osijek), pretsjedniku odbora za utvrđivanje najbolje frekvencije i najvećeg broja učesnika na distriktnoj konferenciji, koji izvještava, da mu je naročito milo, što može saopćiti, da je u prošloj rotarskoj godini najbolju frekvenciju imao, kao i zadnjih dviju godina, R. C. Vukovar. (Burno pljeskanje, »Živio Vukovar«). Prema tome pripada košnica tome klubu, dok trofeju za najveći broj učesnika na distriktnoj konferenciji dobiva naš najmlađi klub, Slav. Brod, koji se inače ističe sa najboljom frekvencijom u zadnje vrijeme u našem distriktu. (Burni poklici »Živio Slav. Brod«).

Pastguverner, Dr. Viljem Krejči, uručuje košnicu pretsjedniku R. C. Vukovar, bratu Manfredu Wachsleru sa željom, da i u naredne dvije godine nastave istim radom, kako bi košnica onda za uvijek pripala Vukovarskom klubu.

Brat Manfred Wachslar, pretsjednik R. C. Vukovar, zahvaljuje toplim riječima pastguverneru, Dr. Viljemu Krejči-u, i izražava, da je osobito sretan, što njegov klub već po treći put može odnijeti krasnu

trofeju. Nada se, da će i iduća distriktna konferencija registrirati njihov uspjeh. I ako Vukovarčani nisu prožeti sportskim duhom, oni će sve sile napeti da uspiju, jer i ovog puta bio je finish vrlo težak i naporan.

Iza toga pozdravlja **Pastguverner Dr. Viljem Krejči R. C. Slav. Brod** i predaje njegovom pretsjedniku, bratu **magisteru Eugenu Šrepelu, trofeju »kotač« za najbolje učestvovanje na distriktnoj konferenciji.** Naš najmlađi klub dobio je tu trofeju. Pastguverner Dr. Viljem Krejči spominje, da kao što je god težak rotarski rad, tako je i teška ova trofeja. Želja Dr. Krejči-a je, da, i ako je ta trofeja teška, članovi R. C. Slav. Brod ponesu lako rotarsku ideju u svoje mjesto.

Pretsjednik R. C. Slav. Brod, brat magister Eugen Šrepel najljepše zahvaljuje na ovom lijepom i vidljivom znaku, koji je Brođanima slučajno predan. Misli, da nije nikakva zasluga i da nebi trebalo nagrađivati, što su u tako velikom broju došli u Dubrovnik. Najbolja nagrada za njegov klub jeste, da pripadaju ovoj odličnoj zajednici. Ipak će odnijeti ovu trofeju u svoje mjesto sa ponosom i u nadi, da će i Brođani imati jedno kumče, kojem će ovu trofeju moći kasnije predati.

Pastguverner Dr. Viljem Krejči uzima riječ:

Draga braćo!

U našoj rotarskoj organizaciji postoji princip, da se funkcionari svake godine mijenjaju, ako tome samo ne stoje na putu važni razlozi. Ovakova godišnja izmjena veoma je korisna, jer od svakog novog funkcionara očekujemo, da donese u našu organizaciju, bez štete za naš sistem nove ideje, nove osnove i novi način poslovanja, sve u cilju, da naš rad oživi i da mu da novog potstreka, da nas vreme ne pokosi i da za njim ne zaostajemo.

Tako se, vidite, u svim klubovima redovito izmijenjaju klupske uprave, a ta promjena na svaki način koristi našem pokretu, bilo da su novi funkcionari ili bolji, ili pak ako to nije slučaj, možemo i moramo u dobronamjernoj kritici, poznavajući svoje vlastite slabosti, da prosuđujemo i djelujemo, kakovi treba da budemo, a čega da se klonimo u svom djelovanju.

Za izbor distriktnog guvernera važe ista načela, te ćemo se tako u izvađanju naših principa skoro približiti času, kad će nas ostaviti naš sadanji guverner, brat Dr. Viktor Ružić; kao pastguverner postat će član distriktnog savjeta, a svoje će mjesto prepustiti svom nasljedniku, kojeg su članovi našeg distrikta već izabrali. U smislu naših propisa kandidiraju pojedini klubovi svoje članove za distriktnog guvernera. Bile su postavljene dvije kandidature, od kojih je jedna prema vlastitoj želji i izjavi kandidata otpala, a kao jedini kandidat za budućeg distriktnog guvernera ostao je član Rotary kluba Novi Sad, brat Dr. Vlada Belajčić, kasacioni sudija u Novom Sadu. Delegati naših klubova sporazumjeli su se na predkonferenciji da njega izaberu za budućeg vođu našeg distrikta. Ja pak s moje strane konstatujem, draga braćo, da brat Dr. Belajčić odgovara svim propisima, koje moramo da uvažimo kod izbora guvernera. Kad postoji samo jedna kandidatura, naši propisi dozvoljavaju, da se izbor obavlja bez tajnog glasanja. Predlažem dakle, da izbor izvršimo aklamacijom. Pošto vidim, da nema nikakvog

prigovora smatram svoj predlog prihvaćenim i, kako je postavljen samo jedan kandidat, stavljam kandidaturu brata dr. Vlade Belajčića na glasanje. (Burni živio Dr. Belajčić!)

Pošto iz Vašeg jednodušnog pristanka vidim, da je predlog prihvaćen, postavljen je time brat Dr. Belajčić budućim guvernerskim kandidatom — governor nominee.

Dragi brate dr. Belajčiću!

Dozvoli mi, da Ti kao prvi u ime svoje i u ime našeg guvernera, brata Dr. Ružića, uputim najiskrenije čestitke, koje se ujedno slažu s mojim čestitkama našem celom distriktu. Tko pozna brata, dr. Belajčića i njegov razborit i požrtvovni rad za opće dobro, taj znade, da je izbor odličan. Od Tebe očekujemo mnogo i uvjereni smo, da se u našoj nadi nećemo prevariti. Povjerenje i nada, koje sve članstvo našeg distrikta polaže u Tebe, nalaže Ti velike obveze. Ali baš to povjerenje podstrekava na što boljem i što lakšem vršenju dužnosti. I Tebi će, dragi brate governor nominee, prilikom vršenja Tvojih guvernerskih dužnosti doći uzvišeni momenti, kad će Tvoje srce biti ispunjeno veseljem i oduševljenjem za stvar, kad ćeš drage volje preuzimati na sebe najveće terete u punoj svijesti, da vršiš ogroman rad u korist zajednice, a uz istinsku zahvalnost, privrženost i odano prijateljstvo distriktnog članstva.

Ne želim, da Ti sakrijem, da ćeš tu i tamo imati i gorkih časova, ali preko istih moraćeš si pomoći onom istom dobrom voljom, koja Te je i dosele vodila i oduševljavala u rotarskom radu. Naći ćeš mnogo novih prijatelja i mnogo novih veza, novih dokaza bratske ljubavi i duboke odanosti, sve će Te to obilno podupirati u Tvojem djelovanju. Ne dvojim ni najmanje o tome, da ćeš guvernerske poslove obavljati udovoljavajući svim postojećim propisima na opće zadovoljstvo cjelokupnog članstva i naše vrhovne uprave. Tvoje odlične sposobnosti, Tvoj dosadnji rad i općenito povjerenje članstva spram Tebe, najbolje su nam jamstvo za to. Sam pak doći ćeš do spoznaje, da savjesnom radniku baš povjerenje i odgovornost daju najjači impuls uspješnom djelovanju.

Primi dragi brate, Dr. Belajčiću, vodstvo našeg distrikta, u kojem ćeš naći mnogo odličnih saradnika, sposobnih, vjernih i marljivih prijatelja, a oni će Ti olakšati težak teret, koji si preuzeo na se. Zauzmi, dragi brate Dr. Belajčiću, ovdje na mojoj strani mjesto, koje Ti pripada, sarađuj s nama, naročito Te pak molim, da pomažeš sadanjem bratu guverneru u njegovom radu, kad ga teške zadaće u korist naroda i države sprečavaju, da se u potpunoj mjeri posveti svom guvernerskom zvanju.

Kad Ti ponovno srdačno čestitam, uvjeravam Te još, da Ti sa svojim iskustvima i radom uvijek drage volje stojim na raspolaganju.

(Dugotrajni pljesak i »Živio Dr. Belajčić« popratile su ove krasne riječi pastguvernera).

Dobiva riječ Dr. Vladimir Belajčić (R. C. Novi Sad), koji je održao slijedeći znameniti govor, zapažen i u javnosti a koji je oduševio sve prisutne:

Uvaženi brate pretstavniče Rotary International, cenjeni brate past-guverneru, poštovane gospođe i gospodo, draga braćo rotari i sestre rotarke!

Pažnja i čast, koja mi je ukazana Vašim izborom za guvernerskog kandidata, draga braćo rotari, mene je duboko dirnula, i ja sam Vam na njima od svega srca zahvalan. Godinama sam služio u svome novosadskom klubu, tiho i nečujno, kao skroman, običan vojnik velike rotarske vojske rada, i nikada nisam ni naslućivao, da u svome rotarskom tornisteru, u svome rotarskom rancu, nosim maršalsku palicu — zapravo lanac — guvernerskog dostojanstva. I sada, iz moje rotarske anonimnosti, Vi ste me odjednom, gotovo iznenada, postavili u prvi red i od moga rotarskog »pluga« pozvali me na dužnost rotarskog »konzula« 77 distrikta. Vi ćete me za to razumeti, ako Vam rečem, da su moji osećaji u ovom trenutku neobično složeni, i da u mome unutrašnjem zadovoljstvu čudnovato treperi izvestan nemir i briga, da li će se ispuniti Vaše nade i očekivanja, koja ste vezali za današnji Vaš izbor. Ja Vam danas, pored svoje zahvalnosti neću činiti nikakva obećanja, koja kasnije možda ne bih mogao iskupiti. Na moralnu bianko-menicu Vašeg poverenja ja sam stavio svoj potpis. Stavio sam ga sa iskrenom željom, da sa visokog guvernerskog mesta na koje ste me postavili poslužim ciljevima našeg rotarskog pokreta svim svojim skromnim snagama i svom dušom svojom, do krajnjih granica svojih duhovnih moći i telesnog zdravlja. Menica, koju sam potpisao dospeva za godinu dana. Staraću se, da tada ne ode na protest, barem ne zbog nedostatka pokrića u dobroj volji i rotarskoj požrtvovnosti.

Dužnosti, koje me čekaju, ma koliko bile teške, u mnogome su olakšane time, što su staze guvernerskog hoda utrvene i što ih obasjavaju svetli primeri mojih prethodnika. Šta su oni učinili za napredak našeg srazmerno mladog jugoslovenskog rotarstva, svima Vam je dobro poznato i nema potrebe, da to ovdje ponavljam. Smatram samo za svoju prijatnu dužnost, da poslednjem među njima, našem dragom bratu Ružiću, čiji su tragovi u našem rotarskom životu najsvježiji, i čije neočekivano odsustvo sa ovogodišnje konferencije svi toliko žalimo, u ime sviju Vas izrazim našu zajedničku toplu blagodarnost na onoj velikoj ljubavi, koju je uneo u svoj guvernerski rad, i na onom izvanrednom ličnom primeru rotarske iskrenosti i neposrednosti u drugarskom op-
hođenju, i istrajnosti i strpljivosti u svima poslovima obimnog i svestranog guvernerskog poziva. Sećanje na njegove posete u svima našim klubovima još je uvek sveže i drago, i preživeće daleko njegove guvernerske funkcije. Neka mu je na svemu tome naša iskrena, bratska hvala.

O programu našeg rotarskog rada u godini koja je pred nama ne želim da Vam govorim. Njegove nepromenljive smernice obeležene su u 4 naša rotarska cilja, a složeni, teški, surovi i mučni život sadašnjice pruža nam obilje pobuda i prilika za rotarsko služenje. Sa idealizmom i vedrim optimizmom u duši, a sa otvorenim očima uprtima u stvarnost, i ne gubeći pod nogama čvrsto tlo realnih činjenica, moramo sa našom rotarskom zastavom da stupamo kroz život i svet, moramo sa nepokolebljivom verom u sebe i u rotarsku ideju, da nosimo u sebi plemenitu ambiciju, da nas društvo, da nas naročito sredina u kojoj živimo oseti

kao pozitivnu, stvaralačku socijalnu i etičku snagu, da uoči duboku altruističku osnovicu celokupne rotarske delatnosti, i da spozna od kolike je visoke moralne i kulturne vrednosti iskreno nastojanje rotarstva, da izmiri i dovede u sklad prirodne i opravdane težnje nacionalnog razvitka sa napretkom celog čovečanstva.

U današnjim vremenima, kada se celo ljudsko društvo lomi i previja u grčevitim trzajima; kada požar ljudske strasti i mržnje, rasne, klasne i plemenske bukti na svim stranama; kada rotari prelazeći državne granice moraju često da prolaze kroz od nerotarskih ruku postavljene bodljikave žice nepoverenja i nerazumne ekskluzivnosti; kada upravljači sudbinama naroda među ovima kopaju vučje jame i kada ih opasuju čeličnim pojasevima utvrđenja, koji će možda sutra biti nepregledna groblja prerano pokošenih novih mladih generacija, željnih života i sunca, — zaista nije lako nositi u duši veru u rotarske ideale. Ali, zar nije čudnovato i paradoksalno, da i pored svih tih pojava na svima stranama bez prestanka niču novi i novi rotarski klubovi, da se rotarski redovi iz dana u dan sve više jačaju i šire, i da rotarska braća i preko svih ponora i provalija koje zli ljudi stvaraju među narodima ipak nalaze puta iz zemlje u zemlju, iz države u državu, i da evo mi, ovdje u Jugoslaviji, tako jako uzimamo k srcu što negde, na drugom kraju sveta, u Santa Barbari, za koju do juče nismo znali ni da postoji, neće da prime za brata čestita čoveka samo zato što mu je koža druge boje. Zar to nisu neoborivi dokazi, da večiti i nepromenljivi zakon života i prirode nije mržnja nego ljubav, velika, božanska ljubav, koja sve svladava, koja je jača od svega, pa i od same smrti. Zar to nije dokaz, da je mržnja veštački stvoreni otrov, i da pod grubom korom besomučne harange, koja se danas vrši u srcima milijona ljudi tinja silom zapretani plamen bratske ljubavi, one ljubavi, koja je suština i biće rotarske ideje.

Za ono, što se u svetu dešava, nije krivo rotarstvo. I nesme ga se kriviti zbog njegove nemoći, niti mu se smije reći da je izlišno. Ono možda nikada nije bilo aktuelnije i potrebnije, nego danas, samo ga treba učiniti jačim, treba ga osposobiti za veliku, možemo smelo reći, istorijsku misiju koja mu je namenjena.

I zato rotarstvo, da bi moglo da vrši svoj uzvišeni i delikatni zadatak, mora pre svega sa najvećom brižljivošću da čuva svoj visoki moralni autoritet, da ga čuva i da ga još više snaži i razvija. Taj autoritet ne može da se podržava nikakvim spoljašnjim sredstvima, nikakvom spoljašnjom silom, jer sa njome naša organizacija ne raspolaže. Taj autoritet može da se snaži samo iz dva izvora: iz moralne vrednosti same rotarske ideje i iz moralnih vrednosti njezinih članova.

Tu smo došli do jednog veoma značajnog momenta, od koga zavisi, mogli bismo reći, i sudbina celog rotarskog pokreta.

Braćo, rotarska ideja živi kroz nas rotare. Iz metafizičkog, platonovskog sveta ideja, ona prelazi u stvarnost ovoga sveta kroz nas i kroz naša dela. Ideja, to je duh rotarstva. Njegovo telo — to smo mi rotari, to je naša rotarska organizacija.

Zato, ako rotarstvo bude za nas rotare samo nešto spoljašnje, nešto površinsko, formalno i dekorativno, ono će to biti i za ceo ostali svet.

Ako rotarska načela ne budu rukovodni motivi za sve naše postupke i za sva naša dela; ako ona ne zrače kroz celu našu ličnost i kroz ceo naš život, — kako može rotarska misao, da nađe odjeka u našem društvu, užem i širem, kako može da dođe do izraza i do dejstva u zvanjima koja zastupamo, u mestima u kojima živimo, u narodu i državi čiji smo verni sinovi, u ogromnoj porodici celog čovečanstva za čije se ideale borimo.

Ta treća, unutrašnja rotarska ekstenzija, kako ju je veoma umesno i duhovito u svome pismu nazvao uvaženi naš pastguverner, brat Krejči, nepisani je naš rotarski zakon, koji je od presudnog značaja za daljnji razvoj rotarske organizacije.

Hoćemo li da služimo rotarskoj ideji, moramo biti istinski rotari, rotari dela, koji rotarski ideal služenja, tu sumu rotarskih težnja, iskreno i ozbiljno prihvataju u sva četiri njegova vida, rotari, koji su to ne samo po značci i ostalim spoljašnjim znamenjima, nego po srcu i duši. Da takvi budemo, traži od nas naša rotarska savest, traže od nas ozbiljna i teška vremena koja preživljavamo.

Uvaženi naš guverner, brat Ružić, kada je prošle godine preuzimao guvernerski lanac, rekao je da je težak; i u duhovitoj igri reči ukazao je na teško breme dužnosti skopčanih sa guvernerskom funkcijom. Ja bih ovom prilikom da ukažem na drugi jedan momenat: na sjaj, čistoću i čvrstoću beočuga — karika — od kojih je sastavljen i na divan amblem koji je o njemu pričvršćen.

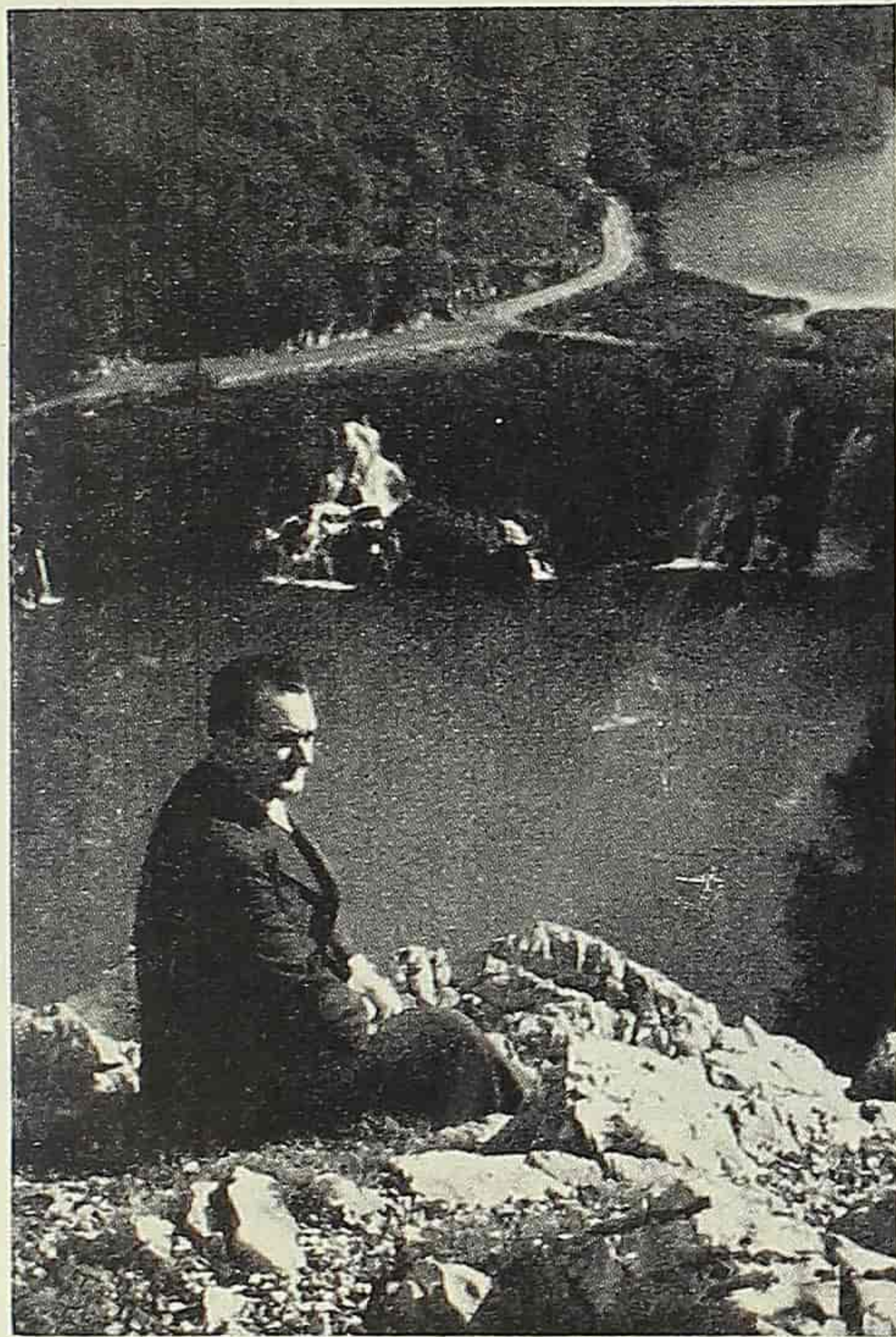
Svaki prsten pretstavlja po jedan naš klub, a amblem na lancu simbol je naše domovine, naše svima nama iznad svega drage Jugoslavije. Kao što je ovaj lanac, i ako je sastavljen od delova, čvrst i jak zato što su mu beočuzi čvrsti i jaki i ukopčani jedan u drugi, tako će i naše jugoslovensko rotarstvo biti jako i čvrsto, ako svi naši klubovi budu takvi; ako njihov duh i rad bude čist i sjajan i neprijemljiv za rđu nerotarskih pojava kao ovo zlato što je, i ako budu u snažnoj bratskoj ljubavi prekaljeni i međusobno nerazdruživo povezani u jedan jedinstveni bratski rotarski lanac. I kao što guvernerski lanac nije puka dekoracija, nego služi kao nosač amblema naše otadžbine, tako i naš bratski lanac rotarskih klubova nesme da bude samo jedan ukras više našeg nacionalnog i društvenog života nego treba da bude jedna od onih moralnih vrednosti i snaga za koje je čvrsto privezana bolja i srećnija budućnost našeg naroda i naše zemlje.

Kada je pre godinu dana dragi naš brat Krejči predao guvernersko kormilo našeg rotarskog broda u ruke prvog njegovog kapetana, brata guvernera Ružića, uzviknuo je svima jugoslovenskim rotarima: »Rotarski momci, na brod, svaki na svoje mesto! Pomozite bratu guverneru, da naš rotarski brod posle jednogodišnjeg putovanja preko nemirne pučine života sretno dovedemo natrag u polaznu luku naše distriktne konferencije, krcatu rotarskim duhovnim blagom«.

Sada, kada se po Vašoj odluci našeg distrikta prenosi sa obala našeg divnog plavog Jadrana u beskrajne ravnice naše žitorodne Vojvodine, onamo gde blagi vetrić nad zelenom pučinom trudoljubivo obdelanih njiva i polja okrepljujući hladi oznojeno čelo našeg seljaka, tog večitog roba naše matere zemlje, i gde će za mesec-dva da se zaleluja i za-

talasa zlatno more pšeničnog klasja nabreklog od bogatog roda i ploda, ja ću takođe da na jeziku toga kraja uputim apel svoj našoj rotarskoj braći:

Ljudi, rotari, na mobu, na zajednički rad! Naše prostrano rotarsko i društveno polje čeka na vredne ruke i požrtvovne trudbenike. Sa njive našeg društva treba očistiti drač i korov netrpeljivosti, mržnje, gramzljivosti i surovog egoizma, koji je pod mutnim obzorjem teške današnjice toliko nabujao. Diljem cele naše lepe zemlje treba da u rotarski obrađena polja bacimo seme rotarske ljubavi i rotarskih načela, treba da rotarskim plugom, branom i svima drugim oruđima časnog života i poštenih dela prionemo na posao, kako bi nam žetva na idućoj distrikt-

*Budući guverner brat dr. Belajčić na Plitvičkim jezerima,
na povratku iz Dubrovnika*

noj konferenciji bila izobiljna i naša rotarska skladišta puna bogata duhovna roda.

Ne zaboravimo reći umnog našeg Božidara Kneževića: Da je znoj sa čela ona blagotvorna kiša, koja čini da raste seme civilizacije. I ne zaboravimo na ono, što je na jednom mestu rekao Dostojevski: Da onaj, ko hoće da bude koristan i da čini dobro delo, to može učiniti i vezanih ruku.

Ja verujem, da mi rotari to i hoćemo i možemo. Mi hoćemo, da služimo, a to će reći da budemo drugome od koristi: I u klubu gde je naše toplo rotarsko ognjište, i u zvanju gde svojim ličnim primerom hoćemo da postavimo načelo poštenog i časnog privređivanja, i u zajednici čije

nevolje hoćemo da lećimo, i u međunarodnoj službi, gde hoćemo samo jedno — bratsku ljubav, sprazum i mir. Mi to hoćemo i možemo. Naše su ruke slobodne, zato:

Na posao braćo, na zajednički rad!

(Neprekidan pljesak i dugotrajni poklici nagradili su govornika Dr. Vladimira Belajčića.)

Uzbuđen prilazi pastgouverner, brat Dr. Viljem Krejči, guverneru nominee, te mu od srca zahvaljujući na krasnom govoru čestita na izboru, grli ga i ljubi.

Iza kratke stanke slijede saopćenja tajnika distriktne konferecije, brata Milivoja Sokolovića (R. C. Dubrovnik), koji zatim čita još prispjele čestitke i brzojave, među inim i čestitku R. C. Niš. U vezi

s/s „Prestolonaslednik Petar“ pred Lopudom, na izletu sa učesnicima Konferencije

sa ovom čestitkom pastgouverner Dr. Krejči primjećuje da R. C. Niš kao takav još ne postoji, nego je taj klub tek u osnivanju.

Time je bio dnevni red svečane i zaključne konferencije iscrpljen. **Pastgouverner, Dr. Viljem Krejči**, zahvaljuje biranim riječima još jedanput pretsjedniku i svim članovima domaćinskog kluba Dubrovnik na izvanredno organiziranoj priredbi, kao i odličnom toku konferencije: Prisutni popratite tu izjavu sa burnim »Živio Dubrovnik!«.

Nastupila je iz blagonaklonosti iza zvaničnog dijela konferencije Dubrovačka Filharmonija pod dirigentom g. Mo. Josef Vlach-Vruticky i odsvirala «Kolo» našeg kompozitora Jakova Gotovca, što je učinilo na prisutne divan utisak.

Učesnici su se sakupili onda pred Kneževim Dvorom, gdje su bile postavljene klupe, za skupno slikanje, a slika se nalazi u ovom broju.

Pošlo se kolima i električnim tramvajem u Gruž, ukrcalo se na parobrod »Prestolonaslednik Petar«, gdje je bio zajednički ručak u

raznim blagovaonicama i salonima tog odlično uređenog parobroda. Ručak je serviran za vrijeme vožnje do Stona i Lopuda, a salonska glazba skrabila se je za dobro raspoloženje.

U krasnoj uvali na otoku Lopudu, tik pred mjestom, iskrcali su se sestre i braća i pošli nakon razgledanja mjesta i krasnog perivoja grofa Maineri-a u novi hotel **na zakusku**, koju je priredio domaćinski klub Dubrovnik. I tu je bilo raspoloženje sjajno, a veselje veliko, kada je brat **Dr. Mirko Mladinov** još jedamput uzeo riječ, te nazdravio odsutnom guverneru Dr. Viktoru Ružiću, slijedećom nazdravicom:

Dragi brate pastguverneru, poštovane gospođe, mili gosti, draga braćo Rotari!

Radujući se, što je naša četvrta distriktna konferencija protekla u tako divnoj bratskoj srdačnosti, i veseleći se njezinim uspjesima, a iznad svega sjajnoj manifestaciji rotarskog bratstva, idealizma i dobre volje, mislim da neću pretjerati ako usporedim ovo naše zborovanje svjetionikom povjerenja i ljubavi u magli nestaloženosti, malodušnosti i mržnje, koja danas davi svijet.

Osvježeni rotarskim optimizmom, vratićemo se sada opet svojim poslovima, da novim silama poradimo u svom krugu i pridonesemo svoj dio u radu svoga kluba.

Sa nostalgijom pomišljam, draga braćo, kako vrijeme odmiče, i kako se približuje čas našega rastanka.

Prije nego li taj čas dođe, dužnost mi je, i svakako želim, da uputim nekoliko toplih riječi onome, čijem bratskom zauzimanju i neviđenoj neumornosti imamo da zahvalimo najveći dio naših uspjeha na ovogodišnjoj distriktnoj konferenciji. Onome, koji je time naročito mnogo zdužio dubrovački Rotary Klub, pa i cijeli naš grad.

Mislim da svi pogađate, da ta pohvala ide našem dragom bratu Dru Viktoru Ružiću, guverneru 77 distrikta, koji nam je svojim radom dao živi primjer kako se u praksi izvodi i primjenjuje ideal služenja.

Iskreno žaleći što ga danas ne vidimo u našoj sredini, srdačno pozdravljam njegova zastupnika, pastguvernera brata Dra Krejči, te ga najljepše molim da bratu guverneru priopći odano priznanje i vruću zahvalu svih dubrovačkih Rotara.

Ujedno neka mu izruči i naše najbolje želje u radu na odgovornom mjestu, koje mu je povjereno. Mi svi želimo, da njegov rad na novoj dužnosti, koja mu je u dio pala, bude nov primjer pravog Rotarskog služenja.

Živio brat guverner Dr. Ružić! Živio brat pastguverner Krejči!

Prisutni popratili su taj govor dugotrajnim pljeskom i odobravanjem, te poklicima: »Živio Dr. Ružić!«

Nakon 6 h poslije podne ukrcali su se učesnici na parobrod s/s »Prestolonaslednik Petar« i u tihoj vožnji krenuo je brod za Dubrovnik.

Učestvovanje na distriktnoj konferenciji bilo je i ove godine nadasve zadovoljavajuće i iznad svakog očekivanja dobro. Od domaćih klubova sastalo se je u Dubrovniku 150 članova, 84 gospođa, ukupno

234, što znači 25% članstva jugosl. distrikta, ne računajući gospođe. Od stranih klubova bilo je 18 članova i 12 gospođa, ukupno 30. Prema tome **sveukupni broj učesnika na četvrtoj distriktnoj konferenciji u Dubrovniku bio je 168 rotara, 96 gospođa, svega 264 osobe.**

Sa uspjehom možemo biti zadovoljni.

Prigodom posjete galerije slika u biskupskom dvoru u Dubrovniku rotarima je iskazana naročita čast. Njegova Preuzvišenost gospodin Dr. Josip M. Carević, biskup dubrovački, lično je vodio rotare i njihove gospođe po galeriji i lično im je tumačio pojedina, tamo sakupljena, umjetnička djela.

Zahvaljujemo i ovim putem Preuzvišenom gospodinu biskupu na ovoj visokoj pažnji.

77 DISTRIKT — APRIL 1936

PROMENE U ČLANSTVU

Novi članovi:

Beograd:	Jovan Radulović
Ljubljana:	Dr. France Stele
Osijek:	Vatroslav Vuković
Sušak:	Oskar Hartlieb
	Dr. Ivo Lipovšćak
	Niko Rošić

Istupili iz klubova:

Bačka Topola:	Sima Popović
	Danilo Šnajder
Beograd:	Milan Djurić
	Aleksandar Guranescu
	Manojlo Sokić
Karlovac:	Vatroslav Hoffmann
	Franjo Kos
	Milan Lacković
Novi Sad:	Dr. Djura Trifković
Vršac:	Slavko Jankulov

IZ NAŠIH KLUBOVA:

R. C. Beograd izabrao je novu upravu. Pretsjednik Lujo Harazim, tajnik Milan Stefanović.

Predavanja: Miloš Sretenović: »Rad na agrarnoj reformi u Jugoslaviji od ujedinjenja do danas«; Edo Marković: »Izvještaj o martovskom sastanku EAC«.

R. C. Bitolj. Predavanja: Dr. Miša Djerasi: »Higijenske prilike u Bitolju« — II. deo; Tasa Tasić: »O mlinskoj industriji«; Dr. Jovan Jovanović: »O veterinarstvu«.

Klub postepeno pojačava vezu sa klubovima u inostranstvu putem izmjene nedjeljnih izvještaja.

Izabrao je odbore i pododbore za rotarsku godinu 1936-1937.

R. C. Dubrovnik. Referati: M. Sokolović: »O novoj uvoznjoj politici i aktivnosti u rudarskom poduzimanju u Jugoslaviji«; F. Raucher: »O izgradnji željezničkih pruga u Zetskoj banovini«; A. Črlin: »O projektima za izgradnju nove luke u Pločama«; B. Regenstreif: »O ekonomskim prilika u Rumuniji sa naročitim obzirom na šećernu industriju«.

I mjesec april protekao je u glavnom u znaku priprema za distriktnu konferenciju.

Za nevoljne sabrano Din 191.75.

R. C. Karlovac. Predavanja: Dr. Branislav Lukinić: »Kažnjivost liječničkih operacija prema našem krivičnom zakonu«; ing. Franjo Zugčić: »Vodovodne naprave«; Petar Koščević: »Socijalno osiguranje«.

Za nevoljne sakupljeno Din 250.—.

R. C. Leskovac. Predavanja: Desimir Vlačić: »O sapunu«; Dušan Popović: »O potrebi zimske pomoći u Leskovcu«.

Nastojanjem kluba otvoriti će se kod osnovne škole fabričkog kvarta jedna kuhinja za davanje doručka siromašnim đacima.

U radu oko ekstenzije zabilježio je klub uspjeh osnivanjem Rotary kluba u Nišu.

Za nevoljne sabrano Din 252.—.

R. C. Ljubljana. Predavanje: Božidar Jakac: »Moje življenje«.

Klub je raspisao svetosavsku nagradu u iznosu od Din 1.500.— za najbolje djelo đaka ljubljanske univerze o temi, koju će odrediti posebni odbor kluba.

Za nevoljne sabrano Din 814.—.

R. C. Maribor. Predavanja: Dr. Vinko Rapotec: »Starostno zavarovanje uslužbenecv družbe za eksploataciju orijentalskih železnica v Parizu«; Fran Škof: »Domača volnena industrija — s posebnim ozirom na velepodjetje »Tivar«.«

Za nevoljne sabrano Din 657.—.

R. C. Novi Sad. Predavanje: Vasa Stajić: »Naše građanstvo XVIII i XIX veka sa naročitim obzirom na Novi Sad«.

Za nevoljne sabrano Din 690.50.

R. C. Osijek: Predavanja: Bernard Krešić: »Prehrana nezaposlenog radništva u ovoj zimi«; Brlić: »O četkarskoj industriji«.

Za nevoljne sabrano Din 700.—.

R. C. Pančevo. Predavanja: Ing. Nikola Vlaisavljević: »O melioraciji pančevačkog rita« — prvi i drugi deo; Dr. Pavković-Bugarski: »O petgodišnjem radu R. C. Pančevo«.

Klub je proslavio petgodišnjicu osnivanja kluba u vidu međukluskog sastanka sa Rotary klubom Vršac.

Za nevoljne sakupljeno Din 328.—.

R. C. Sarajevo. Predavanja: Ahmet Sefić: »O socijalnim problemima današnjice«; Dr. Milan Ulmanski: »Preorijentacija u našoj drvnoj industriji«.

Za nevoljne sabrano Din 411.—.

R. C. Skoplje. Predavanje: Damjan Branković: »O privrednim prilikama uopšte«.

Za nevoljne sabrano Din 155.55.

R. C. Slavonski Brod. Predavanja: Adam Sertić: »Novi zakon o gradskim općinama«; Dr. Stefanović: »O projektu budućeg građanskog zakona, naročito u pogledu na bračno pravo«; Makso Bosnić: »O služenju u klubu«; ing. Riffler: »Rafinerija petroleja«.

Postotak prisutnih članova na sva četiri sastanka u mjesecu aprilu: 100%.

Za nevoljne sabrano Din 321.25.

R. C. Split. Izabrana je nova uprava: pretsjednik Dr. Petar Risondo, tajnik Dr. Josip Barbieri.

Predavanja: Dr. Arnold Wittek: »O ortopediji i rotarstvu«; ing. Save Mardešić: »O prekooceanskom putu dubrovčanina N. Primorca čamcem od 6 m god. 1870«.

Klub je poslao diapozitive o Splitu Rotary klubu Acrington (Engleska).

Za nevoljne sabrano Din 565.—.

R. C. Subotica. Predavanja: Viktor Grimm »Odnosi austrijskih i jugoslovenskih klubova«; Vilim Conen-Jakopčić: »Utisci iz Nemačke«; Dr. Pavlović: »Sušak i Rijeka« i »Historijat gradske trošarine u Subotici«.

Osnovana je u klubu kasa radosti, a sadržaj je namenjen u karitativne svrhe.

R. C. Sušak. Predavanja: Đuro Pany: »Kritika Kantove filozofije«; Dr. Niko Bonetić: »Komemoracija pok. Ivanu Pavlovu«; Niko Rošić: »O trgovini drva«; Viktor Cerić: »O javnim skladištima«.

Klub je doznačio Hrvatskoj akademskoj menzi u Zagrebu Din 360.—.

Za nevoljne sabrano Din 890.—.

R. C. Varaždin. Predavanja: Dr. Miroslav Posmodi: »Louis Pasteur«; ing. Cvjetko Ostoić: »Gradnja pruge Varaždin—Koprivnica«.

R. C. Vršac. Predavanja: Pečenović: »Istorija osiguracija i razvitak njen u našoj državi«; ing. Mijatović: »Razvitak željezničkih šinja i njihova delatnost u željezničkom saobraćaju«; Dr. Hübsch: »Interesantna iznenađenja u hirurgiji sa komentarima iz svoje prakse«.

Za nevoljne sabrano Din 87.—.

R. C. Vukovar. Predavanja: Franjo Pfeiffer: »Izvoz kudelje iz Jugoslavije«. Na beogradskom radiu održao je ing. Rogulić predavanje: »Zašto je kriza u seljačkom gazdinstvu?«

Osnovana je klupska knjižnica.

R. C. Zagreb. Predavanja i referati: Ing. Petar Meštović: »Zlato«; Dr. Aleksandar Šmit: »Predlozi i rezolucije, koje će biti raspravljene na kongresu u Atlantic City«.

Za nevoljne sabrano Din 507.—.

R. C. Zemun. Predavanja: Dr. Ivan Baboselac: »O žlezdama, podeli i funkciji«; Franjo Novak: »Putovanje Čehoslovačkom i »Bata«; Dr. Petar Marković: »Komunalna politika«.

Za nevoljne sabrano Din 240.—.

PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

Izveštaj za mesec april 1936.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova koncem meseca	Broj održanih sastanaka	Prosečni broj članova	Prosečni broj prisutnih članova	Prosečni mesečni procenat	Sastanci sa 100%	Primedba
1	Bačka Topola	17	4	17.50	14.00	80.15		
2	Banja Luka	15	4	15.00	10.00	66.66		
3	Beograd	51	3	53.00	30.66	57.50		
4	Bitolj	22	5	22.00	14.60	66.36		
5	Dubrovnik	20	4	20.00	15.50	77.50		
6	Karlovac	16	5	18.00	12.20	68.13		
7	Leskovac	18	5	18.00	14.60	81.03		
8	Ljubljana	42	5	42.00	30.60	72.82		
9	Maribor	35	3	35.00	26.60	76.18		
10	Novi Sad	33	3	33.70	23.70	72.24		
11	Osijek	29	5	28.20	25.20	89.43	1	
12	Pančevo	26	3	26.00	22.00	84.70		
13	Sarajevo	22	3	22.00	19.50	87.84		
14	Skoplje	27	3	27.00	18.66	69.12		
15	Slavonski Brod	16	4	16.00	16.00	100.—	4	
16	Split	17	5	17.00	13.80	81.17		
17	Subotica	25	5	25.00	18.60	74.50		
18	Sušak	30	5	29.40	24.00	81.85		
19	Šibenik	17	5	17.00	13.40	78.82		
20	Varaždin	22	3	22.00	19.00	86.36		
21	Vršac	20	4	20.00	13.00	65.00		
22	Vukovar	17	4	17.00	15.50	91.18		
23	Zagreb	48	3	48.00	35.00	72.90		
24	Zemun	24	5	24.00	19.60	81.66		
Ukupno:		609	98	612.80	465.72	1.863.10	5	
Prosečno:				25.53	19.40	77.62		

77 DISTRIKT — MAJ 1936

PROMENE U ČLANSTVU:

Istupio iz kluba :

Sušak: Dr. Velimir Guteša

IZ NAŠIH KLUBOVA:

R. C. Banja Luka. Predavanje: Makso Gjurković: »O birokratizmu«. Pet članova Rotary kluba Zürich posjetili su klub.

Za nevoljne sabrano Din 136.50.

R. C. Beograd. Predavanja: Edo Marković: »O distriktnoj konferenciji u Dubrovniku«; Dr. Bogdan Kosanović: »O nemačkom hirurškom kongresu«; Dr. Aleksije Jelačić: »Sociološka ispitivanja Južne Srbije u vezi sa problemima njenog života«; Bora Milutinović: »Reoni biljne proizvodnje u Jugoslaviji«.

R. C. Bitolj. Predavanje: Obrad Gospović: »O nelojalnoj konkurenciji«. Glavni rad kluba sastojao se je u pripremama za proslavu prijema Chartera.

R. C. Dubrovnik. Predavanja: Dr. Vidoević: »Iz bračnopravne prakse«; Hoffstadt (R. C. Sandefjord): »Utisci sa puta po Sjev. Africi i Palestini«. Klub je imao sastanak sa rotarom Dawkinson i njegovim ostalim engleskim prijateljima na prolasku Dubrovnikom na parobrodu »Arandora Star«.

Za nevoljne sabrano Din 73.50.

R. C. Karlovac. Predavanja: Rudolf Kratochvil: »Domaća tvornica tkanja i predenja u Dugoj Resi«; ing. Milorad Naumović: »Bata«.

Za nevoljne sakupljeno Din 190.50.

R. C. Leskovac. Predavanje: Dr. Aleksije Jelačić: »Šta da radi naša inteligencija; pitanje nezaposlenosti intelektualaca i njihove preorijentacije«.

Za nevoljne sabrano Din 182.—.

R. C. Ljubljana. Predavanja: Dr. Stane Kmet: »O mojem smučanju na tirolsko-švicarski meji«; Stanko Virant: »O dnevnom časopisju«; Dr. Viljem Krejči: »Sodelovanje med Rotary klubi«.

Tema za »svetosavsku nagradu« glasi: »Na kakšen način se naš pravnik lahko udejestvuje v svojem delovanju, da služi ljudski skupnosti«.

Za nevoljne sabrano Din 1.323.—.

R. C. Maribor. Predavanje: Henrik Sabothy: »Zadnja faza abesinsko-italijanskoga konflikta«.

Klub je darovao Din 1.000.— za spomenik Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja.

Na konferenciji 73 distrikta u Salzburgu bio je kao oficijelni delegat našega distrikta brat Anton Krejči, a u ime kluba su bili brat Josip Loos i brat Dr. France Stamol.

Za nevoljne sabrano Din 745.—.

R. C. Novi Sad. Predavanja: Dr. Milorad Popov: »O Rotarstvu i rotarskim ciljevima«; ing. Đorđe Gasparini: »Privredna važnost kanala Kralja Petra i Regenta Aleksandra«.

U okviru Ladies' Nighta klub je proslavio svoj 300-ti sastanak u turističkom domu na Iriškom Vencu.

Za nevoljne sabrano Din 698.50.

R. C. Osijek. Predavanja: Dr. Prokopije Uzelac: »O zaštiti proti otrovnim plinovima«; Dr. Žiga Bril: »O bjesnoći«.

Za nevoljne sakupljeno Din 640.—.

R. C. Pančevo. Klub je učestvovao na međugradskom sastanku u Vršcu.

Za nevoljne sakupljeno Din 384.—.

R. C. Sarajevo. Predavanja: Vaso Ristić: »O novom finansijskom zakonu«; Dr. Mišo Semjan: »O valutarnom pitanju«; Dr. Moric Papo: »Referat o distriktnoj konferenciji«.

Klub je izrazio saučešće onim američkim klubovima, čiji su članovi stradali od tornada. Za nevoljne sabrano Din 400.—

R. C. Skoplje. Predavanja: Dr. Aleksije Jelačić: »O problemu odnosa nacional-socijalističkih prema Slavenima«; Dr. Milivoje Pavlović: »Naučni rad u Skoplju i nacionalno kulturni problemi Južne Srbije«; Milan Čemerikić: »Referat o predlozima i rezolucijama na kongresu u Atlantic City«.

Za nevoljne sabrano Din 305.50

R. C. Slavonski Brod. Predavanja: Šandor Adler: »O izvozu drveta iz Jugoslavije 1935«; Eugen Šrepel: »O zaključcima donesenim na kongresu u Dubrovniku«.

Klub je učestvovao na međugradskom satanku u Borovu kraj Vukovara.

Za nevoljne sabrano Din 406.—

R. C. Split. Prigodom proslave petgodišnjice inauguracije kluba priređeno je »Dansko veče« i prikazan film »Danmark«. Prisutan je bio danski konzul.

Klub učestvuje u pitanju podizanja spomenika Kralju Aleksandru I. Ujedinitelju.

Za nevoljne sabrano Din 587.50.

R. C. Subotica. Predavanja: Dr. Ivo Boschi: »Značaj distriktnih konferencija«; Viktor Grimm: »Kroz 73. distrikt«; Josip Sokčić: »Život i rad prvog bunjevačkog novinara Karola Miladinovića«.

Referat: Viktor Grimm: »Put u Dubrovnik i rad distriktne konferencije«. Klub priprema međugradski sastanak sa R. C. Timisoara.

R. C. Sušak. Predavanja: Dr. Ivo Lipovšćak: »Političko-upravna služba«; Viktor Car-Emin: »O komediji »Hvarkinja«.

Za nevoljne sabrano Din 749.—

R. C. Varaždin. Predavanja: Dr. Josip Vanjek: »Zakon o spolnim bolestima«, ing Mihajlo Friedländer: »Surogati za vunu i pamuk«.

Stalnu mjesečnu pripomoć od Din 250.— daje klub jednom studentu umjetničke akademije.

R. C. Vršac. Predavanja: Dr. Mirko Vladislavljević: »Problem rasplođavanja«; Bogoljub Milošević: »Problem jugoslavenske valute« i »Rotarstvo«; Dr. Maksa Rosenberg: »O distriktnoj konferenciji«.

Za nevoljne sabrano: Dinara 176.—

R. C. Vukovar. Predavanja: Tomo Maksimović: »Tomaš Bata i njegov rad u duhu rotarskih ciljeva«; Ivo Depolo: »O rotarstvu«.

Održan je dne 20 maja Ladies' Night i međugradski sastanak u društvenom domu tvornice »Bata«. Učestvovali su osim domaćinskog kluba još klubovi: Osijek, Novi Sad, Slav. Brod, Zemun i Karlovac. Sastanak je uspio iznad svakog očekivanja. Učesnika je bilo ukupno 160.

Za nevoljne sakupljeno Dinara 1.620.—

R. C. Zagreb. Predavanja: Dragan Tomljenović: »O distriktnoj konferenciji«; gost, nerotar Dr. Max Troendle: »Film o švicarskoj«; gost, nerotar dr. Ferdinand Mikić: »Potreba novih dispanzera za dojenčad«.

Na konferenciji 66 (čehoslovačkog) distrikta učestvovao je kao zvanični delegat našeg distrikta brat Radovan Alaupović.

Za nevoljne sabrano Dinara 832.50.

R. C. Zemun. Adam Filipović: »Put po novoj Nemačkoj«; Ivan Kon: »Primena rotarskih ciljeva«; Vasilije Veljković: »80-godišnjica Nikole Tesle«; Dr. Petar Marković i dr. Miloš Đorić: »O distriktnoj konferenciji«.

Za nevoljne sabrano Dinara 240.—.

PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

Izveštaj za mesec maj 1936.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova koncem meseca	Broj održanih sastanaka	Prosečni broj članova	Prosečni broj prisutnih članova	Prosečni mesečni procenat	Sastanci sa 100%	Primedba
1	Bačka Topola.	17	4	17.00	14.50	85.26		
2	Banja Luka .	15	5	15.00	9.80	65.33		
3	Beograd . .	49	4	49.00	31.75	64.80		
4	Bitolj . . .	22	4	22.00	16.75	76.13		
5	Dubrovnik .	20	3	20.00	12.30	61.70		
6	Karlovac . .	16	4	16.00	12.75	79.68		
7	Leskovac . .	20	4	20.00	13.75	68.75		
8	Ljubljana . .	42	4	42.00	26.00	61.88		
9	Maribor . . .	35	4	35.00	26.50	75.71		
10	Novi Sad . .	33	5	33.00	24.80	75.14		
11	Osijek . . .	29	4	29.00	26.25	90.51		
12	Pančevo . . .	26	5	26.00	16.60	63.82		
13	Sarajevo . .	22	4	22.00	19.75	90.00		
14	Skoplje . . .	27	5	27.00	19.60	72.38		
15	Slavonski Brod	16	4	16.00	15.25	95.31	2	
16	Split	17	4	17.00	13.25	77.94		
17	Subotica . . .	25	4	25.00	16.25	65.00		
18	Sušak	29	4	29.75	24.25	81.51		
19	Šibenik . . .	17	4	17.00	9.50	55.88		
20	Varaždin . . .	22	5	22.00	18.80	85.45		
21	Vršac	20	5	20.00	16.80	84.00		
22	Vukovar . . .	17	4	17.00	16.00	94.12	2	
23	Zagreb	48	4	48.00	37.00	77.03		
24	Zemun	24	4	24.00	20.00	83.33		
Ukupno		608	101	608.75	458.20	1.830.72		
Prosečno				25.36	19.09	76.28	4	

Glavni i odgovorni urednik: dr. Viktor Ružić, Sušak, Strossmayerova ul. 12.

Tisak: Primorski Štamparski Zavod, Vladimir Devčić - Sušak.

JADRANSKA PLOVIDBA D. D.

SUŠAK (YUGOSLAVIA)

Vrši redovitu parobrodarsku službu u svim pravcima

JADRANSKOG MORA

Podržava turističke pruge za
Dalmaciju

Albaniju

i Grčku

uz paušalne cijene.

Prvoklasni udobni parobrodi
— dobra posluga — dobra
kuhinja.

Obavijesti daje Jadranska Plovidba (putnički ured Masarykovo šetaliste, telefon 3-48) u Sušaku i svi važniji putnički uredi u tu- i inozemstvu.

Entertains the best regular fast services in all directions of the
A D R I A T I C S E A
Cruises to

Dalmatia

Albania

and Greece

at very moderate round trip arrangement.

The first class passenger steamers, accomodations, cuisine, and attendance are first rate.

For prospectus and information apply: Jadranska plovidba d. d. Sušak (Passenger office tel. 3-48) and other Tourist offices in Yugoslavia and abroad.

ZA KOPIJE I POVEĆANJA

AGFA

FOTOGRAFSKI PAPIR

AGFA-LUPEX

PAPIR ZA AMATERE SA
VELIKIM ZAHTJEVIMA

AGFA-LUPEX Chamois i smedi

SPECIJALNI PAPIR SA ŽI-
VIM SMEDJECRNIM TO-
NOM SLIKE

AGFA-VERDEX PAPIR

KOJA IZRAVNO ZELE-
NO RAZVIJA

AGFA-BROVIRA PAPIR

ZA POVEĆANJA
(4 GRADACIJE)

Sladni preparat

Salvomati

za bolesne na želucu, sla-
bokrvne, tuberkulozne, re-
konvalescente, za djecu za
razvoj kostiju i t. d.

Cijena po kutiji: 100 g Din 10
250 g Din 20
500 g Din 38

Proizvodi
ZAGREBAČKE DIONIČKE
PIVOVARE I TVORNICE
SLADA - ZAGREB

NAJVEĆE JUGOSLAVENSKE TVORNICE GUME I OBUĆE

400
VLASTITIH
PRODAVAONICA

3000
SARADNIKA
PROIZVODI NEDELJNO

100.000
PARI DOBRIH I
JEFTINIH CIPELA

gatti

